

STRATEGIA  
ROZWOJU SPOŁECZNO-  
GOSPODARCZEGO  
GMINY WIELUŃ  
NA LATA 2004-2013

Wieluń, marzec 2004

## **SPIS TREŚCI**

<b>I. Wstęp</b>	<b>3</b>
<b>II. Diagnoza</b>	<b>5</b>
<b>III. Analiza SWOT</b>	<b>119</b>
<b>IV. Obszary strategiczne rozwoju, cele strategiczne, cele operacyjne, zadania i przedsięwzięcia realizacyjne oraz spodziewane efekty</b>	<b>125</b>
<b>V. Harmonogram</b>	<b>145</b>
<b>VI. Monitoring</b>	<b>147</b>

## I. WSTĘP

Włączenie Polski w system światowej gospodarki rynkowej, zmiany w systemie politycznym kraju przejawiające się demokratyzacją procesów zarządzania oraz podejmowania decyzji, a także wymogi wynikające z członkostwa Polski w Unii Europejskiej spowodowały konieczność zastosowania nowych metod zarządzania jednostkami terytorialnymi.

Samorząd terytorialny jest podstawą demokratyzacji życia politycznego i społecznego. Jest on rzeczywistym podmiotem polityki. Związany jest z pełnieniem pewnych funkcji administracji publicznej, ze sprawowaniem władzy. Samorząd terytorialny, jako podmiot władzy jest także podmiotem zarządzania. Powinien, zatem wykorzystywać w procesach zarządzania metody zapewniające jak najbardziej efektywne wykorzystanie i alokację środków publicznych. Powszechnie stosowaną metodą zarządzania rozwojem w jednostkach terytorialnych w krajach o gospodarce rynkowej jest zarządzanie i planowanie strategiczne.

Zarządzanie strategiczne jest odejściem od bieżącego, reaktywnego zarządzania jednostkami terytorialnymi na rzecz długookresowego zarządzania obejmującego w sposób kompleksowy wszystkie najważniejsze procesy społeczno-gospodarcze, środowiskowe, przestrzenne zachodzące w gminie.

Strategia rozwoju jest najważniejszym instrumentem zarządzania strategicznego. Samorządność oznacza samorządzenie przez przedstawicieli społeczności lokalnych wybieranych w demokratycznych wyborach. Samorządzenie związane jest z wyznaczeniem funkcji działania zapisanej następnie w strategii rozwoju.

Strategia rozwoju Gminy Wieluń opracowana została w 2003 roku. Obejmuje ona horyzont czasowy 2004-2013. Wynika on z długookresowego charakteru zarządzania strategicznego, jak i okresów budżetowych przyjętych w Unii Europejskiej. Opracowanie i wdrożenie *Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy Wieluń* wypełnia zasadę programowania ujęta w grupie pryncypiów polityki regionalnej i lokalnej przyjętych w Polsce i Unii Europejskiej. Zasada ta oznacza wymóg prowadzenia polityki rozwoju w jednostkach terytorialnych opartej na kompleksowym zintegrowanym długookresowym programie/strategii działania obejmującym wszystkie sfery funkcjonowania jednostki terytorialnej. Posiadanie programu/strategii rozwoju jest podstawą ubiegania się o środki pomocowe (pozbudżetowe) krajowe jak i z funduszy strukturalnych i Inicjatyw Wspólnotowych UE.

Strategia rozwoju Gminy Wieluń została opracowana zgodnie z kolejną zasadą prowadzenia polityki rozwoju – zasadą partnerstwa, co oznacza, iż w trakcie jej tworzenia dokonywano konsultacji poszczególnych etapów zarówno z przedstawicielami sektora prywatnego, instytucjami i organizacjami społecznymi, a także władzami samorządowymi różnych szczebli. Prezentowany dokument posiada zatem walor uspołecznienia. Oznacza to, iż nie jest tylko dokumentem władz lokalnych, ale szeroko rozumianej społeczności lokalnej, obejmującej gremia gospodarcze oraz organizacje i instytucje społeczne.

Strategia rozwoju Gminy Wieluń została opracowana przy wykorzystaniu powszechnie przyjętej metodologii przy budowie długookresowych programów/strategii rozwoju. Wykorzystana metodologia spełnia wymogi stawiane zarówno przez organizacje krajowe, jak i Unie Europejską.

Opracowanie strategii rozwoju Gminy Wieluń było algorytmem postępowania składającym się z kolejnych etapów. Etapy te znalazły swoje odzwierciedlenie w strukturze prezentowanego dokumentu. Podkreślić należy, iż wszystkie z nich były

konsultowane, a przejście do etapu następnego było uwarunkowane akceptacją przez Radę Miejską etapu poprzedniego.

Strategia rozwoju Gminy Wieluń na lata 2004-2013 składa się z następujących części:

- I. *Wstępu* – zawierającego informacje podstawowe dotyczące strategii rozwoju Gminy Wieluń.
- II. *Diagnozy* – obejmująca analizę stanu istniejącego we wszystkich najważniejszych sferach funkcjonowania gminy, mających istotny wpływ na przebieg procesów rozwojowych gminy.
- III. *Analizy SWOT* – zawierającej identyfikację sił i słabości w układzie wewnętrznym gminy oraz szans i zagrożeń dla jej rozwoju znajdujących się w jej szeroko rozumianym otoczeniu.
- IV. *Obszary strategiczne rozwoju* – zawierające identyfikację kluczowych dla rozwoju Gminy Wieluń obszarów działalności.
- V. *Cele strategiczne, cele operacyjne, zadania i przedsięwzięcia realizacyjne oraz spodziewane efekty* – w ramach zidentyfikowanych obszarów strategicznych zdefiniowano cele strategiczne, które zostały zdezagregowane na cele operacyjne, które następnie uległy dekompozycji na zadania i przedsięwzięcia realizacyjne. Zgodnie z zasadą polityki lokalnej dotyczącej oceny programów dokonano oceny ex ante w postaci określenia spodziewanych efektów działania w ramach poszczególnych obszarów strategicznych w podziale na efekty ekonomiczne, społeczne, przestrzenne i środowiskowe.
- VI. *Harmonogram* – określono okresy realizacji poszczególnych zadań i osiągnięcia celów (czas rozpoczęcia i zakończenia).
- VII. *Monitoring* – określono zespół mierników/wskaźników służących śledzeniu działań w zakresie poszczególnych obszarów strategicznych oraz tempa osiągnięcia poszczególnych celów strategicznych, operacyjnych oraz realizacji zadań. Służy on ocenie prawidłowości i stopnia zaawansowania procesu wdrażania strategii, a także śledzeniu zmian zachodzących w otoczeniu, mających wpływ na wdrożenie zapisów zawartych w strategii.

**Przyjęte w zapisach cele strategiczne, operacyjne oraz zadania są odzwierciedleniem realnych możliwości działania władz samorządowych Gminy Wieluń wynikających z ustawowo określonych kompetencji i uprawnień. Jednoznaczne określenie źródeł finansowania i ich wysokości nie zawsze jest możliwe ze względu na długookresowy charakter strategii i związany z nim poziom niepewności działania. Realizacja każdego działania związana, zatem będzie z każdorazowym opracowaniem planu finansowego, stanowiącego uszczegółowienie ogólnych założeń zapisanych w strategii, dla każdego przewidywanego okresu oraz istniejących w danym czasie warunków działania (wewnętrznych i zewnętrznych, prawnych i finansowych).**

Strategia jako całość oraz poszczególne zapisy w niej zawarte mają charakter elastyczny. Długi horyzont czasowy, jaki dokument obejmuje, związany jest ze zmianą zarówno wewnętrznych, jak i zewnętrznych warunków działania o nieprzewidywalnym w dużej mierze charakterze. W procesie planowania, jak i podejmowania decyzji dotyczących rozwoju jednostek terytorialnych należy zakładać niepewność wszystkich parametrów. Dlatego przyjęte w dokumencie zapisy mogą ulec zmianie w procesie aktualizacji strategii uwzględniającej nowe okoliczności działania. Prezentowany dokument będzie aktualizowany w okresach rocznych, czemu służyć ma m.in. system monitoringu zawarty w strategii.

## **II. DIAGNOZA**

Diagnoza jest pierwszym etapem opracowywania strategii rozwoju dla jednostek terytorialnych. Zawiera ona opis najistotniejszych obszarów funkcjonowania gminy z punktu widzenia stanu rozwoju społeczno-gospodarczego jak i procesów rozwoju. Przeprowadzona została w ujęciu dynamicznym tj. uwzględniającym szereg czasowy, co umożliwiło nie tylko opis stanu istniejącego, ale także zidentyfikowanie trendów w najważniejszych procesach zachodzących w gminie. Diagnoza stanowi wartość samą w sobie, gdyż jest kompleksową bazą danych o gminie, które przed jej opracowaniem były rozproszone między różne jednostki administracji samorządowej i państwowej oraz urzędy statystyczne. Diagnoza jest podstawą przejścia do drugiego etapu opracowywania lokalnej strategii rozwoju, jakim jest analiza sił, słabości, szans i zagrożeń (SWOT).

## **SPIS TREŚCI**

1. Status administracyjno-prawny oraz dziedzictwo historyczno-kulturalne	7
2. Położenie geograficzne	16
3. Struktura funkcjonalno-przestrzenna	18
4. Demografia	25
5. Gospodarka	28
6. Rolnictwo	29
7. Infrastruktura Techniczna	41
8. System oświaty	48
9. Kultura	57
10. Ochrona zdrowia i pomoc społeczna	61
11. Budownictwo mieszkaniowe	68
12. Środowisko naturalne	72
13. Finanse lokalne	79
14. Instytucje otoczenia rynkowego	85
15. Współpraca i członkostwo w organizacjach	93
16. Bezpieczeństwo publiczne	95
17. Pozycja konkurencyjna gminy w stosunku do ościennych jednostek terytorialnych oraz w skali województwa.	102
18. Wykaz tabel i wykresów.	117

# **1 STATUS PRAWNO-ADMINISTRACYJNY ORAZ** **DZIEDZICTWO HISTORYCZNO-KULTUROWE**

Miasto i gmina Wieluń tworzą jednostkę administracyjną o statusie gminy miejsko-wiejskiej. Należy ona do powiatu wieluńskiego zlokalizowanego w południowo-zachodniej części województwa łódzkiego. Graniczy z ośmioma gminami: Biała, Czarnożyły, Mokrsko, Ostrówek, Osjaków, Pątnów, Skomlin i Wierzchlas. Całkowita powierzchnia Miasta i Gminy to 13 030 ha. Samo miasto ma 1690 ha i liczy 25 479 mieszkańców. Na terenach wiejskich mieszka 8748 osób. W Gminie obowiązuje pomocniczy podział administracyjny. Aktualnie obowiązujący wprowadzony został uchwałą Rady Miejskiej w 1998 r. W jego wyniku w mieście wyodrębniono osiem osiedli. Poza miastem dwadzieścia sołectw: Bieniądzice, Borowiec, Dąbrowa, Gaszyn, Jodłowiec, Kadłub, Kurów, Małyszyn, Masłowice, Niedzielsko, Nowy Świat, Olewin, Srebrnica-Piaski, Ruda, Rychłowice, Sieniec, Starzenice, Turów, Urbanice i Widoradz. Południowo-wschodnia część gminy należy do strefy chronionego krajobrazu w otulinie Załęczańskiego Parku Krajobrazowego.

Wieluń pełni rolę lokalnego centrum administracyjnego i gospodarczego gminy oraz wiodącą rolę w działającym od 1992 r. Związku Gmin Ziemi Wieluńskiej.

## **Dziedzictwo historyczno-kulturowe**

Miasto i Gmina Wieluń mają długą i bogatą historię. Prawdopodobnie już w okresie plemiennym istniało tu wyodrębnione terytorium pod względem gospodarczym. Znaleźiska archeologiczne wskazują na osadnictwo sięgające 2500 r. p.n.e. Pierwszym centrum administracyjnym ziemi międzyrzecza górnej Prosną i Warty była Ruda. Wzmiankuje ją już Gall Anonim, piszący o konsekracji kościoła w 1106 r. Jest to jedna z najstarszych parafii w Polsce. Bulla gnieźnieńska papieża Innocentego II z 1136 r. wspomina Rudę jako kasztelanię. Powstanie Wielunia datuje się na pierwszą połowę XIII w. Wedle legendy, w 1217 r. książę wielkopolski Władysław Odonic, podczas polowania ujrzał jelenia, a nad nim Baranka Bożego. W tym miejscu założył osadę. Jej nazwę legenda wywodzi właśnie od owego jelenia, co przez Jeluń miało przetrwać się w Wieluń. W dokumencie Przemysła II z 1283 r. Wieluń jest już wymieniany w liczbie miast, których prawa mają być wzorowane na Kaliszu. W wyniku utraty znaczenia przez Rudę, głównie na skutek gorszego zaopatrzenia w wodę, książę śląski Henryk IV Probus w 1281 r. przenosi siedzibę kasztelanii do Wielunia. Rozwojowi miasta i regionu

sprzyjało wówczas położenie na przecięciu ważnych szlakach handlowych: z Moraw na Kujawy, z Wrocławia do Kijowa i z Małopolski do Wielkopolski. W okresie rozbicia dzielnicowego, początkowo był to obszar leżący w dzielnicy senioralnej. Później władali nim przemiennie książęta kaliscy, wielkopolscy i śląscy, m.in. Mieszko II, Przemysław II, Henryk IV. Częste walki i zmiany przynależności, nie wpływały dobrze na rozwój. Dopiero po zjednoczeniu kraju, Wieluń wszedł w skład królestwa Władysława Łokietka. Za panowania Kazimierza Wielkiego, w latach 1350-51, miasto opasano murami i na miejscu dawnych, drewnianych fortyfikacji, zbudowano murowany zamek. Władca ten zwolnił, w 1369 r., mieszkańców od opłat targowych w województwie sieradzkim. Przyspieszyło to rozwój handlu. Po śmierci króla Kazimierza III, Wieluń i okolice, na pewien czas, zostały odłączone od reszty kraju. Rejon ten, w swe władanie objął Władysław Opolczyk. Miasto stało się stolicą księstwa wieluńskiego. Książę potwierdził miastu prawo magdeburskie i sprowadził paulinów, którym ufundował klasztor poza murami. Zasłynął on jako dobry administrator w swych dobrach. Za jego czasów istniała w Wieluniu mennica, bijąca denary z orłem i herbem Wielunia oraz napisem „MONETA WELVNES DVCIS LADISLAI”. Obecny herb miasta, pojedyncza biała wieża, nawiązuje do tego na monecie. Fakt pozostawania księstwa po za Koroną był źle widziany przez szlachtę polską. W warunkach, jakie miała spełnić Jadwiga by doszło do jej koronacji, było m.in. ponowne włączenie ziemi wieluńskiej do Polski. To samo powtórzono Jagiellom. Opolczyk ponadto spiskował przeciw królowi. Skończyło się to wojną w 1391 r. w wyniku, której Ziemia Wieluńska powróciła do macierzy. Weszła w skład województwa sieradzkiego, zachowała jednak pewną odrębność. Jagiełło nadał miastu prawa takie same, jakie miał Kalisz. Zwolnił też mieszczan z opłat targowych w całym królestwie. Rycerstwo okoliczne wzięło czynny udział w wojnie z zakonem krzyżackim i bitwie pod Grunwaldem, tworząc oddzielną chorągiew. Do jej barw nawiązuje flaga miejska. W 1420 r. arcybiskup gnieźnieński Mikołaj Trąba przeniósł kolegiatę z Rudy do Wielunia. W kościele kolegiackim szlachta okoliczna zbierała się na sejmiki. Również w Wieluniu odbywały się synody duchowieństwa. Sam król przebywał wielokrotnie na ziemi wieluńskiej. W czasie takiego pobytu, w 1424 r., wydał „edykt wieluński” przeciwko husytom. W okresie panowania kolejnych Jagiellonów okolica nadal dynamicznie się rozwijała. W 1444 r. Wieluń uzyskał prawo składu. Wiek XVI jest uznawany za „złoty okres” dziejach miasta. W 1532 r. miasto dostało przywilej na urządzenie wodociągów a w 1565 r. zostało włączone do miast pogranicznych, w których odbywają się wielkie jarmarki. Rozwija się handel i rzemiosło. Za panowania Zygmunta Augusta Wieluń zaliczany był do najładniejszych miast w Rzeczypospolitej. Miał też



prawo sądenia spraw kryminalnych i egzekucji. W jednej z baszt, zwanej Męczarnią, mieściły się prawdopodobnie narzędzia tortur. Same mury, za rządów ostatniego Jagiellona i Stefana Batorego, zostały zmodernizowane i rozbudowane. Starostwo wieluńskie otrzymała królowa Bona, a następnie Izabela Jagiellonka, królowa węgierska. Wówczas wykupiono i przyłączono do miasta wójtostwo wieluńskie. Wielu mieszkańców studiowało w Akademii Krakowskiej. Powstały nowe kościoły i klasztory, m.in. bernardynek, franciszkanów. Działał zespół teatralny. Z tego rejonu wywodził się Hieronim z Wielunia, którego tłumaczenie na język polski fragmentów Pisma Świętego było pierwszym tłumaczeniem drukowanym. Pewne zniszczenia poniosło miasto w czasie walk o koronę między Zygmuntem III a Maksymilianem Habsburgiem. Arcyksiążę austriacki, po nieudanym oblężeniu Krakowa, zdobył miasto i stacjonował w nim. Po klęsce z rąk kanclerza Jana Zamojskiego pod Byczyną, przez krótki czas więziono go na zamku wieluńskim. Zygmunt III nadał kolejne przywileje, m.in. transport towarów z Niemiec i Śląska na Mazowsze i Litwę musiał przebiegać przez Wieluń. Zniszczenia odbudowano. Był to jednak kres wspaniałego rozwoju. Najpierw wybuchły pożar i epidemia. Prawdziwą katastrofę przyniósł „potop szwedzki”. Miasto zajęli Szwedzi. Zostało odbite przez partyzantów, ale wojska najeźdźcy wspierane przez polskich sprzymierzeńców znów je zdobyły. Wieluń został spalony, część mieszkańców wymordowana. Ucierpiała także okolica. Kolejne ciosy przyniosła wojna północna i zarazy w początkach XVIII w. Miasto wyludniało się, podupadło rzemiosło. Pewne oznaki ożywienia, m.in. działalność Kolegium Pijarów, zahamowały pożary z lat 1791-1795. W wyniku II rozbioru Polski wieluńskie trafiło pod panowanie pruskie, wchodząc w skład departamentu piotrkowskiego, a potem kaliskiego Prus Południowych. Lokalna społeczność poparła Powstanie Kościuszkowskie, ogłaszając akt przystąpienia do Insurekcji i organizując administrację powstańczą. W okresie późniejszym ziemia wieluńska weszła w obszar Księstwa Warszawskiego, a po Kongresie Wiedeńskim, Królestwa Polskiego, gdzie Wieluń wchodził w skład departamentu kaliskiego, który stał się potem województwem i w końcu gubernią. Od 1845 r. Wieluń należał do guberni warszawskiej, potem znów kaliskiej. Następowало wówczas powolne dźwiganie się miasta z upadku, mimo kolejnego pożaru i epidemii cholery. Powstała w tym okresie manufaktura sukiennicza. Wybudowany został także nowoczesny szpital, nowy ratusz, klasycystyczny pałac na fundamentach zamku, synagoga i cerkiew. Od 1877 r. działała ochotnicza straż ogniowa. W czasie powstania styczniowego, w okolicach Wielunia tworzą się oddziały partyzanckie, stoczonych zostaje kilka potyczek i bitew. W mieście władze carskie zaostrzały przepisy porządkowe, dokonywane są egzekucje. Również

w czasie Rewolucji 1905-1907 w okolicznych wsiach wybuchają zamieszki, a w mieście odbywają się manifestacje narodowe. W 1912 r. wybudowana zostaje cukrownia. W czasie I wojny światowej, teren dostaje się pod administrację niemiecką w Generał-Gubernatorstwie Warszawskim. W tym okresie wybudowane zostało wąskotorowe połączenie kolejowe łączące miasto z Praszka i elektrownia. W odrodzonej Polsce, miasto nie miało większych możliwości rozwoju, choć nastąpiło pewne ożywienie kulturalne. Powstało muzeum regionalne, istniały kina, wydawano wiele czasopism. W celu zmniejszenia wysokości bezrobocia władze organizowały roboty publiczne. Duże znaczenie, m.in. dla gospodarki miasta, miało także wybudowanie linii kolejowej Śląsk-Wielkopolska biegnącej przez Wieluń. Charakterystyczny dla miasta był też fakt, iż ok. jednej trzeciej jego mieszkańców było wyznania mojżeszowego. Kolejna wojna światowa przyniosła największą tragedię w historii miasta. 1 września 1939 r. o godz. 4.40 zostało ono, jako pierwsze w tej wojnie, zbombardowane przez niemieckie lotnictwo. Samoloty wracały jeszcze dwa razy. Zginęło około 1200 mieszkańców, 75% miasta legło w gruzach. Zniszczona została w większości zabytkowa starówka i szpital. W czasie okupacji Wieluń miał ulec germanizacji i stać się wzorcowym niemieckim miastem. Wszedł w skład Rzeszy, Kraju Warty. W 1941 r. utworzone zostało getto dla ludności żydowskiej. Rok później je zlikwidowano wywożąc mieszkańców do getta łódzkiego i obozu w Chełmnie nad Nerem. Na ziemi wieluńskiej Działa ruch oporu, m.in. lokalna komórka Związku Walki Zbrojnej. Okolica została wyzwolona od okupacji hitlerowskiej 19 stycznia 1945 r. przez Armię Czerwoną. Pierwsze dziesięciolecie PRL nie było okresem korzystnym dla miasta. Władze zlikwidowały większość przedsiębiorstw prywatnych. Liczba ludności zmniejszona już o 34% przez wojnę jeszcze bardziej malała. Do pozytywów można zaliczyć rozbudowę szkolnictwa i budowę nowego szpitala oraz powolne odbudowywanie miasta ze zniszczeń wojennych. Poprawa sytuacji nastąpiła po 1956 r. Miasto i gmina należały do najbardziej gospodarnych w kraju. Zaczął rozwijać się przemysł. Te pozytywne tendencje zostały przerwane wraz z reformą administracyjną w 1975 r., likwidacją powiatów i utworzeniem województwa sieradzkiego. Zmiana systemu politycznego i gospodarczego kraju, jaka dokonała się na przełomie lat 80-tych i 90-tych zapoczątkowała nowy okres w rozwoju miasta. Przeobrażeniu uległa sytuacja gospodarcza. W wyniku zmian strukturalnych w gospodarce likwidacji uległa część państwowych zakładów. Zaczęła rozwijać się działalność w sektorze prywatnym. Struktura gospodarki Wielunia pod względem stosunków własnościowych dopasowała się do wymogów gospodarki rynkowej. Gmina Wieluń rozpoczęła współpracę z sąsiednimi jednostkami terytorialnymi, tworząc

w 1992 r. Związek Gmin Ziemi Wieluńskiej. Reformy samorządowe będące wynikiem procesów dekoncentracji władzy i demokratyzacji życia politycznego stworzyły warunki udziału ludności w zarządzaniu miastem i regionem. Zmiany w ustroju gmin i powrót powiatów dają szansę na dalszy rozwój.

## **Wartości kulturowe w mieście**

Wieluń leży na północnym krańcu Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej na pograniczu historycznych krain: Śląska, Wielkopolski i Małopolski, na zbiegu ważnych nie-gdyś szlaków komunikacyjnych prowadzących z północy na południe oraz z Rusi na Śląsk.

Siedemnastowieczne źródła klasztorne podają rok 1217 jako datę powstania miasta, założonego prawdopodobnie przez księcia wielkopolskiego Władysława Odonicza. Od 1283 r. Wieluń posiada prawa miejskie. Miasto rozwija się szybciej niż starsza siedziba kasztelanii, mieszcząca się w Rudzie położonej 3 km na wschód od Wielunia. Od XIV wieku miasto uważane jest za stolicę ziemi wieluńskiej i stanowi lokalny ośrodek administracji kościelnej po przeniesieniu tu kasztelanii z Rudy.

Lata panowania Kazimierza Wielkiego były okresem rozwoju miasta: wzniesiono zamek królewski, murowany kościół i klasztor o.o. Augustianów, miasto otoczono murami warownymi z fosą. Po śmierci Kazimierza Wielkiego panowanie Ludwika Węgierskiego było także pomyślne dla miasta. Bito tu srebrne denary z napisem „Moneta Velunes”, zbudowano pałac arcybiskupi i klasztor o.o. Paulinów.

Wiek XVI stanowił szczytowy okres rozwoju miasta. W latach trzydziestych otrzymało ono przywilej zbudowania wodociągów, rozwijało się rzemiosło: szczególnie sukiennictwo, złotnictwo i produkcja kamieni młyńskich. Pomyślny rozwój miasta przerwał najazd szwedzki 1655-56, epidemie 1707-11 i pożar 1791 r.

W roku 1794 w mieście ogłoszono przystąpienie do Insurekcji Kościuszkowskiej. Mieszkańcy brali też czynny udział w Powstaniu Styczniowym i wydarzeniach 1905 r.

Po odzyskaniu niepodległości miasto było siedzibą powiatu. 1 września 1939r. lotnictwo niemieckie zniszczyło miasto w 75%. Szczególne straty poniosło zabytkowe śródmieście. Po wojnie Wieluń został odbudowany.

Wieluń ze względu na historyczny układ urbanistyczny oraz duże nasycenie obiektami zabytkowymi posiada cenne wartości kulturowe. Jest ważnym zabytkiem urbanistyki polskiej z zachowanym układem średniowiecznym, opartym na zasadzie wrzeciona. W obrębie dawnych murów obronnych rozwinęło się historycznie ukształtowane centrum z szeregiem zabytków oraz zróżnicowanych akcentów

wysokościowych. Wspólnie z kościołami położonymi na przedmieściach oraz innymi budowlami tworzą bogatą i interesującą kompozycję miasta zarówno w widokach sylwetowych jak i w poszczególnych wnętrzach urbanistycznych.

W obecnych granicach miasta znajduje się wiele obiektów zabytkowych oraz szereg założeń urbanistycznych, w tym architektury przemysłowej. Z 16 obiektów wpisanych do rejestru zabytków znaczenie krajowe mają mury miejskie z XIV wieku, zaś 6 ma znaczenie ponadregionalne. Są to: kościół poaugustiański z XIV w, kościół popauliński z XIV w., kościół i klasztor reformatów z XVIII w., kościół pobernardyński z 1612 r., brama krakowska z XIV-XIX w. Pozostałe posiadają znaczenie regionalne: klasztor popauliński z XVIII w., kościół i klasztor popijarski z 1740 r., plebania kolegiacka z 1844 r., klasztor pobernardyński z XVII w., kościół cmentarny z XVI –XIX w., piwnice dawnego zamku z XIV w. i lokalne: klasztor poaugustiański z XVI-XVII w. i dzwonnica kościelna z XVIII w.

Pełen zasób miejskich obiektów wpisanych do rejestru zabytków przedstawia tabela Nr 1 w aneksie.

Ponadto w mieście istnieje znaczna ilość obiektów o walorach zabytkowych. Wśród nich są budynki mieszkalne i obiekty publiczne jak: bank, szkoła, sala gimnastyczna oraz przemysłowe: hala i budynek administracyjny cukrowni, młyn. Charakter zabytkowy posiada także cmentarz żydowski w Wieluniu.

Obiekty wpisane do ewidencji zabytków przedstawia tabela Nr 2 w aneksie.

Oprócz objętego ścisłą ochroną konserwatorską „Starego Miasta” (w obrębie dawnych murów miejskich), na obszarze miasta można wydzielić 4 tereny wartościowych założeń urbanistyczno-architektonicznych o wyróżniającej się strukturze przestrzennej i specyficznym klimacie miejskim.

Są to:

- obszar otaczający „Stare Miasto” (kwartały między ulicami doprowadzającymi do centrum), gdzie znajduje się część obiektów zabytkowych (klasztor o.o. Reformatów, kościół p.w. św. Mikołaja, klasztor s.s. Bernardynek) oraz inne obiekty wyróżniające się dużymi walorami zabytkowymi (np. szkoła, sala gimnastyczna, dom kultury),
- osiedle mieszkaniowe przy ul. 3-ego Maja,
- osiedle domów jednorodzinnych przy ul. Robotniczej,
- zespół cukrowni z osiedlem robotniczym tworzący założenie urbanistyczne z unikalną architekturą przemysłową.

W obowiązującym „Miejscowym planie ogólnym zagospodarowania przestrzennego miasta Wielunia” z 1992 r w ustaleniach tekstu planu w rozdziale IV „Ochrona dóbr kultury” wprowadzono 2 rodzaje strefy ochrony konserwatorskiej:

1. ścisłą strefę dla obszaru „Starego Miasta” celem ochrony zabytkowego układu urbanistycznego i architektonicznego,
2. strefę ochrony krajobrazowej dla 4 wyżej wymienionych terenów celem ochrony skali, struktury i klimatu miejskiego oraz specyficznych wnętrz i założeń urbanistyczno - architektonicznych.

Ponadto wnioskowano o wprowadzenie do rejestru zabytków układu urbanistycznego „Starego Miasta”, obiektów na terenie cukrowni i młyna przy ul.18 Stycznia. W części omawiającej poszczególne tereny w mieście zamieszczono ustalenia i wytyczne dotyczące uwarunkowań realizacji związanych z terenami bądź obiektami o wartości kulturowej.

Lista obiektów zabytkowych i wpisanych do rejestrów została załączona w postaci tabel nr 1-4 znajdujących się w aneksie.

## **Wartości kulturowe w gminie**

Na terenie gminy występują 4 obiekty zabytkowe o znaczeniu ponadregionalnym. Są to: kościół filialny z XVI w. w Gaszynie, kościół parafialny z XVI w. w Kadłubie, kościół parafialny z XV w. w Rudzie oraz dwór z 1851 r. w Rudzie. Znaczenie lokalne posiadają: kościół parafialny z XIV w. w Dąbrowie, wiatrak koźlak z 1888 r. w Kurowie i dwór z XIX w. w Masłowicach. Charakter zabytkowy posiadają cmentarze katolickie w Rudzie i Kadłubie.

Ziemia wieluńska stanowi największe poza Podhalem skupisko drewnianych kościółków w Polsce, budowanych w okresie XVI-XVIII w. Wszystkie odznaczają się jednolitością stylu architektonicznego reprezentującego typ tzw. kościółka wieluńskiego. Najcenniejszymi obiektami tego typu są obiekty w Grębieniu (Gmina Pątnów), Łaszewie (Gmina Pątnów), Popowicach (Gmina Pątnów), Kadłubie, Wierzbiu (Gmina Praszka), Gaszynie, Naramicach (Gmina Biała). Z wymienionych na obszarze gminy znajdują się obiekty w Gaszynie i Kadłubie oraz w Wieluniu kościół Św. Barbary.

Pełen zasób obiektów wpisanych do rejestru zabytków i ewidencji konserwatorskiej w gminie przedstawiono w tabelach Nr 3 i 4 w aneksie.

Do najciekawszych pod względem kulturowym miejscowości należą:

- Ruda, wieś od zachodu granicząca z Wieluniem, dawny ośrodek administracyjny (kasztelania). Kościół parafialny z XV w., dwór z 1851 r. dwa kilometry na północ widoradzkie grodzisko pierścieniowe.
- Gaszyn, wieś znana od 1323 r. pięknie położony w kępie starych drzew nad strugą kościół z ok. 1520 r., orientowany, o konstrukcji zrębowej, z wieżą o konstrukcji słupowej.
- Kadłub, wieś powstała przed 1323 r. kościół drewniany, zrębowy z XVI w., wyposażenie barokowe z XVII-XVIII w.

W tabeli Nr 5 w aneksie przedstawiono przeważające typy układu zabudowy, układu działek i dróg transportu rolniczego we wsiach gminy.

We wschodniej części gminy przebiega strefa ochrony archeologicznej. Do cennych obiektów archeologicznych zalicza się grodziska w Kurowie, Masłowicach, Widoradzu. W tekście „Miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy Wieluń” z 1992r. w ustaleniach dotyczących dóbr kultury zapisano, że jakiegokolwiek działania w :

1. strefie ochrony konserwatorskiej,
2. strefie ochrony archeologicznej,
3. rejonie lokalizacji domniemanych założeń rezydencjonalno -obronnych

wymagają uzgodnienia z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków (1) i Konserwatorem Zabytków Archeologicznych (2 i 3). Ponadto wymieniono obiekty będące pod szczególną ochroną konserwatorską. W ustaleniach szczegółowych wskazano tere-ny domniemanych założeń rezydencjonalno-obronnych oraz podlegające ścisłej ochronie we wsiach: Dąbrowa, Ruda, Olewin, Małyszyn, Małyszynek, Starzenice, Sięniec, Masłowice , gdzie wszystkie działania wymagają wyżej wymienionych uzgodnień.

Z Wielunia przez gminę w kierunku południowym poprowadzony jest fragment „Szlaku Jury Wieluńskiej”, który stanowi część „Szlaku Orlich Gniazd”.

Oznaczony kolorem czerwonym szlak rozpoczyna się na dworcu PKP Wieluń – Miasto, a dalej ul. Warszawską i Krakowskim Przedmieściem poprowadzony jest przez Stare Miasto, skąd ul. 18-ego Stycznia biegnie do Rudy. Za przejazdem kolejowym na linii Kępno – Herby szlak wytyczony jest po drodze wzdłuż toru, następnie przez las do wsi Strugi, poza granice gminy Wieluń w kierunku Łaszewa, a następnie poza woj. Łódzkie do Częstochowy.

Opisany wyżej szlak umożliwia turystom poznanie walorów środowiska naturalnego Wyżyny Wieluńskiej, jej przeszłość historyczną i zabytki oraz specyfikę gospodarki tego regionu.

## **Unikalne cechy gminy i miasta.**

Gmina Wieluń posiada wiele cech unikalnych, wyróżniających je wśród innych tej wielkości ośrodków, zarówno w województwie jak i w kraju. Jest w niej wiele ciekawych elementów architektonicznych i przyrodniczych. Miasto miało ciekawą i burzliwą historię. Wielokrotnie przebywali w nim królowie, zapadały tu ważne decyzje. Wieluń był pierwszym miastem zbombardowanym w czasie II wojny światowej. Nazywany jest polską Guernicą. Tutaj zaczęła się wojna. Mimo wielokrotnych zniszczeń zostało wiele śladów przeszłości. Centrum miasta zachowało średniowieczny układ zabudowy w kształcie wrzeciona z rynkiem. Najbardziej ciekawym zabytkiem są czternastowieczne mury miejskie zachowane w sporym fragmencie wraz z ruinami baszt i odrestaurowaną wieżą krakowską z dobudowanym ratuszem. Wieża owa jest symbolem miasta i wyróżnia je spośród innych, gdyż rzadko ratusz dostawiano do takiej wieży. Linie biegu murów można obecnie poznać po plantach, pasie zieleni otaczającym „Stare Miasto”. Częścią tych plant jest ciekawy park miejski z wyraźnym obniżeniem terenu, śladem po fosie. Poza murami istnieje jeszcze kilkanaście innych obiektów wpisanych do rejestru zabytków. W ciągu ostatnich lat podniesiono estetykę centrum poprzez gruntowną wymianę oświetlenia ulic. Zainstalowano stylowe latarnie, które podkreślają historyczny charakter miasta. Również najważniejsze zabytki są iluminowane. Efekty tych inwestycji zostały docenione w 2001 r. nagrodą dla najlepiej oświetlonej gminy, za oświetlenie ulic i iluminacje Ratusza, na IX Międzynarodowych Targach Sprzętu Oświetleniowego i Osprzętu Elektrycznego „Światło 2001”. Warto jeszcze wspomnieć o kościółkach typu wieluńskiego rozsianych po wsiach regionu. W Wieluniu działa muzeum regionalne z ciekawymi zbiorami, m.in. archeologicznymi, etnograficznymi. Placówka ta prowadzi także własne badania prezentując bogaty dorobek tych działań. Filią jej jest Muzeum Wnętrz Dworskich w Ożarowie, już po za obrębem Gminy Wieluń, zlokalizowane w odrestaurowanym dworze szlacheckim z XVIII w. Pod względem przyrodniczym w samej gminie nie ma terenów o znaczeniu ponadlokalnym. Stanowi Wieluń za to zaplecze dla Załęczańskiego Parku Krajobrazowego, chroniącego naturalne zakole rzeki Warta wraz z kompleksami leśnymi. Jest to teren wycieczek krajoznawczych mieszkańców nie tylko ziemi wieluńskiej.

## **2 POŁOŻENIE GEOGRAFICZNE**

Gmina Wieluń leży na pograniczu dwóch krain geograficznych. Dokładna pozycja geograficzna miasta to 52° długości geograficznej północnej i 21° 41' szerokości geograficznej wschodniej. Na północny zachód od miasta leży Wysoczyzna Wieruszowska, a na północny wschód Kotlina Szczercowska, wchodzące w skład południowo-wschodniej części Niziny Wielkopolskiej. Na południe rozciąga się Wyżyna Wieluńska, będąca częścią Jury Krakowsko-Wieluńskiej, a szerzej Wyżyny Śląsko-Krakowskiej. Gmina znajduje się w dorzeczu trzeciej, co do wielkości rzeki w Polsce, Warty.

Rzeźba terenu jest dość zróżnicowana. Największy wpływ na jej ukształtowanie miało zlodowacenie środkowo-polskie oraz działalność rzeczna. W wyniku erozji i akumulacji rzecznej nastąpiło złagodzenie stoków i wypełnienie obniżen.

Na północy dominuje teren płaski bądź falisty o niewielkich spadkach terenu. Jego wysokość bezwzględna nie przekracza 175,0 m n.p.m.

Południowa część gminy jest bardziej urozmaicona. Wysokość wyżyny waha się od 200 do 235 m n.p.m. Znajdziemy tu wiele wzgórz o wysokości względnej 10-30 m. Istnieją także formy wynikające z działalności wód powierzchniowych: doliny rzeki Pyszna i kanałów Krzyworzyckiego i Olewińskiego. W części środkowej gminy rysuje się obszar tzw. martwej doliny.

Oprócz wyżej wymienionych form istnieją również formy będące wynikiem działalności człowieka. Należą do nich stare nieczynne wyrobiska poeksploatacyjne skoncentrowane w środkowej części gminy oraz nasypy kolejowe i drogowe, groble, wcięcia.

Pod względem geologicznym gmina Wieluń należy do Monokliny Przesudeckiej. Jej przedłużenie w kierunku południowo-wschodnim stanowi Monoklina Śląsko-Krakowska. W rejonie Wielunia wyróżniamy głównie utwory triasowe, jurajskie i czwartorzędowe. Skały wapienne, górnej jury, są silnie podatne na erozję chemiczną, co skutkuje występowaniem wielu zjawisk krasowych. Zasadniczo powierzchnia gminy to osady czwartorzędowe o grubości 5-25 m. Charakterystyczną cechą jest częste występowanie zjawisk tektonicznych.

Surowców mineralnych w większych ilościach Gmina nie posiada. Na wschód od miasta występują wapienie jurajskie. W przeszłości były one intensywnie eksploatowane. Obecnie, mimo istnienia udokumentowanych złóż, nie są wydobywane. W południowej



części Gminy występują gliny zwałowe i piaski. Ze względu na niską jakość ( m.in. zapiaszczenie gliny, zapylenie piasków) bądź nieznaczny stopień występowania piasków, oba surowce są wykorzystywane w niewielkim stopniu.

W granicach miasta znajdują się ziemie rolnicze niepodlegające ochronie przed pozarolniczym użytkowaniem stanowiąc tym samym rezerwę terenową dla innych form działalności gospodarczej i mogące być przedmiotem oferty inwestycyjnej.

Głównym elementem determinującym klimat gminy jest jej położenie. Powoduje ono napływ różnorodnych mas powietrza, głównie polarno-morskiego i polarno-kontynentalnego. Implikuje to duże wahania pogody. Średnia temperatura stycznia to  $-2^{\circ}\text{C}$  a lipca  $18,2^{\circ}\text{C}$ . Zima trwa średnio 80 dni, lato 98 dni. Średni opad roczny wynosi 550 mm i plasuje się nieco poniżej średniej dla Polski. Wilgotność względna powietrza, 81%, nie odbiega od innych terenów centralnych kraju. Dominują wiatry zachodnie i południowo-zachodnie. Najmniej jest wiatrów północnych.

## **Dostępność szlaków komunikacyjnych**

Gmina Wieluń ma dobre połączenia komunikacyjne z resztą kraju. Leży ona na ważnej trasie międzynarodowej E 67 (w numeracji krajowej 8) łączącej Warszawę z Wrocławiem i dalej z Kudową-Zdrój aż do granicy państwowej. Zapewnia to dobre połączenie z Wrocławiem i stolicą oraz Piotrkowem Trybunalskim. Drugą drogą pod względem ważności jest droga krajowa nr 45 relacji Łódź – Wieluń – Kluczbork - Opole. Umożliwia ona połączenie z Sieradzem i Śląskiem Opolskim. Duże znaczenie ma droga nr 43 łącząca miasto z Częstochową. Przez Wieluń przebiegają też drogi wojewódzkie, m.in. nr 481 w kierunku Łasku i dalej Łodzi. Jest to najkrótsze połączenie ze stolicą województwa. Miasto leży także na szlaku linii kolejowej Herby Nowe – Kępno. W obrębie miasta istnieją dwie stacje kolejowe, w tym jedna z bocznicą. Trasa kolejowa przez Kępno i Tarnowskie Góry umożliwia dość dobre skomunikowanie z siecią kolejową kraju. Jest ona jednakże deficytowa i istnieje duże prawdopodobieństwo jej likwidacji. Z wieloma ośrodkami lokalnymi, regionalnymi, jak i niektórymi z miast wojewódzkich, istnieją połączenia liniami autobusowymi, głównie PKS.

## **Obszary ciążenia**

Wieluń jest położony w stosunkowo dużej, równomiernej odległości od wielkomiejskich ośrodków. Najbliżej jest do Częstochowy, ok. 60 km w linii prostej. Do stolicy województwa, Łodzi odległość drogą wynosi 98 km, do Wrocławia ok. 120 km a Katowic 130 km. Nie ma jednego ośrodka, do którego Wieluń zdecydowanie

wykazywałby ciężenie społeczno-gospodarcze. Najwięcej jednak łączy go z Łodzią. Tam zlokalizowane są urzędy wojewódzkie, instytucje kultury o zasięgu regionalnym i krajowym, wyspecjalizowane usługi, z których korzystają mieszkańcy Wielunia. Kolejnym dużym ośrodkiem ważnym dla Wielunia jest Częstochowa. Również z jej oferty handlowej, kulturalnej korzystają mieszkańcy gminy. Spore znaczenie mają Katowice wraz z sąsiednimi miastami, jako tradycyjny odbiorca wielu płodów rolnych. Inne duże miasta mają mniejsze znaczenie. Oferta edukacyjna w zakresie szkolnictwa wyższego, wskazuje na to, iż prym wiedzie Łódź. Studenci z Wielunia najczęściej wybierają Uniwersytet Łódzki, Politechnikę Łódzką oraz inne szkoły wyższe zlokalizowane w Łodzi. Porównywalna liczba osób studiuje we Wrocławiu i aglomeracji górnośląskiej. Inne ośrodki akademickie mają już mniejsze znaczenie. Położenie Wielunia w województwie łódzkim determinuje jego związki z siedzibą stolicy regionu zwłaszcza poprzez relacje władz samorządowych Wielunia z władzami samorządowymi i terenową administracją państwową w województwie. Ponadto Wieluń jest miejscem oddziaływania instytucji otoczenia rynkowego zlokalizowanych w Łodzi.

### **3 STRUKTURA FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNA MIASTA I GMINY.**

#### **Charakterystyka przestrzennego zagospodarowania miasta**

Miasto Wieluń jest zabytkiem urbanistyki polskiej. Jest jednym z nielicznych miast w Polsce, w którym układ średniowiecznego miasta zachował się do dzisiaj. W dzisiejszej strukturze funkcjonalno-przestrzennej miasta można wyróżnić dwie główne strefy:

- strefę zurbanizowaną,
- strefę systemu ekologicznego

W ramach strefy zurbanizowanej zostały wyróżnione:

- strefa historycznie ukształtowanego centrum – „Stare Miasto” (obszar ograniczony ulicami: Zamenhofa, Krakowskie Przedmieście, Piłsudskiego, Kopernika).

Posiada zachowany, zabytkowy, czytelny układ średniowieczny oparty na zasadzie wrzeciona. W obrębie dawnych murów obronnych rozwinęło się historycznie ukształtowane centrum z wzajemnie powiązаныmi placami tworzącymi wnętrza urbanistyczne, kwartałami zabudowy śródmiejskiej oraz zabytkowymi kościołami i klasztorami tworzącymi dominanty wysokościowe.

W kwartałach śródmiejskich przeważa zabudowa pierzejowa z budynkami typowymi dla skali i klimatu miasta.

Podstawowymi funkcjami istniejącej zabudowy są: usługi zlokalizowane w parterach budynków lub zajmujące całe obiekty oraz mieszkalnictwo.

Teren „Starego Miasta” otoczony jest parkiem miejskim, w którym zlokalizowane są pozostałości murów miejskich;

- strefa śródmiejska

Tworzy ją obszar otaczający „Stare Miasto”, w skład, którego wchodzi kwartały między ulicami doprowadzającymi do centrum.

Obszar ten charakteryzuje się występowaniem licznych obiektów zabytkowych (klasztory i kościoły) oraz obiektów o walorach zabytkowych. Obszar tworzą kwartały przeważnie o zabudowie pierzejowej zwartej lub zabudowie w formie wolnostojących budynków sytuowanych bezpośrednio przy ulicach oraz tereny zieleni urządzonej towarzyszącej obiektom usługowym.

Strefa śródmiejska charakteryzuje się dużym stopniem nasycenia usługami. Występują one w formie wbudowanej w partery budynków mieszkalnych oraz w postaci obiektów wolnostojących na wydzielonych działkach (usługi oświaty, kultury, administracji, zdrowia – zgrupowane w rejonach ulic: Wodnej, Krakowskiego Przedmieścia i Piłsudskiego).

Drugą podstawową funkcją jest mieszkalnictwo występujące w formie śródmiejskiej zabudowy – kamienice zlokalizowane wzdłuż ulic wraz z zabudową oficynową oraz budynkami gospodarczymi w głębi kwartałów (rejon ul. Kaliskiej – Nowego Rynku, rejon Placu Jagiellońskiego) oraz budynków wolnostojących na wydzielonych działkach (rejon na południe od ul. Kopernika; rejon ulic POW i Głębokiej);

- strefa zabudowy mieszkaniowej wraz z towarzyszącymi usługami

W ramach tej strefy można wyróżnić obszary o różnym stopniu intensywności zabudowy.

Są to:

- osiedla zabudowy wielorodzinnej; największe pod względem powierzchni i ilości mieszkańców: Stare Sady i Kard. Wyszyńskiego – zlokalizowane w południowo-wschodniej części miasta oraz mniejsze, ale posiadające również wykształconą strukturę przestrzenną: osiedle Armii Krajowej, Bugaj, Wojska Polskiego,

- tereny zabudowy jednorodzinnej; z których najczytelniejszy pod względem przestrzennym układ posiadają osiedla w rejonach ulic: Traugutta, Sikorskiego, Prusa, Żeromskiego, „Za Szpitalem”, Orzeszkowej. Pozostałe tereny zabudowy jednorodzinnej zajmujące znaczne powierzchniowo tereny tworzą znacznie mniej uporządkowane struktury przestrzenne,
  - tereny zabudowy jednorodzinnej na dużych działkach z towarzyszącymi szklarniami, zlokalizowane są na terenach podmiejskich, głównie wzdłuż ulic Wojska Polskiego i Kijak,
  - tereny zabudowy jednorodzinnej przemieszanej z zabudową zagrodową, zlokalizowane wzdłuż ulic dojazdowych na peryferiach miasta; tj. wzdłuż ul. Jagiełły, F. Rymarkiewicz, POW (za torami PKP), 18-ego Stycznia (przy granicy administracyjnej miasta),
  - tereny przeznaczone do realizacji zabudowy jednorodzinnej, dla których wytycza się podziały na działki według opracowanych zmian miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego miasta i następuje na nich realizacja zabudowy. Są to tereny wzdłuż ulic:
    - 18-ego Stycznia i Kościuszki,
    - Orzeszkowej,
    - Traugutta – Wyspiańskiego – Prostej;
- strefa zabudowy przemysłowo – składowej;
- Tereny o tej funkcji największe pod względem powierzchniowym zlokalizowane są w północnej części miasta w rejonie:
- ulic Sieradzkiej i Ciepłowniczej,
  - ulic Fabrycznej, Warszawskiej i Długosza.

W ramach strefy systemu ekologicznego wyróżnia się:

- zieleń publiczną ogólnodostępną, którą tworzą:
  - park miejski wokół Starego Miasta,
  - zieleńce i skwery rozrzucone wśród ulic centrum miasta w formie trawników o niewielkich powierzchniach z ozdobnymi klombami, krzewami i nielicznymi drzewami,
  - cmentarze (komunalny i stary nieczynny cmentarz żydowski),
  - tereny sportowo – rekreacyjne zlokalizowane w zachodniej części miasta (rejon ulicy Wojska Polskiego);

- zielen o ograniczonej dostępności:
  - ogrody działkowe zlokalizowane we wschodniej części miasta – wzdłuż torów kolejowych w zachodniej części miasta – przy ul. Powstańców oraz południowej części miasta przy ul. Granicznej;
- tereny otwarte o użytkowaniu rolnym:
  - pola uprawne,
  - łąki i pastwiska.

Istniejąca struktura funkcjonalno – przestrzenna i sposób zagospodarowania poszczególnych terenów stanowi istotne uwarunkowanie dla określenia przyszłego zagospodarowania miasta.

W ramach strefy historycznie ukształtowanego centrum, podstawowym typem działań powinny być uzupełnienia i porządkowanie zabudowy z uwzględnieniem skali i charakteru zabudowy.

W strefie zabudowy zurbanizowanej kierunki przyszłych działań zależą od lokalizacji terenu:

- dla zrealizowanych osiedli zabudowy wielorodzinnej i jednorodzinnej oraz dzielnicy przemysłowo - składowej tworzących czytelne jednostki przestrzenne, w strukturze miasta winny to być działania adaptacyjne z uzupełnieniem pojedynczych elementów,
- dla pozostałych terenów zabudowy jednorodzinnej z towarzyszącymi usługami będą działania, których celem winno być zakończenie rozpoczętych procesów urbanizacyjnych oraz uzyskanie ładu przestrzennego,
- dla terenów zabudowy jednorodzinnej przemieszanej z zabudową zagrodową lub zagrodowej podstawowym typem działań będzie adaptacja istniejącej zabudowy,
- dla terenów niezainwestowanych położonych w bezpośrednim sąsiedztwie obszarów zurbanizowanych będą działania określające tereny rozwojowe miasta tj. przewidziane do urbanizacji,
- dla terenów tworzących system ekologiczny miasta podstawowym typem działań będzie ochrona, w tym działania pielęgnacyjne i porządkowe.

## **Charakterystyka przestrzennego układu gminy**

Gmina Wieluń graniczy z miastem od zachodu, południa i wschodu. W jej skład wchodzi 19 sołectw. Przez obszar gminy przebiega z północnego zachodu na południe linia kolejowa Herby – Wrocław oraz drogi krajowe nr 8, 45, 489, wojewódzkie nr 481 i 486, które wraz z dolinami rzek – Pysznej (głównego ciek) oraz jej prawobrzeżnych dopływów stanowią silne granice w strukturze przestrzennej gminy.

Charakter zagospodarowania gminy wynika bezpośrednio z występujących funkcji. Wiodącą funkcją gminy jest produkcja żywności. W strukturze użytkowania przeważają użytki rolne stanowiące ponad 70% powierzchni gminy.

Duże zwarte kompleksy leśne usytuowane są na obrzeżach gminy: północno-wschodnim, południowo-wschodnim oraz zachodnim. Mniejsze tereny leśne występują sporadycznie.

Drugą wiodącą funkcją gminy jest mieszkalnictwo.

W strukturze przestrzennej gminy można wyróżnić strefę podmiejską zlokalizowaną w bezpośrednim sąsiedztwie granic miasta. Wzdłuż ul. Sieradzkiej oraz pozostałych dróg wyjazdowych w Dąbrowie, Gaszynie, Rudzie nasilają się procesy urbanizacyjne powodując zacieranie się granic zurbanizowanych terenów miasta i przylegających wsi. Wsie podstawowe o największej powierzchni zabudowy to: położone w sąsiedztwie Wielunia - Dąbrowa, Turów, Gaszyn i Ruda oraz w części zachodniej gminy – Kurów, południowej - Kadłub i wschodniej - Masłowice, Starzenice i Sieniec.

Wśród wyżej wymienionych wsi strukturę uformowaną wzdłuż kilku dróg wewnętrznych, o większej powierzchni terenów zurbanizowanych posiadają: Kurów, Gaszyn, Ruda i Sieniec. Ciekawy układ przestrzenny posiada Dąbrowa z ciągiem dwóch równoległych ulic tworzących wnętrze urbanistyczne w części centralnej wsi.

W większości pozostałych wsi zabudowa ma charakter ciągów usytuowanych wzdłuż dróg. W przypadku Turowa, Kadłuba, Olewina czy Masłowic jest to zabudowa zwarta sytuowana po obydwu stronach dróg.

W pozostałych wsiach zabudowa nie ma tak regularnego układu, jest poprzerzywana, sytuowana po obydwu lub po jednej stronie drogi.

Na terenach wsi; w ciągach zabudowy występuje zabudowa zagrodowa wraz z zabudową jednorodzinną. Brak wyraźnie wydzielonych przestrzennie osiedli zabudowy jednorodzinnej. Przeważająca ilość budynków jest w dobrym stanie technicznym. Zabudowie mieszkaniowej towarzyszą podstawowe usługi z zakresu oświaty, handlu i kultury.

Funkcja przemysłowa występuje sporadycznie, jedynym większym zakładem są zakłady mleczarskie w Dąbrowie, usytuowane częściowo w granicach miasta.

Na terenie gminy nie występują zespoły zabudowy lotniskowej.

Reasumując należy stwierdzić, że w dalszym rozwoju przestrzennym gminy Wieluń należy uwzględnić:

- rozwój terenów mieszkaniowych w poszczególnych wsiach; szczególnie położonych w bezpośrednim sąsiedztwie miasta i stanowiących jego naturalne zaplecze,
- rozwój funkcji turystyki i wypoczynku z wykorzystaniem walorów środowiska kulturowego i naturalnego,
- dopuszczalne sposoby użytkowania terenów objętych ochroną,
- szczególną kontrolę procesów urbanizacji wzdłuż dróg miejscowych i wojewódzkich, w tym wyznaczenie miejsc koncentracji usług związanych z obsługą komunikacji,
- ochronę systemu ekologicznego gminy; w tym zachowanie ciągów dolin wolnych od zabudowy,
- zahamowanie procesu rozpraszania zabudowy na terenach użytkowanych rolniczo,
- wyznaczenie nowej lokalizacji wysypiska odpadów dla potrzeb gminy,
- określenie zasad ochrony występujących złóż oraz ich eksploatacji.

### **Struktura własności na terenie miasta**

Na podstawie wypisów z rejestru gruntów ze Starostwa Powiatowego w Wieluniu oraz danych uzyskanych w Urzędzie Miejskim w zakresie mienia komunalnego na podkładzie mapowym w skali 1:5.000 w obrębie granic administracyjnych miasta wyróżniono działki stanowiące własność:

- komunalną,
- Skarbu Państwa,
- związków wyznaniowych,
- prywatne.

W powyższym nie uwzględniono terenów placów i ulic.

Działki komunalne w stosunku do działek prywatnych pod względem ilości i powierzchni stanowią zdecydowaną mniejszość.

Pod względem powierzchniowym największe działki zlokalizowane są w rejonach:

- ul. Wojska Polskiego – użytkowane jako ogrody działkowe, tereny zieleni leśnej, sportu i wypoczynku,
- torów kolejowych – zespoły ogrodów działkowych,
- ul. Warszawskiej – ogrody działkowe,
- ul. Sieradzkiej i torów kolejowych – w dzielnicy przemysłowej (Ciepłownia Miejska, ZUGiL)

Pozostałe działki komunalne są rozproszone i głównie zlokalizowane w części centralnej miasta, zagospodarowane przez budynki mieszkalne, szkoły, urządzenia obsługi technicznej miasta, zieleńce.

Działki niezagospodarowane zlokalizowane są przeważnie poza centrum miasta. Największe powierzchnie posiadają działki zlokalizowane w rejonie ulic: Częstochowskiej i 18-ego Stycznia.

Działki Skarbu Państwa na terenie miasta występują pojedynczo, w znacznym rozproszeniu. Pod względem ilości jak i powierzchni stanowią około 1% wszystkich działek.

Działki należące do związków wyznaniowych (parafie rzymsko-katolickie, św. Józefa, p.w. Najświętszej Marii Panny, p.w. św. Stanisława, parafia ewangelicko-augsburska oraz kościół Adwentystów Dnia Świętego) w ilości kilkunastu, to głównie tereny lokalizacji kościołów w centrum miasta oraz cmentarz położony przy ul. 3-ego Maja.

Pozostałe działki stanowiące powierzchniowo około 70% należą do osób prywatnych.

## **Struktura własności na terenie gminy**

Na podstawie wypisów z rejestru gruntów ze Starostwa Powiatowego w Wieluniu oraz danych uzyskanych w Urzędzie Miejskim w zakresie mienia komunalnego na podkładzie mapowym w skali 1:10.000, w poszczególnych wsiach na terenie gminy wyróżniono działki stanowiące własność:

- komunalną,
- Skarbu Państwa,
- związków wyznaniowych,
- prywatne.

W powyższym nie uwzględniono terenów dróg i placów.

Działki komunalne stanowią nieznaczny procent pod względem ilości i powierzchni działek w gminie. Na terenie wsi nie występują większe kompleksy działek komunalnych.



Działki są rozproszone. Stosunkowo największe powierzchniowo działki znajdują się we wsiach: Dąbrowa, Ruda, Sieniec, Kurów, Masłowice i Starzenice.

Działki stanowiące własność związków wyznaniowych wyróżniono w:

- Kadłubie – własność parafia rzymsko-katolicka św. Andrzeja,
- Kurowie – własność parafia rzymsko-katolicka p.w. Miłosierdzia Bożego,
- Dąbrowie - własność parafia rzymsko-katolicka św. Wawrzyńca,
- Rudzie - własność parafia rzymsko-katolicka,
- Masłowicach - własność parafia rzymsko-katolicka św. Andrzeja Boboli,
- Gaszynie - własność parafia rzymsko-katolicka.

Działki należące do Skarbu Państwa są rozproszone w postaci pojedynczych działek. Zlokalizowane są we wsiach: Borowiec, Dąbrowa, Gaszyn, Jodłowiec, Kurów, Masłowice, Nowy Świat, Olewin, Piaski, Starzenice.

Działki prywatne stanowią zdecydowaną większość pod względem powierzchni – około 85% wszystkich działek w gminie.

Istniejąca struktura własności, a więc rozmieszczenie i ilość działek komunalnych i Skarbu Państwa nie stanowi istotnego uwarunkowania dla przewidywanych kierunków zagospodarowania gminy.

## **4 DEMOGRAFIA.**

Tendencje wynikające z analizy danych demograficznych z lat 1998-2002 wskazują na:

1. Dalszy spadek ludności zamieszkującej w Gminie Wieluń.
2. Zmniejszanie się liczby urodzeń.
3. Niewielki przyrost naturalny ludności.
4. Dalsze zwiększanie się liczby osób w wieku produkcyjnym.
5. Zwiększanie się liczby ludności w wieku poprodukcyjnym.
6. Stabilizacja poziomu liczby zatrudnionych.
7. Zahamowanie tendencji przyrostu liczby osób bezrobotnych.

Konsekwencją tego jest:

- spadek zapotrzebowania na usługi dla ludności w wieku 0-6 lat
- wzrost zapotrzebowania na usługi na rzecz osób starszych
- konieczność rozbudowy bazy gospodarczej, stwarzającej miejsca pracy dla rosnącej liczby osób w wieku produkcyjnym.

Stan ludności Gminy Wieluń na przestrzeni lat 1998 – 2002 obrazuje tabela Nr 6.

Ludność Gminy Wieluń wg struktury wiekowej i wg płci w latach 1998 - 2002 obrazuje tabela Nr 7

Tabela nr 6  
 „Stan ludności Gminy Wieluń – pobyt stały.”

Lp.	Wyszczególnienie	1998	1999	2000	2001	2002
1	2	3	4	5	6	7
1.	Stan ludności na 31. 12.	34.528	34.509	34.508	34.420	34.227
2.	Stan ludności- mężczyźni	16.551	16.570	16.602	16.592	16.504
3.	Stan ludności – kobiety	17.977	17.939	17.906	17.828	17.723
4.	Urodzenia	313	331	365	304	234
5.	Zgony	305	293	308	304	213
6.	Przyrost naturalny	8	38	57	0	21
7.	Wiek przedprodukcyjny (przedział 0-18)	8.939	8.742	8.408	8.052	7.924
8.	Wiek produkcyjny	21.108	21.192	21.476	21.668	21.822
9.	Wiek poprodukcyjny	4.481	4.575	4.624	4.700	4. 841
10.	Zawarte małżeństwa	192	199	186	150	194
11.	Pracujący ogółem	11.510	10.924	10.474	10.410	10.483
12.	Pracujący – mężczyźni	6.434	6.090	5.763	5.671	5.712
13.	Pracujący – kobiety	5.074	4.826	4.711	4.739	4.771
14.	Bezrobotni	2.139	2.506	2.692	2.909	2.637

Opracowano w Wydziale Spraw Obywatelskich Urzędu Miejskiego

Źródła:

- dane ewidencji ludności
- informacje Powiatowego Urzędu Pracy w Wieluniu
- GUS – Oddział w Sieradzu

Tabela Nr 7

„Miasto i Gmina Wieluń – ludność, pobyt stały wg struktury wiekowej.”

Stan na dzień	Wiek	0-6	0-6	7-15	7-15	16-19	16-19	20-65	20-60	< 60	< 65	Razem	Razem	OGÓŁEM
		M	K	M	K	M	K	M	K	M	K	M	K	
31.12.98	Liczba	1.326	1.280	2.688	2.475	1.438	1.205	9.928	10.099	1.171	2.918	16.551	17.977	34.528
31.12.99	Liczba	1.248	1.223	2.483	2.420	1.288	1.175	10.256	10.159	1.295	2.962	16.570	17.939	34.509
31.12.00	Liczba	1.187	1.157	2.379	2.351	1.251	1.164	10.417	10.115	1.368	3.119	16.602	17.906	34.508
31.12.01	Liczba	1.170	1.137	2.360	2.327	1.219	1.120	10.487	10.165	1.356	3.079	16.592	17.828	34.420
31.12.02	Liczba	1.126	1.078	2.288	2.315	1.171	1.115	10.523	10.199	1.396	3.016	16.504	17.723	34.227

Źródło: opracowanie własne wg danych ewidencji ludności.

## **5 Gospodarka**

Gospodarka w gminie Wieluń analizowana poprzez ilość jednostek gospodarczych i strukturę zatrudnienia z podziałem na handel, usługi i produkcję jest zobrazowana przez poniższą tabelę.

Tabela nr 8  
„Zestawienie podmiotów w rozbiciu na zatrudnienie.”

Zatrudnienie	Handel i usługi	Produkcja
0-5	3016	415
6-20	85	20
21-100	26	17
100 i więcej	7	5
<b>Razem</b>	<b>3131</b>	<b>457</b>

Źródło: GUS.

Powyższe zestawienie wykazuje przewagę podmiotów handlowych i usługowych, zaspokajających potrzeby rynku lokalnego i ponadlokalnego, nad podmiotami produkcyjnymi. Jest to niezależne od wielkości zatrudnienia.

W ogólnej ilości jednostek gospodarczych dominują przedsiębiorstwa zatrudniające do 5ciu osób, które stanowią 95% wszystkich podmiotów gospodarczych, a według prowadzonej działalności dominuje handel i usługi-87% całości. Podział na poszczególne kierunki działalności obrazują załączone tabele nr 9-12 zamieszczone w aneksie.

Dla przeważającej części firm działających w gminie Wieluń rynkiem zbytu jest teren powiatu Wieluńskiego. Wieluń jako miasto, które jest siedzibą władz powiatu i miasta, w którym są ulokowane wszystkie zakłady obsługujące ludność ma wiodące znaczenie dla zabezpieczenia potrzeb zwłaszcza w usługach. Poza teren powiatu na obszar całej Polski sprzedawane są takie produkty jak kawa, świece, urządzenia przemysłowe, produkty mleczarskie, produkty przetwórstwa spożywczego, naczepy samochodowe, gwoździe.

W strukturze własności firm dominuje własność prywatna, spółki prawa handlowego. Incydentalną formą jest własność państwowa. Firmy, które w chwili obecnej są własnością wojewody przeżywają duże trudności i podlegają przekształceniom.

Na terenie gminy prowadzą działalność firmy o kapitale zagranicznym lub mieszanym zajmujące się przetwórstwem kawy, produkcją świec, przetwórstwem żywności. Produkcja tych firm kierowana jest na rynek ogólnopolski, a także w dużym procencie na eksport.

Kondycja finansowa przedsiębiorstw w sektorze MŚP uległa po 1999 r. osłabieniu, czego dowodem jest ilości nieuregulowanych zobowiązań bieżących, oraz trudności w płaceniu podatków lokalnych.

Upadek pewnej liczby przedsiębiorstw sektora MŚP jest rekompensowany przyrostem nowych, tzw. start up, co powoduje, iż ich ogólna liczba nie maleje. Jest to zjawisko charakterystyczne dla gospodarki rynkowej w krajach Europy Środkowo-wschodniej.

W usługach dominują przedsiębiorstwa handlowe obsługujące swym zasięgiem tylko rynek lokalny. Najwięcej jest usług ogólnobudowlanych powiązanych ze sprzedażą materiałów budowlanych, zdrowotnych, gastronomicznych, transportowych, związanych z obsługą samochodów i sprzedażą paliwa.

Część z usług skierowana jest na rynek ponadlokalny, jak transport samochodowy, gastronomia, hotele, usługi ogólnobudowlane, obsługa tranzytu samochodowego.

Ponieważ działalność usługowa poza usługami komunalnymi i zdrowotnymi podlega regulacji wolnego rynku to ich podaż jest odzwierciedleniem zapotrzebowania i siły nabywczej społeczeństwa.

W chwili obecnej należy położyć nacisk na poprawę dostępności do usług zdrowotnych zwłaszcza w ramach programów ubezpieczeń państwowych oraz organizację utylizacji nieczystości stałych z ich wywozem i segregacją, co jest dominującym problemem ochrony środowiska.

## **6 ROLNICTWO**

Gmina Wieluń od lat 70 –tych jest gminą miejsko wiejską i choć stanowi jeden ośrodek administracyjny ze względu na różnice wynikające z warunków glebowych i przyrodniczych, różnorodności w zagospodarowaniu terenów, możliwości rozwoju niniejsze opracowanie rozróżnia je jako odrębne obszary.

### **Warunki glebowe miasta**

Obszar miasta charakteryzuje się dość znacznym zróżnicowaniem warunków glebowych. Wyróżnić można tutaj dwa rejony: część północną, gdzie dominują gleby gliniaste lub piaszczysto – gliniaste o wysokiej bonitacji oraz południową o przewadze ubogich gleb piaszczystych.

W rejonie północnym dominują gleby brunatne, biellicowe oraz czarne ziemie wytworzone z:

- pyłów zwykłych całkowitych lub podzielonych glinami albo piaskami,
- glin lekkich, najczęściej pylastych nieco spiaszczonych w wierzchniej warstwie o niewielkiej miąższości (do 50 cm).

Są to gleby zasobne w składniki pokarmowe. Gleby brunatne i bielicowe charakteryzują się korzystnymi stosunkami wodno – powietrznymi, są łatwe w uprawie i cechuje je szeroka przydatność rolnicza z uwzględnieniem roślin nawet o bardzo wysokich wymaganiach glebowych. Zalicza się je do kompleksów pszenno – żytniego w IIIa lub IIIb klasie gruntów ornych. Czarne ziemie bywają okresowo nieco zbyt wilgotne, co ogranicza ich przydatność rolniczą, a zwłaszcza w latach o dużej ilości opadów. Są to jednak gleby bardzo zasobne w składniki pokarmowe roślin i przy odpowiednim doborze gatunków i odmian, zwłaszcza przy korzystnych warunkach pogody dają bardzo wysokie plony. Zaliczają się one do kompleksu zbożowo – pszenno mocnego – III b – IV b klasa gruntów ornych.

W północno – zachodniej części obszaru (okolice cukrowni) występują najlepsze gleby, niestety zajmują one stosunkowo niewielką powierzchnię. Są to czarne ziemie utworzone ze średnio głębokich pyłów zwykłych zalegających na glinach lekkich. Są one bardzo zasobne w składniki pokarmowe, posiadają korzystne stosunki wodno – powietrzne i dobrą strukturę, posiadają wyjątkowo korzystne warunki do uprawy nawet najbardziej wymagających roślin. Zaliczają się one do kompleksu pszenno bardzo dobrego – II klasa gruntów ornych.

Najśłabsze gleby rejonu północnego miasta Wielunia to gleby brunatne i bielicowe z małym udziałem czarnych ziem utworzone głównie z pyłów zwykłych lub piasków gliniastych lekkich pylastych średnio głęboko zalegających na piaskach luźnych lub słabo gliniastych. Są one mniej zasobne w składniki pokarmowe i bardziej wrażliwe na suszę. Stwarzają one średnio korzystne warunki do uprawy. Przydatne są głównie dla roślin o średnich lub małych wymaganiach pokarmowych takich jak żyto, ziemniaki, jęczmień, owies koniczyna biała, saradela itp. Zaliczają się one do kompleksu żytnio – ziemniaczanego dobrego – IVa – IVb klasa gruntów ornych. Wszystkie te gleby podlegają prawnej ochronie przed zagospodarowaniem poza rolniczym.

W rejonie południowym miasta Wielunia dominują gleby piaszczyste. Najczęściej są to gleby brunatne i bielicowe, rzadziej czarne ziemie utworzone z piasków słabo gliniastych, gliniastych lekkich lub rzadko pyłów zwykłych o małej miąższości (poniżej 50 cm) zalegających na piaskach luźnych. Charakteryzują się one niską zawartością związków próchnicznych i pokarmowych oraz dużą przepuszczalnością powodującą szybkie przesychanie gleb i wymywanie wniesionych nawozów. Są to gleby o mało

korzystnych warunkach do uprawy zaliczone do kompleksów żytnio – ziemniaczanego słabego lub rzadziej zbożowo – pastewnego słabego – V klasy gruntów ornych. Nie podlegają one prawnej ochronie przed przeznaczeniem na cele poza rolnicze.

Wyróżniono również gleby w tych samych kompleksach rolniczej przydatności i zbliżonym składzie mechanicznym, lecz o nieco lepszych warunkach do uprawy, zaliczone do klasy IVb. Gleby te, zwłaszcza w rejonie południowym miasta Wielunia, gdzie dominują gleby o gorszej bonitacji i niższej przydatności rolniczej powinny być pozostawione w użytkowaniu rolniczym. Najsłabsze w tym rejonie są gleby brunatne wytworzone z piasków luźnych całkowitych lub z niewielkiej miąższości warstwą wierzchnią piasków słabo gliniastych bardzo ubogie, przepuszczalne i suche.

Zgodnie z takim rozkładem warunków glebowych rysuje się również podział funkcji terenów otaczających miasto Wieluń. Część na północ od miasta posiada warunki predestynujące je do intensywnego użytkowania rolniczego. Dominujące tutaj gleby podlegają prawnej ochronie przed zagospodarowaniem innego rodzaju. Poważny problem dla upraw w tym rejonie stanowią zakłady przemysłowe zlokalizowane niewłaściwie wśród najlepszych gleb, wskutek czego ich większość, a także rośliny na nich uprawiane podlegać mogą skażeniu chemicznemu. Niekorzystna jest tutaj lokalizacja zabudowy mieszkaniowej, obiektów rekreacyjnych, pracowniczych ogródków działkowych itp. Pod znakiem zapytania stoi przydatność do spożycia uprawianych tutaj roślin. Przy braku możliwości likwidacji zakładów należy dążyć do maksymalnego zmniejszenia szkodliwości ich oddziaływania poprzez zastosowanie odpowiednich metod i urządzeń oczyszczających. Szczegółowe wnioski dotyczące dopuszczalnych upraw lub innych form zagospodarowania tych terenów wymagają podjęcia dodatkowych badań.

Tereny na południe od miasta posiadają w większości warunki mało korzystne dla rolnictwa. Gleby te nie podlegają prawnej ochronie i mogą bez zastrzeżeń być wykorzystane do celów poza rolniczych.

W dolinach rzecznych występują głównie czarne ziemie, rzadziej gleby mułowo – torfowe lub murszowe. Na glebach mułowo – torfowych i murszowych występują użytki zielone dobrej lub słabej wartości. Gleby te wykazują znaczne uwilgotnienie i są predystynowane do tego rodzaju gospodarki. Czarne ziemie mogą być użytkowane jako grunty orne kompleksów pastewnych, łąki lub pastwiska.

Obszary dolin predestynowane są do gospodarki łąkowo – pastewnej, jednak ze względu na bliskość dużego skupiska ludzkiego korzystne jest pozostawienie fragmentów czarnych ziem o wysokiej bonitacji i sprzyjających warunkach wodnych w użytkowaniu ornym z przeznaczeniem na uprawę warzyw. Wszelkie inne formy zagospodarowania

dolin (zabudowa itp.) są niekorzystne zarówno ze względu na warunki glebowo – wodne, a także ze względu na możliwość przerwania lub znacznego ograniczenia ciągłości powiązań ekologicznych, dla których doliny stanowią naturalne drogi realizacji. Z tych też powodów należy chronić je przed zakłóceniem stosunków wodnych, przed chemizacją środowiska przyrodniczego oraz dążyć do zachowania lub przywrócenia stanu naturalnej równowagi ekologicznej.

W podsumowaniu na uwypuklenie zasługują następujące zagadnienia:

- rejon na północ od miasta charakteryzuje się dominacją gleb o wysokiej bonitacji; dominującą funkcję na tym terenie powinno być intensywne rolnictwo uwzględniające gatunki o dużych wymaganiach glebowych; jednocześnie należy dążyć do likwidacji lub przynajmniej maksymalnego ograniczenia wpływu przemysłu na gleby i uprawy,
- rejon na południe od miasta charakteryzuje się dominacją gleb o niskiej bonitacji, które bez przeszkód mogą być wykorzystane na cele poza rolnicze (rozwój zabudowy, dolesienia itp.),
- doliny rzeczne powinny zostać bezwzględnie wyłączone spod zabudowy, ograniczeniu podlegać powinno użytkowanie orne oraz stosowanie środków chemicznych, należy dążyć do zachowania lub przywrócenia charakteru jak najbardziej zbliżonego do naturalnego.

## **Warunki glebowe w gminie**

Obszar gminy charakteryzuje się dość znacznym zróżnicowaniem warunków glebowych. Występują tutaj obszary gleb zarówno o dobrych i bardzo dobrych warunkach, jak i słabych lub bardzo słabych.

Najlepsze gleby tego obszaru to głównie gleby bielcowe pszenne dobre lub pszenno – żytnie w klasach bonitacji III a – III b, wytworzone z glin lekkich, czasami nieco spiaszczonych od powierzchni. Dość rzadko w warstwach do 100 cm występują pyły zwykłe. Charakteryzują się one wysoką zawartością składników pokarmowych, dobrymi warunkami wodno – powietrznymi, dobrą strukturą i są łatwe do uprawy. Przy prawidłowym gospodarowaniu pozwalają uzyskiwać wysokie plony większości gatunków uprawnych.

Do grupy tej zaliczono również niewielkie obszary gleb zbożowo – pastewnych mocnych oraz pszennych wadliwych. Są to głównie czarne ziemie lub gleby brunatne o takim samym gatunku w klasach III a – IV a z małym udziałem IV b, dorównujące w/w glebom zawartością składników pokarmowych. Jedynie ze względu na wadliwe stosunki



wodne (okresowe nadmiary lub niedobory wilgotności) ich bonitacja jest aktualnie niższa. Ich wartość potencjalna jest równa wartości w/w gleb pszennych.

Gleby zbożowo – pastewne mocne i pszenne wadliwe wymagają specjalnego doboru gatunków i odmian o znacznej tolerancji w stosunku do warunków wodnych. Plony są tutaj w dużym stopniu zależne od warunków pogody.

Gleby opisanej grupy dominują w części środkowej (na północ i wschód od miasta Wielunia, w okolicach wsi Rudy) i południowej granicy (okolice wsi Kadłub).

Nieco gorsze warunki do uprawy posiadają gleby biellicowe, brunatne lub rzadziej czarna ziemia wytworzona głównie z piasków gliniastych w klasach bonitacji IVa –IVb. Są to gleby żytnio – ziemniaczane dobre z małym udziałem żytnio – ziemniaczanych słabych i zbożowo – pastewnych w klasie IV b. Charakteryzują się one mniejszą zawartością składników pokarmowych, większą wrażliwością na suszę i stwarzają średnio korzystne warunki do uprawy. Najbardziej nadają się pod uprawy roślin z grupy żytnio – ziemniaczanych, lecz korzystna bywa również uprawa owsa, jęczmienia, koniczyny białej, saradeli oraz niektórych warzyw, zwłaszcza z grupy marchwiowych.

Gleby te dominują w części środkowej oraz na zachodzie gminy.

Gleby obu wymienionych grup są predestynowane do wysoko towarowej produkcji roślinnej i rejonu o ich dominacji podlegają bezwzględnej ochronie przed zagospodarowaniem innego rodzaju.

W części południowej w sąsiedztwie miasta i północno – wschodniej oraz na zachodzie gminy duży procent powierzchni zajmują ubogie gleby piaszczyste. Wyróżniono wśród nich dwie grupy.

W pierwszej z nich dominują gleby brunatne lub biellicowe żytnio – ziemniaczane słabe z małym udziałem czarnych gleb lub mad zbożowo – pastewnych słabych. Są one najczęściej wytworzone z płytkich lub średnio głębokich piasków słabo gliniastych zalegających na piasku luźnym i zaliczają się do V klasy bonitacji.

Charakteryzują się one małą zawartością składników pokarmowych i niezbyt korzystnymi stosunkami wodno - powietrznymi. Podniesienie stopnia ich kultury jest bardzo trudne i wymaga sztucznego nawodnienia i odwadniania w różnych porach sezonu wegetacyjnego oraz stosowania znacznych ilości nawozów. Przydatne są one pod uprawę żyta, ziemniaków, łubinu żółtego, a na glebach wilgotnych – kapusty, brukwi i innych mało wymagających roślin pastewnych przy założeniu, że plony nie będą bardzo wysokie. Uprawa owoców i warzyw jest na ogół mało opłacalna. Gleby te nie podlegają prawnej ochronie i mogą być wykorzystane na cele nierolnicze.

Najuboższe gleby w gminie, to żytnio - łubinowe gleby brunatne wyługowane wytworzone z piasków luźnych w V – VI klasie bonitacji. Są one bardzo przepuszczalne i suche, w związku z czym również bardzo ubogie w składniki pokarmowe, a także próchnicę.

Brak jest praktycznych możliwości podniesienia ich wartości. Nadają się głównie do pod uprawę żyta lub łubinu żółtego. W warunkach gospodarki drobnotowarowej ich uprawa jest bliska granicy opłacalności, w gospodarce wielkotowarowej jest nieopłacalna. Gleby te nie podlegają prawnej ochronie i powinny być przeznaczone na cele nierolnicze w pierwszej kolejności.

Doliny rzeczne i obniżenia terenu wypełnione są glebami hydrogenicznymi o zróżnicowanym składzie mechanicznym i różnych stosunkach wodnych, głównie w klasach III – V. Występują na nich głównie użytki zielone o średniej (klasy III – IV bonitacji użytków zielonych) lub słabej (klasa V bonitacji użytków zielonych) wartości. Są to obszary chronione przed zagospodarowaniem poza rolniczym (zabudowa oraz wprowadzanie innego rodzaju przegród powodujących przerwanie ciągłości powiązań ekologicznych realizujących się za pośrednictwem dolin rzecznych) oraz przed zakłóceniem stosunków wodnych i chemizacją środowiska przyrodniczego.

## **Uwarunkowania rozwoju rolnictwa**

Przy rozpatrywaniu warunków środowiska pod kątem wpływu na rolnictwo wzięto pod uwagę następujące elementy: rzeźbę terenu, warunki wodne, glebę oraz klimat.

Oceniając rzeźbę terenu z punktu widzenia możliwości rozwoju rolnictwa należy stwierdzić, że głównym czynnikiem ograniczającym są miejsca występujące o dużych nachyleniach. Obszary te występują głównie w części południowej w rejonie wsi Gaszyn, Rychłowice i Kadłub.

Obszar gminy charakteryzuje się dość znacznym zróżnicowaniem warunków glebowych. Występują tutaj obszary gleb zarówno o dobrych i bardzo dobrych warunkach, jak i słabych lub bardzo słabych.

Najlepsze gleby tego obszaru to głównie gleby bielcowe pszenne dobre lub pszenno – żytnie w klasach bonitacji III a – III b, wytworzone z glin lekkich, czasami nieco spiaszczonych od powierzchni. Dość rzadko w warstwach do 100 cm występują pyły zwykle. Charakteryzują się one wysoką zawartością składników pokarmowych, dobrymi warunkami wodno – powietrznymi, dobrą strukturą i są łatwe do uprawy. Przy

prawidłowym gospodarowaniu pozwalają uzyskiwać wysokie plony większości gatunków uprawnych.

Do grupy tej zaliczono również niewielkie obszary gleb zbożowo – pastewnych mocnych oraz pszennych wadliwych. Są to głównie czarne ziemie lub gleby brunatne o takim samym gatunku w klasach III a – IV a z małym udziałem IV b, dorównujące w/w glebom zawartością składników pokarmowych. Jedynie ze względu na wadliwe stosunki wodne (okresowe nadmiary lub niedobory wilgotności) ich bonitacja jest aktualnie niższa. Ich wartość potencjalna jest równa wartości w/w gleb pszennych.

Gleby zbożowo – pastewne mocne i pszenne wadliwe wymagają specjalnego doboru gatunków i odmian o znacznej tolerancji w stosunku do warunków wodnych. Plony są tutaj w dużym stopniu zależne od warunków pogody.

Gleby opisanej grupy dominują w części środkowej (na północ i wschód od miasta Wielunia, w okolicach wsi Rudy) i południowej granicy (okolice wsi Kadłub).

Nieco gorsze warunki do uprawy posiadają gleby bielcowe, brunatne lub rzadziej czarna ziemia wytworzona głównie z piasków gliniastych w klasach bonitacji IVa – IVb. Są to gleby żytnio – ziemniaczane dobre z małym udziałem żytnio – ziemniaczanych słabych i zbożowo – pastewnych w klasie IV b. Charakteryzują się one mniejszą zawartością składników pokarmowych, większą wrażliwością na suszę i stwarzają średnio korzystne warunki do uprawy. Najbardziej nadają się pod uprawy roślin z grupy żytnio – ziemniaczanych, lecz korzystna bywa również uprawa owsa, jęczmienia, koniczyny białej, saradeli oraz niektórych warzyw, zwłaszcza z grupy korzeniowych.

Gleby te dominują w części środkowej oraz na zachodzie gminy.

Gleby obu wymienionych grup są predystynowane do wysoko towarowej produkcji roślinnej i rejonu o ich dominacji podlegają bezwzględnej ochronie przed zagospodarowaniem innego rodzaju.

W części północnej i północno – wschodniej oraz na zachodzie gminy duży procent powierzchni zajmują ubogie gleby piaszczyste. Wyróżniono wśród nich dwie grupy.

W pierwszej z nich dominują gleby brunatne lub bielcowe żytnio – ziemniaczane słabe z małym udziałem czarnych gleb lub mad zbożowo – pastewnych słabych. Są one najczęściej wytworzone z płytkich lub średnio głębokich piasków słabo gliniastych zalegających na piasku luźnym i zaliczają się do klasy bonitacji.

Charakteryzują się one małą zawartością składników pokarmowych i niezbyt korzystnymi stosunkami wodno - powietrznymi. Podniesienie stopnia ich kultury jest bardzo trudne i wymaga sztucznego nawodnienia i odwadniania w różnych porach sezonu wegetacyjnego oraz stosowania znacznych ilości nawozów. Przydatne są one pod uprawę

żyta, ziemniaków, łubinu żółtego, a na glebach wilgotnych – kapusty, brukwi i innych mało wymagających roślin pastewnych przy założeniu, że plony nie będą bardzo wysokie. Uprawa owoców i warzyw jest na ogół mało opłacalna. Gleby te nie podlegają prawnej ochronie i mogą być wykorzystane na cele nierolnicze.

Najuboższe gleby w gminie, to żytio- łubinowe gleby brunatne wyługowane wytworzone z piasków luźnych w V – VI klasie bonitacji. Są one bardzo przepuszczalne i suche, w związku, z czym również bardzo ubogie w składniki pokarmowe, a także próchnicę.

Brak jest praktycznych możliwości podniesienia ich wartości. Nadają się głównie do pod uprawę żyta lub łubinu żółtego. W warunkach gospodarki drobnotowarowej ich uprawa jest bliska granicy opłacalności, w gospodarce wielkotowarowej jest nieopłacalna. Gleby te nie podlegają prawnej ochronie i powinny być przeznaczone na cele nierolnicze w pierwszej kolejności.

Doliny rzeczne i obniżenia terenu wypełnione są glebami hydrogenicznymi o zróżnicowanym składzie mechanicznym i różnych stosunkach wodnych, głównie w klasach III – V.

Występują na nich głównie użytki zielone o średniej (klasy III – IV bonitacji użytków zielonych) lub słabej (klasa V bonitacji użytków zielonych) wartości. Są to obszary chronione przed zagospodarowaniem poza rolniczym (zabudowa oraz wprowadzanie innego rodzaju przegród powodujących przerwanie ciągłości powiązań ekologicznych realizujących się za pośrednictwem dolin rzecznych) oraz przed zakłóceniem stosunków wodnych i chemizacją środowiska przyrodniczego.

Gmina Wieluń jest gminą typowo rolniczą, brak jest obiektów o szkodliwym i uciążliwym działaniu – poza dzielnicą przemysłowo-składową Wielunia.

Użytkowanie gruntów w granicach administracyjnych Gminy Wieluń przedstawiało się następująco:

Wg stanu na rok w ha	w 1998 r.	w 2002 r.
- ogólna powierzchnia gruntów	13120	13120
- użytki rolne razem	9380	10146,96
w tym :		
- grunty orne	7024	9032,30
- sady	69	64,39
- łąki i pastwiska trwałe	1387	1105,71
- lasy i grunty leśne	1865	1865

Natomiast użytkowanie gruntów według granic administracyjnych w gospodarstwach indywidualnych w 1998 roku (stan z czerwca) przedstawiała się następująco:

	miasto w ha	gmina w ha
- ogólna powierzchnia gruntów	1121	8939
- użytki rolne razem	1024	8160
w tym :		
- grunty orne	937	6795
- sady	26	43
- łąki	58	935
- pastwiska trwałe	3	391
- lasy	17	409

Powierzchnia zasiewów w gospodarstwach indywidualnych w (łącznie miasto i gmina) przedstawiało się następująco:

	Rok 1998	Rok 2002
ogółem	7400	7127
w tym :		
- zboża	3990	4736,23
- ziemniaki	2670	1748,00
- przemysłowe	38	32,0

Zbiory zbóż i ziemniaków w gospodarstwach indywidualnych w 1998 roku były następujące (w tonach):

	w roku 1998	w roku 2003
- zboża podstawowe ogółem	12916	5886
w tym :		
- pszenica	5404	1893
- żyto	4230	1046
- jęczmień	863	774
- owies	308	231
- pszenżyto	769	1012
- ziemniaki	64080	25020

Plony zbóż i ziemniaków z jednego ha w dt dla miasta i gminy łącznie były następujące:

	w roku 1998	w roku 2003
- zboża podstawowe ogółem	32,4	25,5
w tym :		
- pszenica	36,0	27,0
- żyto	30,0	23,0
- jęczmień	28,8	29,0
- owies	25,0	21,0
- pszenżyto	34,3	26,0
- ziemniaki	240.	180

Przeprowadzony w 2002 r powszechny spis ludności i mieszkań oraz powszechny spis rolny winien ułatwić analizę podstawowych danych na przestrzeni ostatnich 4 do 6 lat. Oficjalne wystąpienie o udostępnienie danych do GUS dla Gminy Wieluń oraz posiadany raport z wyników spisów powszechnych wydany w 2003 r. nie umożliwiło jednakże dogłębnego porównania danych a tym samym analizę zachodzących w czasie przeobrażeń. Dane będące w posiadaniu Urzędu Miejskiego oraz Wojewódzkiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego wskazują na to iż osoby prowadzące gospodarstwa rolne zwiększają areał upraw zbożowych, a więc tych roślin, w stosunku, do których nie jest wymagany duży nakład środków produkcji kosztem upraw roślin okopowych a w szczególności ziemniaków.

Porównanie danych z roku 1998 i 2002 lub 2003 wyraźnie wskazuje na zmniejszające się areały gruntów intensywnie użytkowanych i wykorzystywanych rolniczo, spadła także wydajność podstawowych płodów rolnych w przeliczeniu na 1 ha gruntów ornych. Niewątpliwie wpływ na uzyskiwane plony ma klęska suszy, jaka wystąpiła w roku 2003 na terenie miasta i gminy Wieluń, powodująca średni spadek o około 30% w uprawach zbożowych i dochodzące do 40% w uprawach roślin okopowych, pastewnych, warzywach korzennych / marchew, pietruszka, buraczki,/ i liściastych / kapusta itp./ w stosunku do średnich plonów z lat poprzednich.

### **Struktura agrarna**

Korzystając z materiałów tyt. Urzędu dokonano badania struktury agrarnej w gminie i jej analizy na tle województwa łódzkiego.

Na ogólną liczbę gospodarstw w mieście i gminie Wieluń 2508 największą grupę stanowią gospodarstwa rolne w przedziale powierzchni 2 -5 ha w liczbie 825 zajmujące 2815 ha powierzchni ogółem objętych podatkiem rolnym i 2693 ha użytków rolnych. Drugą najliczniejszą kategorią są gospodarstwa małe 1 – 2 ha powierzchni w liczbie 726 a udział w ogólnej powierzchni użytkowanej rolniczo przez gospodarstwa rolne wynosi 1085 ha. Bardzo niewielką grupę zarówno pod względem ilości i zajmowanej powierzchni stanowią gospodarstwa duże pow. 15 ha. Jest ich 15 zajmując powierzchnię 141 ha użytków rolnych.

Wg danych statystycznych /raport z wyników spisów powszechnych/ największą grupę gospodarstw na terenie woj. Łódzkiego stanowią gospodarstwa do 5 ha i w roku 2002 stanowiły 60,8 % a gospodarstwa o powierzchni pow. 15 ha nieco powyżej 6%. Odpowiednio na terenie gminy Wieluń gospodarstwa rolne o powierzchni do 5 ha stanowiły 75% 50 a gospodarstwa duże stanowią 0,5% wszystkich gospodarstw.

Reasumując powyższe dane należy stwierdzić, iż Gmina Wieluń pod tym względem średniej wielkości gospodarstwa rolnego, znacząco odbiega od średniej województwa. Zła struktura agrarna wynika z uwarunkowań historycznych i minionego pięćdziesięciolecia. Z pośród znajdujących się na terenie Gminy Wieluń, przedwojennych majątków ziemskich tylko dwa pozostały i to w okrojonej powierzchni. Pozostałe zostały przejęte przez Skarb Państwa i rozparcelowane na działki rolne.

## **Miejsce rolnictwa w strukturze gospodarczej Gminy**

Pomimo faktu, że Gmina Wieluń jest dominującym ośrodkiem administracyjnym i gospodarczym na tle powiatu wieluńskiego, to na terenach wiejskich zamieszkuje ok. 25% ogółu ludności Gminy Wieluń. Duża część z tej grupy społecznej nie jest właścicielami i posiadaczami gospodarstw rolnych a miejsce zamieszkania w/w obszarach jest traktowane jako miejsce spokojnego wypoczynku.

Brak danych liczbowych nie pozwala na jednoznaczną i obiektywną oceną liczby ludności utrzymującej się wyłącznie z rolnictwa oraz wielkości udziału produkcji rolnej w całym dochodzie ludności, tym samym będzie to subiektywna próba oceny.

Z pośród całej społeczności lokalnej ok. 1638 osób podlega ubezpieczeniu społecznemu rolników, co stanowi 4,6% ludności zamieszkującej łącznie z osobami w wielu szkolnym i poprodukcyjnym. W stosunku do ludności aktywnej zawodowo udział ten zwiększa się

do 8,2% / wyliczenie zostało oparte na założeniach, że ludność czynna zawodowo stanowi 56,2% populacji /.

Przedstawione wyliczenie nie może posłużyć do ustalenia liczby ludności, która utrzymuje się z rolnictwa. Można jednak wskazać, że jest to procent dość znacznie odbiegający poniżej od średniej krajowej kształtującej się w granicach 28 %.

## **Kierunki zbytu produktów rolnych i przetwórstwo**

Dane statystyczne wskazują, że produkcja rolna w znacznym stopniu przekracza możliwości popytu rynku lokalnego. Produkcja zbóż na poziomie kilkunastu tysięcy ton, ziemniaków w 50 tys. ton, warzyw i innych roślin uprawnych nie zostaje wchłonięta przez lokalny rynek. Znaczna część jest eksportowana na rynki dużych miast. Szczególnie dużo towarów tj. roślin okopowych i warzyw w formie nieprzetworzonych jest wywożone na Górny Śląsk / giełda towarowa w Katowicach/, Dolny Śląsk / Wrocław, Opole/. Zbyt towarów w kierunku północnym jest bardzo niewielkim a jeżeli jest ma marginalne znaczenie. Pomimo dużej produkcji roślinnej na terenie Gminy Wieluń słabo rozwinięte jest przetwórstwo. Istniejący jeden zakład – Spółdzielnia Dostawców Mleka, kilka zakładów przetwarzających produkty pochodzenia zwierzęcego / ubojnia, masarnie/ zakłady przetwórstwa zbożowego i piekarnie nie mogą stanowić chluby dla „zagłębia ziemniaczanego i kapuścianego”

Korzystając z zasobów wyprodukowanego towaru przemysł przetwórczy rozwinął się na terenie gmin ościennych gdzie prym wiodą Działoszyn i Osjaków.

## **Szkolnictwo i edukacja rolnicza**

Na przestrzeni minionych lat istniała w Gminie Wieluń placówka oświatowa na poziomie szkoły średniej kształcąca młodzież w zakresie edukacji rolniczej. Przeobrażenia gospodarcze oraz brak popytu na rynku pracy na absolwentów szkół o profilu rolniczym zmusiły władze oświatowe do zweryfikowania kierunków kształcenia a tym samym likwidację takich profili. Dzisiejsza edukacja w zakresie kształcenia o profilu, który daje wiedzę o pracy w gospodarstwie rolnym oparta jest o szkoły ponadgimnazjalne w Wojsławicach i Lututowie. Młodzież chcąc edukować się na uczelniach wyższych, korzysta z ofert Akademii Rolniczych we Wrocławiu, Poznaniu, Krakowie i Warszawie.



Wymienione uczelnie oferują szeroki wachlarz kierunków związanych z obsługą sektora rolniczego.

Nieodzowną rolę i ważne ogniwo w edukacji osób prowadzących gospodarstwa rolne spełniają Wojewódzkie Ośrodki Doradztwa Rolniczego. Na terenie Gminy Wieluń rolę przekazywania aktualnej wiedzy rolniczej pełni placówka terenowa WODR.

Korzystne warunki przyrodnicze umożliwiają wielokierunkowy rozwój rolnictwa. Grunty rolne najwyższych klas bonitacyjnych utrzymane są na ogół w wysokiej kulturze rolnej. Większość z nich jest zmeliorowana, przy czym w znaczącym stopniu urządzenia melioracyjne wymagają odbudowy. Część użytków rolnych wymaga nowych zabiegów melioracyjnych.

Wysoki stopień urbanizacji oraz postępująca zabudowa podmiejskich wsi skutkująca systematycznym ubytkiem na cele nierolnicze gruntów rolnych, często wysokich klas bonitacyjnych sprawia, że koniecznym jest ustalenie rygorystycznego zakazu zabudowy na wybranych enklawach dysponujących najlepszymi warunkami glebowo – rolniczymi.

## **7 Infrastruktura techniczna**

### **Wodociągi**

Na terenie miasta i Gminy Wieluń w 2002 roku funkcjonowało 170,7 km wodociągowej sieci rozdzielczej, w tym:

1. na terenie miasta – 74,5 km
2. na terenach wiejskich – 96,2 km

Wykonanych było podłączeń do poszczególnych mieszkań i gospodarstw:

1. Na terenie miasta – 8492
2. Na terenie wsi – 1603

Główne trasy wodociągu usytuowane są wzdłuż dróg. Sieć wybudowana po 1990 roku jest w dobrym stanie tak samo jak i przed rokiem 1970. Wybudowana w latach 70 -tych jest w gorszym stanie technicznym.

Na dzień 31 grudnia 2002r. długość czynnej sieci ulicznej w mieście wynosi 74,5 km. W najbliższym czasie remontu i modernizacji sieci wymagają wodociągi w ulicach o długościach:

- Pułaskiego – 0,425 km
- Dąbrowskiego – 0,250 km
- Grunwaldzka – 0,300 km

- Poniatowskiego - 0,250 km
- Czarneckiego - 0,275 km
- Wróblewskiego - 0,150 km
- Wysockiego - 0,425 km
- Plater - 0,200 km
- Jesionowa - 0,300 km
- Zawadzkiego - 0,400 km
- Długosza - 0,300 km

RAZEM: 3,28 KM

W/w wodociągi były wykonane w latach 60-ych z żeliwa są bardzo słabej jakości. Awaryjne na tych sieciach powtarzają się co roku, zwłaszcza w okresie jesienno-zimowym, kiedy rury narażone są na pracę gruntu. Wymiana tych wodociągów, których długość nie przekracza 4,5% długości całej sieci wodociągowej, na nowe z pewnością pomniejszy awaryjność sieci w mieście.

Gmina eksploatuje ujęcia wód głębinowych w Wieluniu ul. Częstochowska, Piłsudskiego, Jagiełły, na terenach wiejskich Jodłowiec, Ruda, Turów, Kadłub.

Łączna wydajność wszystkich ujęć w mieście tj. ujęcie: Piłsudskiego, Częstochowska, Ruda, Cukrownia posiadają zezwolenie wodno-prawne na pobór wód  $Q_{d\max}=6.725 \text{ m}^3/\text{d}$ , a godzinowo  $Q_{\max}=366 \text{ m}^3/\text{h}$

Aktualne potrzeby miasta w okresie maksymalnego zużycia wody (upalna wiosna) nie przekraczały do  $5.000 \text{ m}^3/\text{d}$  ( $4.100\text{-}4.800 \text{ m}^3/\text{d}$ ).

Wniosek; rezerwa wynosi  $6.725 \text{ m}^3/\text{d} - 5.000 \text{ m}^3/\text{d} = 1.725 \text{ m}^3/\text{d}$

Procentowe wyliczenie rezerwy:  $1.725 \text{ m}^3/6.725 \times 100 = 26,65 \%$

W ramach oszczędności na kosztach eksploatacji i obsługi wstrzymano pracę ujęcia wody w cukrowni, która była w stanie wtłoczyć wodę do sieci miejskiej w ilości  $500 \text{ m}^3/\text{d}$  (zgodnie z pozwoleniem).

Aktualnie pozostałe ujęcia wody pracują z większą lub mniejszą wydajnością w zależności od potrzeb. W okresach jesienno – zimowych zapotrzebowanie na wodę spada do  $3.000 \text{ m}^3/\text{d}$ .

Ujęcia wiejskie posiadają wydajność  $140 \text{ m}^3/\text{h}$  i wykorzystane są, średnio w 30 %. Jednocześnie jako rezerwowe jest zbudowane połączenie ujęcia w Turowie z Wieluniem.

Na lata 2003-2010, aby zaspokoić potrzeby dobudowy sieci wodociągowej w mieście i na wsi należy uwzględnić następujące koszty:

- dobudowa sieci wodociągowej w Wieluniu - 450,0 tys. zł
- dobudowa sieci wodociągowej we wsiach gm. Wieluń - 350,0 tys. zł

Zaspokojenie bieżących potrzeb w zakresie dostawy wody do domów siecią wodociągową wynosi 99%.

## **Kanalizacja sanitarna**

Na terenie Miasta i Gminy Wieluń jest eksploatowanych 67,4km sieci kanalizacji sanitarnej w tym

1. na terenie miasta – 43,1km
2. na terenach wiejskich – 26,1km

Wykonanych było podłączeń do poszczególnych mieszkań i gospodarstw:

1. Na terenie miasta – 7365
2. Na terenach wiejskich – 442

Dynamiczny rozwój w budowie nowych sieci kanalizacyjnych nastąpił po roku, 1996 gdy oddano do użytku nową oczyszczalnię ścieków, zaczęto realizować plan budowy sieci kanalizacyjnych w starej części miasta oraz na terenach wiejskich. Zaspokojenie potrzeb w zakresie podłączenia kanalizacji sanitarnej w mieście wynosi 86%, natomiast na wsi 26%.

Na lata 2003-2010, aby zaspokoić potrzeby budowy kanalizacji sanitarnej w mieście i na wsi należy uwzględnić następujące przedsięwzięcia:

- budowa kanalizacji w Kurowie – długość sieci 5.331 mb. w tym: 1.347 kanał tłoczny (przepompownie ścieków – 5 szt.); przyłącza kanalizacyjne 194 szt. .

– koszt –1.490,0 tyś. zł

– rozbudowa kanalizacji w Wieluniu, ul. Kijak, Młynarska, Kamienna, Zachodnia, Kilińskiego, os. Wyspiańskiego-Prosta – II etap, ul. Ciepłownicza – Błońska, ul. Poprzeczna-Kochelskiego, Zawadzkiego-Długosza, ul. 18 Stycznia, Matejki, Nadodrzańska, Dębowa, Częstochowska, ul. Krótka, ul. Tartaczna, ul. POW –sieć 4.780 mb., ilość przyłączy 324 szt. – koszt – 4.392,0 tyś. zł

– kanalizacja sanitarna dla wsi Kadłub, długość sieci 5.150 mb. w tym (ok. 1400 tłoczny), ilość przyłączy 165 szt., przepompownia ścieków – 5 szt. – koszt – 1.660,0 tyś. zł

– kanalizacja sanitarna dla wsi Ruda, gdzie długość sieci wynosi 6.000 mb. w tym około 1.500 kan.tłoczny), przepompownia ścieków – 5 szt., przyłącza kan. 156 szt.

– koszt – 2.100,0 tyś. zł

– kanalizacja sanitarna dla wsi Masłowice: długość sieci 9.000 mb., w tym: ok. kan.tłoczny 4.000) przepompownia ścieków – 6 szt., ilość przyłączy 156 szt.

– koszt – 2.200,0 tyś. zł

– modernizacja kanału Wieluńskiego – zwiększenie przepływu, umocnienie i utwardzenie brzegów i koryta – koszt – 1.000,0 tys. zł

Niektóre z wyżej wymienionych przedsięwzięć mają już pełną dokumentację wraz z pozwoleniami na budowę, inne są w trakcie opracowywania takiej dokumentacji lub w czasie prac koncepcyjnych.

## **Utylizacja i składowanie odpadów stałych**

Miasto i gmina Wieluń posiada wysypisko odpadów stałych w miejscowości Ruda.

Wielkość składowiska projektowana jest na:- 1037000 m<sup>3</sup> pojemności.

Na koniec 2002 roku wypełnienie składowiska wynosiło:

- 657070 m<sup>3</sup>

Roczny przywóz (2002) wynosi:

- 67646m<sup>3</sup>

Z wyliczenia wynika, że zapas wolnego miejsca wynosi:

- 379300m<sup>3</sup>

co zapewnia pracę składowiska do 2008 roku włącznie.

Zgodnie z wyliczeniami składowisko wypełni się do końca 2008 roku. Prowadzona selekcja odpadów (szkło, tworzywa sztuczne, papier), które następnie są przekazywane do zakładów przetwórczych nie stanowi znaczącego wpływu na przedłużenie eksploatacji składowiska.

W związku ze zbliżającym się zakończeniem eksploatacji istniejącego wysypiska śmieci, konieczna jest budowa nowego z zakładem segregacji dla gm. Wieluń w terminie do 2008r. Koszty takiej inwestycji szacuje się na 20.000 tys. zł

## **Utylizacja ścieków**

Poprzez sieci kanalizacji sanitarnej w mieście i na terenach wiejskich z wykorzystaniem przepompowni przy niekorzystnych układach terenowych wszystkie ścieki kierowane są do oczyszczalni ścieków. Eksploatowanie jednej tlenowej oczyszczalni indywidualnej i jednej rozsączalnej należy traktować jak doświadczenie.

Oczyszczalnia oddana do użytku w 1996r posiada przepustowość 5500m<sup>3</sup>.

Ze względu na postępujące przyłączenia nowych podmiotów do oczyszczalni oraz zaostrzające się normy dotyczące składu oczyszczonych ścieków od 2002 roku trwa rozbudowa oczyszczalni mająca na celu zwiększenie przepustowości o 2000m<sup>3</sup> oraz

uzyskanie składu oczyszczonych ścieków zgodnego z normą unijną obowiązującą w Polsce od 1.01.2003r.

Po zakończeniu bieżącego etapu rozbudowy w latach 2006-2008 należy wykonać III etap rozbudowy oczyszczalni ścieków związany z gospodarką osadami, którego koszt szacunkowy wynosi 2.213 tyś. zł.

## **Drogi**

System komunikacyjny miasta i gminy Wieluń składa się z sieci dróg kołowych oraz kolei normalnotorowej. Ze względu na znikome wykorzystanie przewozy kolejowe są marginalizowane, a przewozy pasażerskie ulegają systematycznemu ograniczeniu.

Własność dróg jest reprezentowana przez wszystkich zarządców;

1. Drogi krajowe przecinające się na terenie miasta stanowią o jego dostępności z terenu kraju na osi wschód-zachód oraz północ –południe. Są to droga Nr8, droga Nr 45 oraz 43. Wynoszą one 32km długości na terenie miasta i gminy w całości bitumiczne. Poza odcinkami zmodernizowanymi od 1994r w ilości ok. 3km wszystkie wymagają modernizacji poprzez wzmocnienie podbudowy oraz nakładki bitumiczne.
2. Drogi wojewódzkie wyznaczają kierunki wyjazdowe na Widawę i na Działoszyn, co uzupełnia możliwości wyjazdu we wszystkich kierunkach tranzytu. Na terenie miasta i gminy znajduje się 13,5 km dróg bitumicznych. Wymagają one modernizacji poprzez wzmocnienie podbudowy oraz nakładki bitumiczne.
3. Drogi powiatowe na terenie miasta i gminy występują w ilości 39km w tym 37,2km bitumiczne oraz 1,8km gruntowe. Drogi te wymagają nakładów na modernizację nawierzchni bitumicznej na całej długości oraz budowy kanalizacji deszczowej na części dróg przebiegających przez miasto, które mają przekrój uliczny. Takie potrzeby występują na 30% z 16km dróg powiatowych z terenu miasta.
4. Drogi gminne na terenie miasta i gminy to ogółem – 72,6km
  - w tym o nawierzchni utwardzonej – 43,8km.
  - Z tego na terenach wiejskich posiadamy dróg – 28,8km,
  - w tym utwardzonych – 13,4km
  - Ogółem utwardzonych posiadamy dróg – 62,5%
  - W tym w mieście – 73%
  - A na terenach wiejskich – 46,5%

Stan utwardzonych dróg gminnych jest dobry i wymaga tylko bieżącego planowego utrzymania i konserwacji. Drogi nieutwardzone są konserwowane materiałami zapewniającymi przejezdność i odprowadzającymi wodę. Część dróg w miejscowościach Dąbrowa, Gaszyn, Kurów ze względu na zabudowane pełne uzbrojenie (kanalizacja sanitarna) nadają się do docelowego utwardzenia.

W celu poprawy infrastruktury drogowej Gmina Wieluń współpracuje ze wszystkimi Zarządami Dróg z naszego terenu, aby podnieść bezpieczeństwo ruchu w przejeździe przez miasto i wsie Gminy. W ostatnich latach wspólnie z Generalną Dyrekcją Dróg Krajowych i Autostrad zrealizowano 1000 m obustronnego chodnika we wsi Sieniec, wykonano modernizację dwóch skrzyżowań w mieście oraz wykonano na koszt Gminy sygnalizację świetlną na drodze nr 8 na przejściu dla dzieci idących do szkoły. Bieżącym projektem realizowanym we wsparciu Gminy jest obwodnica drogi nr 8 o długości 13 km zaczynająca się przed Dąbrową, a wychodząca na trasę za Jodłowcem. Inwestycja posiada uprawomocnione warunki zabudowy i zagospodarowania terenu, zatwierdzoną koncepcję

Wraz z Zarządem Dróg Wojewódzkich kończona jest realizację ronda na ul. 18 Stycznia, co poprawi bezpieczeństwo w ważnym punkcie krzyżującym ruch pieszych z samochodowym. Następne wspólne przedsięwzięcie, które jest planowane, to budowa chodnika na ul. 18 Stycznia do Rudy

## **Telekomunikacja**

Na terenie miasta i gminy działa dwóch operatorów telefonii stacjonarnej. Telekomunikacja Związku Gmin Ziemi Wieluńskiej i TPSA. Dzięki powstaniu operatora lokalnego, który w chwili obecnej posiada ogółem 800 abonentów w tym w mieście 585 od 1999 roku mamy dynamiczny przyrost abonentów TPSA.

Przy ilości 8719 ogółem w 1999 r w chwili obecnej tj. maj 2003 r TPSA posiada 16818 abonentów w tym 8071 na terenach wiejskich. Na terenie miasta działają także operatorzy sieci telefonii komórkowej, którzy uzupełniają ofertę dostępności do telefonu.

## **Energetyka**

Na terenie Miasta i Gminy Wieluń działa Zakład Energetyczny Łódź Teren. Obsługę odbiorców prądem o napięciu 15kV oraz 400V prowadzi przez stację 110/15kV, oraz rozdzielcze linie 15kV. Na terenie stacji rozdzielczej znajdują się dwa transformatory o mocy 25 MW każdy, zasilane 4 liniami 110 kV. Obciążenie w szczycie wynosi 30 MW,

co zapewnia odpowiednie bezpieczeństwo zasilania poprzez zdublowane układy transformatorowe i linie prowadzone z różnych kierunków.

W celu zapewnienia bezpieczeństwa energetycznego miasta w części południowej zlokalizowany jest teren na drugą stację 110/15kV. W chwili obecnej Zakład Energetyczny modernizuje swoją sieć rozdzielczą poprzez kablowanie poszczególnych odcinków zwłaszcza w ścisłym centrum miasta, oraz wymieniając stare kable 15kV i budując drugostronne zasilanie. Przy zasilaniu nowych osiedli w energię elektryczną rozbudowę prowadzi zgodnie z prawem energetycznym podpisując umowy o przyłączenie z poszczególnymi inwestorami

Na terenie miasta Zakład Energetyki Kolejowej posiada stację rozdzielczą wysokiego napięcia wraz z liniami średniego napięcia zabudowanymi wzdłuż torów kolejowych. Ponieważ linia kolejowa przecina cały organizm miejski istnieje możliwość budowy od stacji średniego napięcia, które pozwoliłyby na alternatywne zasilanie odbiorców w szerokim pasie wzdłuż torów kolejowych.

## **Energetyka Ciepła**

Na terenie miasta Wielunia działa Przedsiębiorstwo Energetyka Ciepła, w którym Gmina Wieluń posiada udziały.

Energia Ciepła produkowana jest w ciepłowni wyposażonej w trzy kotły wodne WR 25 o mocy 29,075 MW każdy. Łączna moc zainstalowana w ciepłowni wynosi 87,225 MW. Kotły nr 1 i 2 pracują od 1979r., a kocioł nr 3 od 1985r. Zainstalowana moc wykorzystana jest aktualnie w 68,82 %. Obliczeniowe parametry czynnika – 130/70<sup>0</sup>C.

Sieci ciepłe:

- wysokoparametrowe – łączna długość sieci 21 km; w tym, preizolowanych - 6,6 km, napowietrznych – 1,6 km, pozostałe – sieci kanałowe.
- niskoparametrowe – łączna długość sieci – 6,2 km; w tym: preizolowanych – 2 km, pozostałe – sieci kanałowe.

Ilość i rodzaje węzłów na dzień 1.06.2003r.

- węzły grupowe własność EC – 44 szt.; węzły indywidualne własność EC – 31 szt., węzły grupowe własność odbiorcy – 10 szt., węzły indywidualne własność odbiorcy – 76 szt., węzły bezpośrednie - 9 szt., węzły ciepłe zasilające WSM – 46 szt., węzły ciepłe zasilające PK – 15 szt.

Węzeł w os. Okólna i Wojska Polskiego – wspólne dla WSM i PK (policzono w PK i WSM).

Węzeł w os. Stare Sady bl. 10 i 26 – wspólne dla WSM i PK (policzono w PK i WSM).

Stan sieci ciepłych preizolowanych jest bardzo dobry. Natomiast stan pozostałych sieci ciepłych jest dobry i średni. Potrzeby remontowe w zakresie sieci ciepłych ujęto w planie remontów i inwestycji na lata 2004-2006.

## **Gazownictwo**

Na terenie miasta zlokalizowana jest rozlewnia gazu płynnego firmy „Bałtykgaz”, która wraz z innymi, gdzie rejon ich działania sięga do Wielunia zabezpiecza w 100% potrzeb na dostawy gazu płynnego do celów bytowych i grzewczych.

Wieloletnie starania w celu doprowadzenia gazu ziemnego do miasta zaskutkowało opracowaniem planu miejscowego dla przebiegu gazociągu wysokiego ciśnienia z lokalizacją stacji redukcyjnej we wsi Dąbrowa na zachodnim obrzeżu miasta

W chwili obecnej zgodnie z prawem energetycznym warunki zasilania gazem dla Gminy Wieluń uzyskała firma ZPiUT A. Brzozowski z Opola i na ich bazie wykonuje projekt budowlany gazociągu. Możliwość jego realizacji będzie zależała od pozyskania odbiorców gazu zwłaszcza przemysłowych, aby przedsięwzięcie czysto komercyjne miało szansę powodzenia.

## **8 SYSTEM OŚWIATY**

### **Informacja o sieci szkół i przedszkoli na terenie Gminy Wieluń**

Po realizacji uchwał podjętych przez Radę Miejską w Wieluniu od 1 września 1999 roku na obszarze Gminy Wieluń działa 12 szkół podstawowych oraz 4 gimnazja. Z podanych ilości 10 szkół podstawowych oraz 3 gimnazja prowadzone są przez Gminę Wieluń. Pozostałe dwie szkoły podstawowe - publiczna w Kadłubie i niepubliczna o uprawnieniach szkoły publicznej w Wieluniu - oraz jedno gimnazjum publiczne w Wieluniu prowadzone są przez Stowarzyszenie Przyjaciół Szkół Katolickich w Częstochowie (SPSK).

Stan kadry oraz liczby uczniów i wychowanków w szkołach i przedszkolach prowadzonych przez Gminę zaprezentowano w tabeli nr 13.



Tabela 13.

„Oświata samorządowa Gminy Wieluń<sup>3</sup>.”

Rok szkolny	Liczba nauczycieli <sup>1</sup>			Liczba uczniów		Liczba dzieci w przedszkolach <sup>2</sup>
	Szkoły podstawowe	Gimnazja	Przedszkola <sup>2</sup>	Szkoły podstawowe	Gimnazja	
1998/99	302,85	0	77,21	4366	0	981
1999/00	256,67	46,14	72,85	3563	521	907
2000/01	213,15	69,94	69,26	2832	967	850
2001/02	191,55	93,36	63,83	2651	1423	864
2002/03	183,94	99,87	63,31	2492	1448	887

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS

1 – niepełnozatrudnieni w przeliczeniu na pełne etaty

2 – łącznie z oddziałami przedszkolnymi

3 – bez szkół prowadzonych przez SPSK

Jak wynika z przedstawionych danych sukcesywnie zmniejsza się stan zatrudnienia oraz liczba uczniów w szkołach podstawowych, nieznacznie wzrasta stan zatrudnienia w gimnazjach przy niewielkim wzroście liczby uczniów. Stan zatrudnienia oraz liczbę wychowanków w przedszkolach należy uznać za stabilne.

### Baza lokalowa

Baza lokalowa szkół i przedszkoli prowadzonych przez Gminę Wieluń jest zróżnicowana. Większość budynków powstała w latach 60 i 70 ubiegłego stulecia. Budynek Gimnazjum nr 1 w Wieluniu wybudowano w latach 30. Do najmłodszych należy zaliczyć budynki, w których funkcjonują: Przedszkole nr 4, Szkoła Podstawowa nr 2 wraz z Gimnazjum nr 2 – oddany do użytku w 1988 roku oraz Szkoła Podstawowa w Rudzie – 1992 rok. Na terenie Gminy tylko przy 4 szkołach (w tym jednej wiejskiej – Ruda) istnieją sale gimnastyczne, w pozostałych uczniowie odbywają zajęcia wychowania fizycznego w zaadaptowanych do tego celu pomieszczeniach. Wiek i stan techniczny budynków powoduje konieczność corocznego planowania w budżecie Gminy środków na remonty. Zgłoszone potrzeby na lata 2003 – 2005 zamykają się kwotą ok. 3,5 mln zł. Do najpilniejszych należy zaliczyć zadania związane z termomodernizacją budynków. Dane charakteryzujące bazę lokalową szkół i przedszkoli w tym wskaźnik zmienności obrazujący stopień wykorzystania budynków przedstawiono w tabeli 14.

Tabela nr 14  
„Powierzchnia obiektów oświatowych.”

Szkoła	Pow. użytkowa	Pow. dydak.	Liczba sal	Liczba oddz.	Zmianowość	Pow. działki
Gimnazjum nr 1 w Wieluniu	3512,50	2 240,00	24	25	1,04	0,70
Szkoła Podstawowa nr 2 w Wieluniu	4 040,70	834,60	20	28	1,40	1,75
Gimnazjum nr 2 w Wieluniu		597,00	11	14	1,27	
SP nr 4 w Wieluniu	824,61	533,91	12	18	1,5	0,19
Gimnazjum nr 3 w Wieluniu	3310,00	540,00	11	14	1,27	2,04
Szkoła Podstawowa nr 5 w Wieluniu		720,00	14	18	1,28	
Razem szkoły miejskie	11 687,81	5 465,51	92	118	1,28	4,68
SP w Niedzielsku	842,00	493,00	9	6	0,66	2,12
SP w Masłowicach	1 246,00	493,00	8	7	0,87	1,83
SP w Sieńcu	850,00	430,00	8	7	0,85	1,96
SP w Rudzie	1 473,00	795,00	15	7	0,46	1,35
SP w Gaszynie	431,00	238,20	7	5	0,71	1,13
SP w Kurowie	557,00	462,00	9	8	0,88	1,80
Razem szkoły	17 964,81	8 903,91	147	158	1,07	16,36
Przedszkole nr 1	840,00	840,00	5	4	0,80	0,94
Przedszkole nr 2	845,00	580,00	8	7	0,87	0,59
Przedszkole nr 3	730,00	730,00	6	5	0,83	0,48
Przedszkole nr 4	2 298,58	0,00	10	8	0,80	0,70
Razem przedszkola	4 713,58	4 448,58	29	24	0,83	2,71
Ogółem	22 678,39	13 352,49				19,07

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS

Jak wynika z danych wielkość współczynnika zmianowości obliczanego jako stosunek liczby oddziałów do liczby pomieszczeń do nauki nie przekracza wielkości 1,5, co oznacza, że zakończenie zajęć w najbardziej obciążonych szkołach następuje najpóźniej o godzinie 15<sup>25</sup>. We wszystkich szkołach wiejskich budynki nie są wykorzystane w pełni.

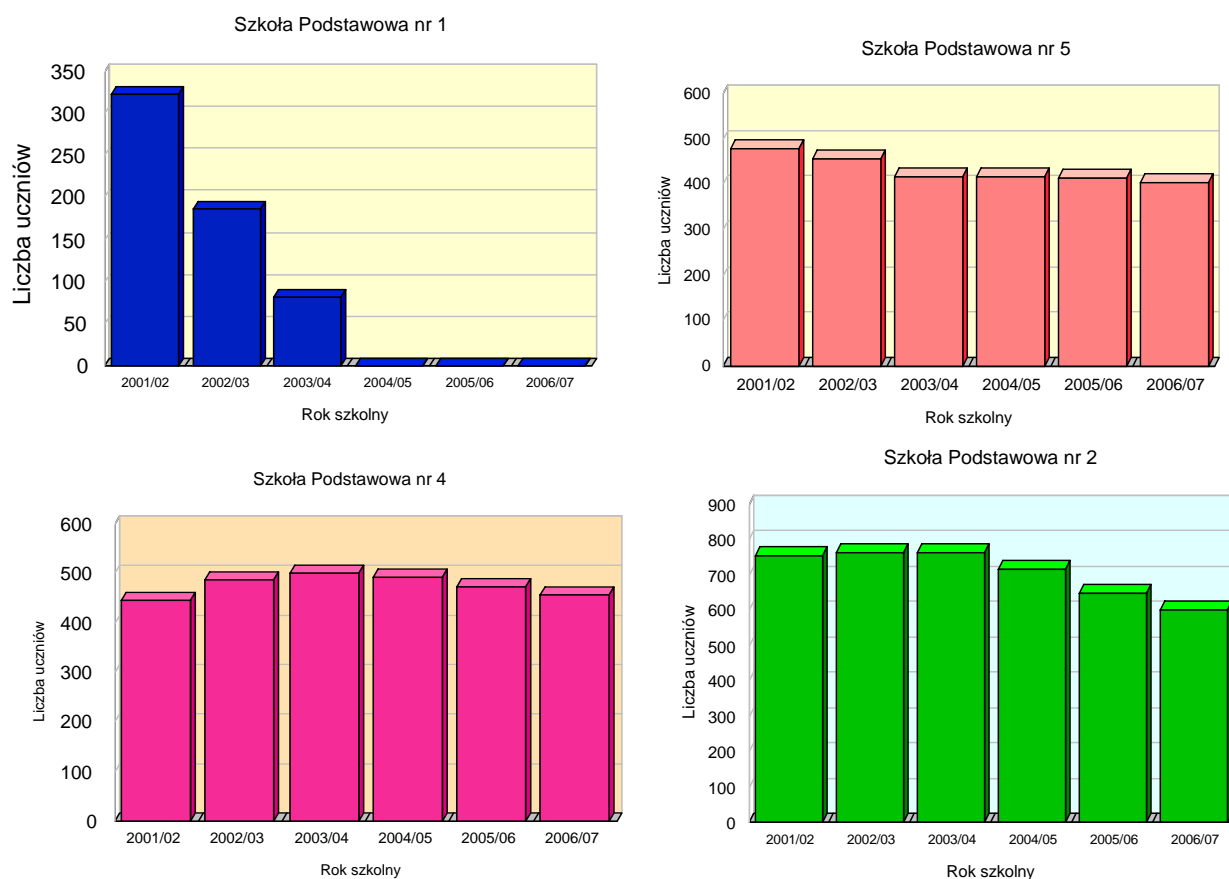
Należy podkreślić, że we wszystkich szkołach podstawowych oraz gimnazjach w Gminie Wieluń dyrektorzy adaptowali pomieszczenia pod potrzeby pracowni komputerowych oraz zakupili zestawy komputerowe – w ramach programu ministerialnego oraz z wykorzystaniem środków własnych, w tym rad rodziców. Wszystkie pracownie komputerowe posiadają dostęp do sieci Internet.

Reforma strukturalna systemu szkolnego stwarza konieczność zakupu nowych środków dydaktycznych i pomocy naukowych, co przy obecnym budżecie na oświatę jest bardzo trudne.

## Demografia i sieć szkół

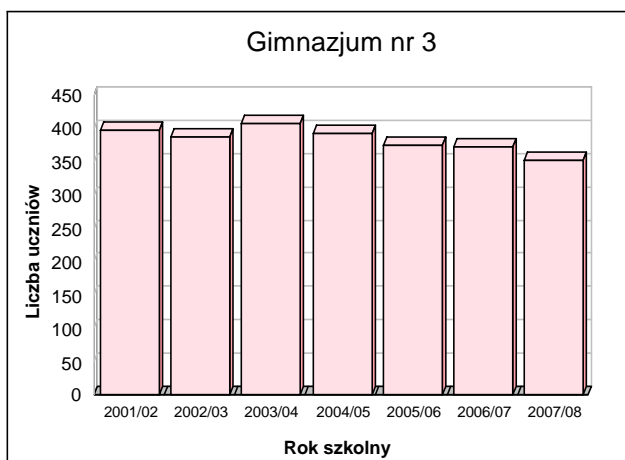
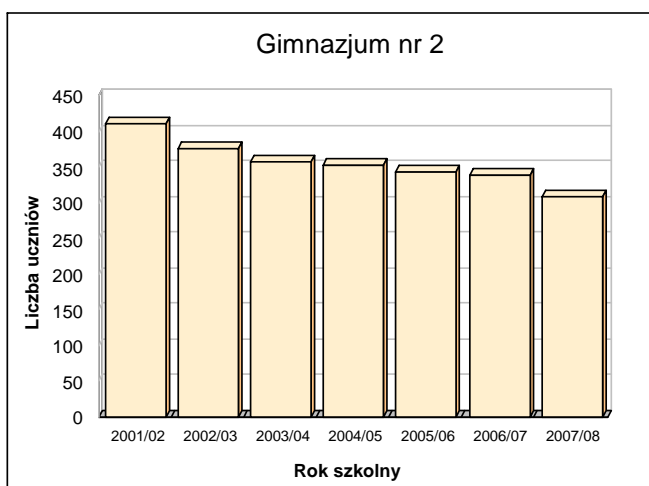
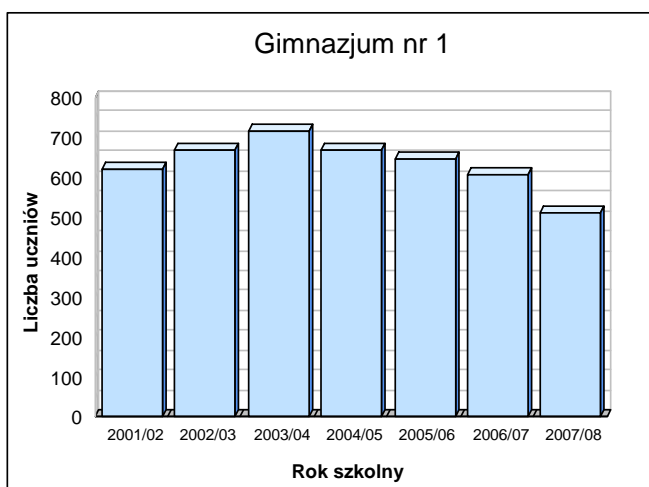
Analiza demograficzna wskazuje wyraźnie na wchodzenie niżej demograficznego do szkół podstawowych i gimnazjów. Analizę liczby uczniów w poszczególnych szkołach przedstawiają wykresy 1, 2, 3

Wykres 1. Liczba uczniów w szkołach podstawowych miejskich



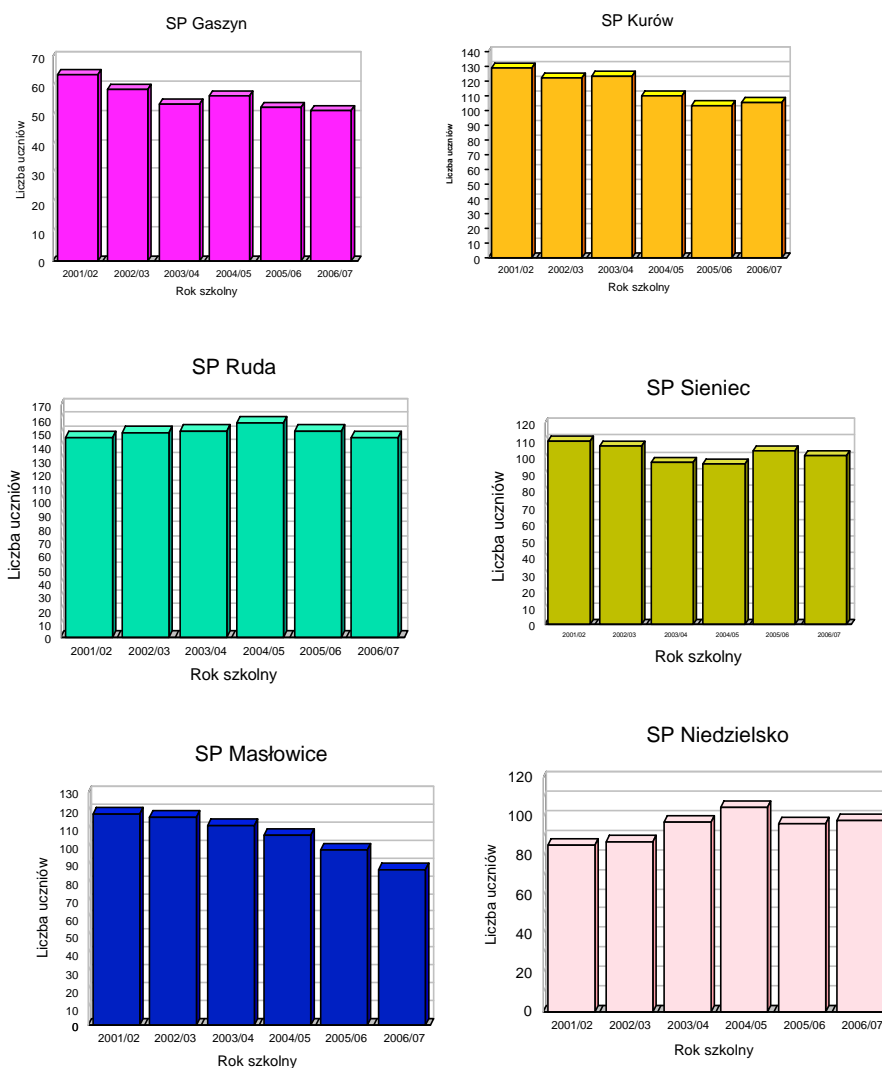
Źródło: opracowanie własne.

Wykres 2. Liczba uczniów w gimnazjach prowadzonych przez Gminę Wieluń



Źródło: opracowanie własne.

Wykres 3. Liczba uczniów w szkołach podstawowych wiejskich



Źródło: opracowanie własne.

Zmniejszająca się liczba uczniów w szkołach powinna stać się impulsem do działań, polegających na zmianach granic obwodów szkolnych, które doprowadziłyby do równomiernego obciążenia bazy lokalowej szkół.

## Sytuacja kadrowa

Zmniejszająca się liczba uczniów powoduje zmniejszenie liczby oddziałów i w konsekwencji konieczność ograniczenia zatrudnienia nauczycieli w szkołach. Zmiany w liczbie oraz strukturę stopni awansu zawodowego zatrudnionych nauczycieli ilustruje tabela 15 w aneksie. Około 85% zatrudnionych nauczycieli posiada wykształcenie magisterskie z przygotowaniem pedagogicznym, a niespełna 2,5% jedynie wykształcenie średnie z przygotowaniem pedagogicznym. Do roku 2006 szkoły nie będą oferowały nowych miejsc pracy dla absolwentów kierunków pedagogicznych. Niewielkie zapotrzebowanie (1-2 etatów) istnieje w zakresie nauczania języka angielskiego.

## Finanse szkół gminnych

Podstawą finansowania szkół jest subwencja oświatowa. Plan i wykonanie środków finansowych szkół i placówek prowadzonych przez Gminę Wieluń przedstawiono w tabeli nr 16.

Tabela nr 16

„Koszty funkcjonowania szkół i placówek prowadzonych i dotowanych przez Gminę.”

Typy placówek	Rok 2000		Rok 2001		Rok 2002		Rok 2003
	Plan	Wykonanie	Plan	Wykonanie	Plan	Wykonanie	Plan
Szkoły podstawowe	8 224 867	8 211 387	7 765 715	7 608 584	7 564 080	7 560 371	7 279 514
Gimnazja	1 901 625	1 900 548	3 190 979	3 097 647	4 142 351	4 138 736	4 328 677
Dowózienie uczniów do szkół <sup>3</sup>	70 400	70 400	109 106	104 153	128 500	128 233	134 000
Zakład Obsługi Placówek	366 460	365 289	392 112	379 467	413 200	386 799	425 261
Ćwiczenia szkolne	290 887	289 815	416 745	403 728	356 427	355 002	402 500
<b>Razem szkół</b>	<b>10 854 239</b>	<b>10 837 441</b>	<b>11 874 657</b>	<b>11 593 579</b>	<b>12 604 558</b>	<b>12 569 141</b>	<b>12 569 952</b>
<b>Subwencja</b>		<b>9 416 037</b>		<b>10 874 427</b>		<b>11 668 676</b>	<b>12 261 852</b>
Przedszkola	2 865 928	2 857 868	2 642 777	2 590 934	2 733 020	2 603 893	2 795 880
Oddziały przedszkolne	296 750	293 462	392 365	369 590	399 633	398 930	421 458
Doskonalenie nauczycieli	16 880	16 880	35 000	34 495	33 350	33 350	33 500
ZFCB nauczycieli emerytów	129 716	129 716	126 871	126 871	150 193	150 193	160 000
Opieka pielęgniarska			30 400	28 000	32 500	32 500	29 000
Ćwiczenia dworcowa	23 350	23 348	23 222	14 403	24 380	24 232	24 950
<b>Razem</b>	<b>14 186 863</b>	<b>14 158 714</b>	<b>15 125 292</b>	<b>14 757 871</b>	<b>15 977 634</b>	<b>15 812 238</b>	<b>16 034 740</b>
Budżet Gminy		3 419 765		3 738 158		3 961 424	4 053 180
Udział wydatków oświatowych w budżecie Gminy		41,40%		39,48%		39,92%	39,56%

Wieluń.

Źródło: opracowanie własne.

Wysokość subwencji oświatowej nie pokrywa w pełni kosztów funkcjonowania szkół podstawowych i gimnazjów. Powoduje to konieczność finansowania tych placówek w części z dochodów własnych gminy. Wysokość dopłat wynosi rocznie od ok. 720 000 zł do 1 400 000 zł

Na jednostkowe koszty kształcenia największy wpływ ma liczebność klas. Średnią liczebność klas zilustrowano w tabeli nr 17.

Tabela nr 17

„Liczebność klas w szkołach.”

	Rok szkolny			
	2000/01	2001/02	2002/03	2003/04
Średnia liczebność oddziału w Gminie w tym	23,55	24,88	24,89	25,17
SP na wsi	16,73	20,33	19,27	18,73
SP w mieście	26,33	26,25	25,81	26,08
Gimnazja	26,22	26,68	27,13	28,06

Źródło: opracowanie własne.

Liczebność klas w szkołach wiejskich maleje wskutek niżu demograficznego i braku możliwości zmniejszenia liczby oddziałów w szkołach jednoklasowych. Liczebność oddziałów w szkołach podstawowych miejskich oscyluje wokół 26 uczniów, wzrasta natomiast liczba uczniów w oddziałach gimnazjów. Wysokość subwencji dla gmin naliczana jest wg nieoficjalnie przyjętego standardu liczebności oddziałów, który wynosi dla szkół wiejskich 18 uczniów w klasie a dla szkół miejskich 26 uczniów. Pomimo, że szkoły prowadzone przez Gminę Wieluń spełniają te standardy istnieje konieczność dofinansowania szkół z dochodów własnych Gminy.

### **Inne szkoły i placówki oświatowe**

Na terenie Gminy Wieluń funkcjonują szkoły ponadgimnazjalne, szkoły specjalne oraz placówki oświatowo - wychowawcze, dla których organem prowadzącym jest Powiat Wieluński. Typy szkół i profile oraz kierunki kształcenia w roku szkolnym 2002/03 przedstawiono w tabeli.

Tabela nr 18

„Typy szkół ponadgimnazjalnych i profile oraz kierunki kształcenia w roku szkolnym 2002/03.”

Nazwa szkoły	Profile kształcenia	Liczba uczniów
Liceum Ogólnokształcące nr 1	Humanistyczny Biologiczno-chemiczny Matematyczno-informatyczny Matematyczno-fizyczno-informatyczny Geograficzno-matematyczny	785
Liceum Ogólnokształcące nr 2	Ogólny z rozszerzonym j. niemieckim Ogólny z rozszerzonym j. angielskim Aktywności twórczej Biologiczno-chemiczny Ogólny	559
Zespół Szkół Budowlanych: <i>Liceum Profilowane</i> <i>Technikum Budowlane</i> <i>Zasadnicza Szkoła Zawodowa</i>  <i>Technikum Geodezyjne</i>	Kształtowanie środowiska  Murarz, technolog robót wykończeniowych, Stolarz, monter instalacji i urządzeń sanitarnych	703
Zespół Szkół nr 1: <i>Technikum</i>  <i>Zasadnicza Szkoła Zawodowa</i>	Technik ekonomista Technik handlowiec Technik organizacji usług gastronomicznych Kucharz Kelner Kucharz małej gastronomii	842
Zespół Szkół nr 2 <i>Technikum mechaniczne</i> <i>Technikum elektryczne</i> <i>Liceum Profilowane</i> <i>Zasadnicza Szkoła Zawodowa</i>	Naprawa i eksploatacja pojazdów samochodowych  Usługowo-gospodarczy, Socjalny Mechanik pojazdów samochodowych Mechanik monter maszyn i urządzeń przemysłowych	741
Zespół Szkół nr 3: <i>Liceum Profilowane</i>  <i>Technikum</i>	Ogólny Ogólny z rozszerzonym j. angielskim Kształtowanie środowiska Administracyjno-prawny Informatyczny	511



Nazwa szkoły	Profile kształcenia	Liczba uczniów
Zespół Szkół nr 4 <i>Zasadnicza Szkoła Zawodowa</i>	Sprzedawca, fryzjer, ślusarz, krawiec, lakiernik, Elektromechanik pojazdów samochodowych, piekarz, Ciastkarz, blacharz	643
<i>Zasadnicza Szkoła Zawodowa Specjalna</i>	Piekarz, krawiec, stolarz, ślusarz	
<i>Zaoczne Liceum Ogólnokształcące Dla Dorosłych</i>	Ogólny	
Zaoczne Technikum Dla Dorosłych	Piekarz-ciastkarz	
Zespół Szkół Specjalnych		114
Specjalny Ośrodek Szkolno - Wychowawczy		32
Dom Dziecka (na terenie Gminy Morsko)		32

Źródło: Wydział Edukacji Starostwa Powiatowego.

W szkołach ponadgimnazjalnych wszystkich typów kształciło się w roku szkolnym 2002/03 - 4784 uczniów. Liczba oferowanych miejsc jest wystarczająca, ale ujawnia się potrzeba zmian w strukturze, polegających na zwiększeniu klas w liceach ogólnokształcących kosztem szkół zawodowych (średnich i zasadniczych)

### **Podsumowanie**

Biorąc pod uwagę zmniejszającą się liczbę dzieci oraz koszty kształcenia istnieje pilna potrzeba zmian w istniejącej sieci szkół prowadzonych przez Gminę Wieluń. Zmiany powinny polegać na przesunięciu granic obwodów szkolnych. Alternatywnym rozwiązaniem, racjonalizującym wydatki budżetu gminy w zakresie utrzymania szkół, jest likwidacja niektórych placówek. Zachodzące w demografii oraz sytuacji materialnej społeczeństwa w praktyce uniemożliwiają rozwój szkolnictwa niepublicznego.

## **9 KULTURA**

Miasto Wieluń może się poszczycić działalnością wielu placówek kultury. Do najbardziej znaczących należy zaliczyć: Muzeum Ziemi Wieluńskiej wraz z jego oddziałem - Muzeum Wnętrz Dworskich w Ożarowie, Wieluński Dom Kultury, Młodzieżowy Dom Kultury, Wieluńskie Centrum Artystyczne, Spółdzielczy Dom Kultury oraz Miejska i Gminna Biblioteka Publiczna oraz filia Biblioteki Pedagogicznej w Sieradzu i Biblioteka Powiatowa.

## **Muzeum Ziemi Wieluńskiej**

Muzeum Ziemi Wieluńskiej w Wieluniu funkcjonuje od roku 1964, chociaż tradycje muzealnicze sięgają roku, 1926 kiedy to z inicjatywy Polskiej Macierzy Szkolnej otwarto Muzeum Ziemi Wieluńskiej im. Marszałka Józefa Piłsudskiego. Od roku 1969 muzeum mieści się w odrestaurowanym, zabytkowym gmachu poklasztornym z początku XVII w. W roku 1981 utworzono oddział Muzeum Ziemi Wieluńskiej noszący nazwę Muzeum Wnętrz Dworskich w Ożarowie usytuowanym w odrestaurowanym modrzewiowym dworku staropolskim z XVIII w. Obok 2 głównych budynków muzealnych w Wieluniu i w Ożarowie Muzeum posiada także magazyn na muzealia i sprzęt. Powierzchnia wystawiennicza muzeum przeznaczona do wystaw czasowych jest niewystarczająca. Większa ekspozycja wymaga demontażu wystaw stałych. Muzeum nie posiada sali dydaktycznej do prowadzenia zajęć z dziećmi i młodzieżą.

W wieluńskim muzeum pracuje 10 osób w pełnym wymiarze czasu a w Ożarowie 6 osób. Główne działy muzeum kierowane są przez personel jednoosobowy z wyższym wykształceniem specjalistycznym (6 osób).

Zbiory muzeum łącznie z Ożarowem liczą ogółem 19.940 pozycji katalogowych, obejmujących ponad 70 tys. zabytków jednostkowych. W muzeum funkcjonuje biblioteka, której zbiory wynoszą 6576 woluminów wydawnictw specjalistycznych oraz zbiory specjalne - 1786 pozycji inwentarzowych.

Poszczególne działy muzeum prowadziły w latach 2000 - 2002 badania naukowe. Dział archeologiczny kontynuował z funduszy muzeum prace wykopaliskowe na osadzie późnorzymskiej w Walkowie – Kurnicy oraz architektoniczno – archeologiczne przy Bramie Kaliskiej w Wieluniu. Dział etnograficzny kontynuował inwentaryzację krzyży przydrożnych, prowadził badania nt. znaczenia chleba w kulturze ludowej oraz opracowywał we współpracy z pozostałymi działami monografię gmin Ostrówek i Mokrsko dotyczącą kultury duchowej i materialnej. Dział historyczny prowadził badania dotyczące organizacji paramilitarnych m.in. Związku Strzeleckiego, powiatu wieluńskiego w latach 1918 – 1939 oraz Wieluńskiego Towarzystwa Wzajemnego Kredytu. Wykonano dokumentację naukową dla 1825 zabytków we wszystkich działach, do komputerowej bazy danych wpisano 552 karty zabytków etnograficznych, przeprowadzono konserwację 402 zabytków.

W budynku Muzeum Ziemi Wieluńskiej czynne są 3 wystawy stałe i 1 w Muzeum Ożarowskim. Ponadto w 3 ostatnich latach organizowano wystawy czasowe ze zbiorów własnych i innych muzeów oraz wystawy objazdowe.

Działalność oświatową Muzeum Ziemi Wieluńskiej ilustruje tabela.

Tabela nr 19

„Działalność oświatowa Muzeum Ziemi Wieluńskiej.”

<b>Rodzaj imprezy</b>	<b>Ilość</b>	<b>Frekwencja</b>
Odczyty	55	2.570
Seanse filmowe	14	391
Lekcje muzealne	229	6.403
Koncerty	9	918
Pokazy	13	346
Wystawy czasowe	25	34.249
Wystawy objazdowe	3	26.308
<b>Razem:</b>	<b>348</b>	<b>71.185</b>

Źródło: dane Muzeum Ziemi Wieluńskiej.

Ponadto muzeum organizuje cyklicznie imprezy, konkursy i seminaria.

Muzeum prowadzi działalność wydawniczą opartą na opracowaniach pracowników merytorycznych. W serii Wieluńskiej Biblioteki Regionalnej wydano 16 pozycji. Pracownicy muzeum opracowują, co roku po kilkanaście artykułów, które są publikowane w kwartalnikach, rocznikach i prasie regionalnej.

## **Biblioteki**

W Wieluniu działają trzy biblioteki: Miejska i Gminna Biblioteka Publiczna, filia Biblioteki Pedagogicznej w Sieradzu oraz Biblioteka Powiatowa, ale tylko pierwsza jest jednostką prowadzoną przez Gminę Wieluń.

Podstawowym źródłem finansowania biblioteki jest dotacja z budżetu gminy Wieluń.

MiGBP posiada wykwalifikowaną kadrę. Na 16 pracowników merytorycznych - 5 posiada wykształcenie wyższe bibliotekarskie, 3 - studium bibliotekarskie, 2 - średnie bibliotekarskie, 6 – średnie.

Działalność biblioteki w latach 2000 – 2002 ilustrują tabele 20-25 zamieszczone w aneksie.

Wskaźnik zakupu nie jest zadowalający. Systematyczny dopływ nowości książkowych (zalecany wskaźnik krajowy) winien wynosić 18 wól. na 100 mieszkańców.

Wskaźnik wypożyczeń jest wyższy niż w powiecie i województwie, ale ma tendencję malejącą.

Poziom czytelnictwa prawie dwukrotnie przewyższ wskaźnik wojewódzki, ma jednak niewielką tendencję malejącą.

Nie trudno zauważyć, że ponad 68 % czytelników to ludzie młodzi, głównie uczniowie wieluńskich szkół i studenci Kolegium Nauczycielskiego.

W ciągu ostatnich trzech lat ilość korzystających z księgozbiorów podręcznych i odwiedzających czytelnie w niewielkim stopniu zmniejsza się.

## **Wieluński Dom Kultury**

Spośród domów kultury wymienionych na wstępie jedynym prowadzonym przez Gminę Wieluń jest Wieluński Dom Kultury. WDK jest instytucją ukierunkowaną na pracę z uczestnikami dorosłym. Bazę lokalową Wieluńskiego Domu Kultury stanowi budynek z 1902 roku zaadaptowany na potrzeby domu kultury w 1946 roku, w skład, którego wchodzi:

- 1.sala wielofunkcyjna na 80-100 miejsc,
- 2.sala do zajęć na 25 miejsc,
- 3.pracownia plastyczna o powierzchni 19,5m<sup>2</sup>.
- 4.trzy pomieszczenia biurowe o powierzchni 9 m<sup>2</sup> każde.

WDK administruje także budynkiem kino-teatru „Syrena” z salą widowiskową na 578 miejsc.

Działalność kina ilustruje tabela 26 w aneksie.

Działalność Wieluńskiego Domu Kultury w zakresie organizacji imprez oraz upowszechniania kultury przedstawiono w tabeli 27 w aneksie.

Szczególnym obszarem aktywności Wieluńskiego Domu Kultury jest amatorski ruch artystyczny, cieszący się coraz większym zainteresowaniem. W ciągu ostatnich 3 lat liczba osób uczestniczących w zajęciach zespołów teatralnego, muzycznych, wokalnych i folklorystycznych wzrosła o ponad ¼. Ponadto zainteresowani mają możliwość realizacji swoich zainteresowań w zespołach hobbystycznych oraz rekreacyjno – turystycznych. Wieluński Dom Kultury sprawuje opiekę merytoryczną i zapewnia instruktorów dla zespołów pracujących poza siedzibą. Są to: Śpiewaczy Zespół Ludowy i Dziecięcy Zespół Śpiewaczy z Kurowa oraz chór ZNP w Wieluniu.

## **Stowarzyszenia**

Duże znaczenie w życiu kulturalnym i naukowym miasta mają: Towarzystwo Przyjaciół Wielunia oraz Wieluńskie Towarzystwo Naukowe.

Towarzystwo Przyjaciół Wielunia wniosło duży wkład w upowszechnianie wiedzy o Wieluniu i Ziemi Wieluńskiej. Od 5 lat przy TPW istnieje i cieszy się coraz większą popularnością Klub Cyklistów „Relaks”.

Celem istniejącego od 1999 roku Wieluńskiego Towarzystwa Naukowego jest udział w realizowaniu zadań naukowo-dydaktycznych i popularyzacyjnych z zakresu różnych dziedzin nauk oraz dążenie do podnoszenia i wzbogacania kultury miasta Wielunia i regionu wieluńskiego. Towarzystwo realizuje wytyczone cele m.in. przez utrzymywanie biblioteki i pracowni naukowej, urządzenie posiedzeń naukowych, odczytów i zebrań publicznych, wydawanie drukiem Rocznika Wieluńskiego, publikacji popularnonaukowych oraz organizację sesji naukowych.

## **10 OCHRONA ZDROWIA I POMOC SPOŁECZNA**

### **Ochrona zdrowia**

Zadania z zakresu ochrony zdrowia polegające na prowadzeniu i organizacji zakładów opieki zdrowotnej nie należą do zadań własnych Gminy Wieluń. Na terenie Gminy Wieluń działa jeden Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej oraz 18 niepublicznych. SPZOZ świadczy usługi w zakresie leczenia zamkniętego, diagnostyki, rehabilitacji oraz podstawowej opieki zdrowotnej. Szpital dysponuje około 460 łózkami w 15 oddziałach i obejmuje opieką pacjentów z 10 terenu gmin. Bezpośredni kontakt pacjentów z lekarzami zapewnia 25 poradni specjalistycznych. Roczna liczba porad wynosi około 48 000. Sytem uzupełnia 36 prywatnych gabinetów lekarskich, w tym 3 stomatologiczne, oferujących szeroką i zróżnicowaną gamę usług medycznych. Zadłużenie SPZOZ przekroczyło w roku bieżącym kwotę 10 mln zł, co niesie ze sobą zagrożenie ograniczenia świadczonych usług.

Gmina świadoma trudnej sytuacji finansowej systemu opieki zdrowotnej corocznie w swoim budżecie przeznacza 200 000 – 300 000 zł na działania wspomagające realizację zadań w zakresie ochrony zdrowia. Z wykorzystaniem tych środków realizowane są cyklicznie m.in. badania wad postawy, wad słuchu, zagrożenia osteoporozą, szczepienie przeciwko wirusowemu zapaleniu wątroby itp. Na podkreślenie zasługuje współfinansowanie opieki pielęgniarskiej w szkołach prowadzonych przez Gminę Wieluń w wysokości około 75%.

Istniejące uwarunkowania prawno-organizacyjne nie pozwalają na większe zaangażowanie się gminy w dziedzinie ochrony zdrowia.

### **Pomoc społeczna**

Miasto Wieluń od 1990r realizuje koncepcję budowy systemu pomocy społecznej zgodnie z zasadą pomocniczości. Celem podejmowanych działań jest skuteczne

wspieranie osób i rodzin w przezwyciężaniu trudnych sytuacji życiowych, których nie są w stanie pokonać wykorzystując własne środki, możliwości i uprawnienia.

Współdziałanie Ośrodka Pomocy Społecznej z wieloma podmiotami rozszerza ofertę stosowanych form i środków pomocy, jak również umożliwia finansowanie działalności z różnych źródeł.

Realizacja zadań postawionych przed pomocą społeczną (zarówno na poziomie lokalnym, jak i rodziny czy jednostki) wymaga diagnozowania problemów w skali miasta, opracowania założeń jego polityki społecznej oraz przystosowania istniejącej infrastruktury pomocowej do minimalizowania negatywnych skutków przemian społeczno-gospodarczych oraz do wspomaganie mechanizmów przystosowania społecznego.

Diagnoza problemów społecznych występujących na terenie miasta i gminy Wieluń została dokonana w oparciu o rozeznanie środowiskowe pracowników socjalnych Ośrodka Pomocy Społecznej oraz dane uzyskane z instytucji i organizacji współpracujących z Ośrodkiem.

Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej realizuje zadania własne gminy i zlecone gminie do wykonania. Pierwsze - finansowane są z budżetu miasta, drugie – z budżetu centralnego. Formy zadań – to pomoc środowiskowa i pomoc instytucjonalna.

## **POMOC ŚRODOWISKOWA**

Charakterystyka klientów pomocy społecznej

Liczba osób i rodzin objętych pomocą

Tabela nr 28

„Liczba osób i rodzin objętych pomocą.”

<i>ROK</i>	<i>Liczba osób i rodzin ogółem</i>	<i>Liczba osób w tych rodzinach</i>	<i>Liczba rodzin korzystających z pomocy finansowej i usług opiekuńczych</i>	<i>Liczba rodzin korzystających tylko z pracy socjalnej</i>
<b>2000</b>	1.148	3.268	1.053	95
<b>2001</b>	1.138	3.460	1.036	102
<b>2002</b>	1.170	3.650	1.065	105

Źródło: Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Publicznej.

Wykres nr 4

100% - 34.894 mieszkańców Miasta i Gminy Wieluń

Procentowy udział osób korzystających z pomocy społecznej na tle liczebności gminy Wieluń 2002 r.



Osoby korzystające z pomocy – 3650 osób, tj. 10,46%	Osoby niekorzystające z pomocy – 31 244 osób, tj 89,54%
---	---

Źródło: Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Publicznej.

Tabela nr 29

„Typy rodzin objętych pomocą społeczną.”

	2000	2001	2002
Osoby samotne	34 %	26,8 %	25 %
Gospodarstwa dwuosobowe	14 %	16,78 %	16 %
Gospodarstwa trzyosobowe	15 %	17,14 %	19 %
Gospodarstwa czterosobowe	18 %	17,84 %	18 %
Gospodarstwa pięciosobowe	10,5 %	10,01 %	12 %
Gospodarstwa sześćosobowe i więcej	8,5 %	11,43 %	10 %

Źródło: Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Publicznej.

Wśród rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej zauważalny jest spadek o 9% liczby osób samotnych. O 2% wzrosła liczba gospodarstw dwuosobowych, a o 4% gospodarstw trzyosobowych.

Analiza podstawowych dysfunkcji (wraz z dysfunkcjami współtowarzyszącymi) występujących wśród świadczeniobiorców – stan na 31.12.2002

Bezrobocie jest zasadniczym powodem ubiegania się o szeroko rozumianą pomoc społeczną w 579 środowiskach (rodzinach). Generalnie bezrobocie występuje w 659

środowiskach.

W 89 rodzinach wychowujących dzieci oboje rodzice nie pracują, a w 262 rodzinach jedno z rodziców nie pracuje.

Niepełnosprawność jest powodem korzystania z pomocy społecznej w 312 środowiskach, jako dysfunkcja współtowarzysząca występuje w 72 przypadkach.

Do negatywnych zjawisk mających wpływ na funkcjonowanie rodzin należą także: nadużywanie alkoholu i bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych.

Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych stwierdzono w 247 środowiskach. Była ona bezpośrednią przyczyną udzielania pomocy była w 16 przypadkach. Dysfunkcja ta występuje najczęściej z innymi niekorzystnymi zjawiskami.

Problem alkoholowy został stwierdzony w 44 środowiskach korzystających z pomocy społecznej.

Tabela nr 30

„Analiza rodzin według głównych źródeł utrzymania – stan na 31.12.2002.”

<i>Źródło utrzymania</i>	<i>Główne (liczba rodzin)</i>	<i>Wspomagające (liczba rodzin)</i>
Praca stała	290	22
Praca dorywcza	61	46
Renta, emerytura	244	40
Świadczenie z Urzędu Pracy	24	12
Świadczenia rodzinne (alimenty, zasiłek rodzinny, zasiłek wychowawczy)	113	435
Zasiłek pielęgnacyjny	12	264
Świadczenia z pomocy społecznej (renta socjalna, zas. stały, zas. gwarantowany, stały wyrównawczy)	110	205
Inne (dodatek mieszkaniowy, pomoc rodziny, stypendia, wynagrodzenie za praktykę, dochód z wynajmu)	77	307

Źródło: Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Publicznej.

Dochody stałe, jakimi są renty, emerytury czy wynagrodzenie z tytułu zatrudnienia nie zapewniają rodzinom wystarczających środków utrzymania.

Niska wysokość tych świadczeń uniemożliwia wyprowadzenie tej grupy osób z kręgu beneficjentów pomocy społecznej.

Tabela nr 31

„Dochody rodzin korzystających z pomocy społecznej – stan na 31.12.2002.”

	<b>Dochód na osobę w rodzinie</b>				
	<b>0</b>	<b>1-99</b>	<b>100-199</b>	<b>200-399</b>	<b>400 i powyżej</b>
Liczba rodzin	81	159	247	361	217
Wskaźnik %	7,61	14,93	23,19	33,90	20,38

Źródło: Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Publicznej.

Analiza nie obejmuje 105 rodzin objętych pomocą w formie pracy socjalnej.



## Usługi opiekuńcze.

Polityka społeczna wobec osób starszych obejmuje system realizowanych w jej ramach działań skierowanych wobec osób w wieku poprodukcyjnym oraz ich rodzin. Działania te mają na celu kompensację malejących z wiekiem możliwości samodzielnego zaspokojenia potrzeb, integrację z lokalną społecznością oraz przygotowanie do starości. Kompleksowość oceny potrzeb akceptuje konieczność wszechstronnej analizy sytuacji ludzi starszych i rozpatrywanie jej pod kątem wzajemnie ze sobą powiązanych elementów (stan zdrowia, poziom dochodów, warunki mieszkaniowe, sytuacja rodzinna).

Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej realizuje zadanie wynikające z art. 17 i 18 ustawy o pomocy społecznej poprzez umowę z Agencją „UGO” – Usługi Gospodarczo Opiekuńcze w domu chorego”. Jest to jedyny podmiot na naszym terenie prowadzący tego typu działalność.

Tabela nr 32

„Charakterystyka osób objętych pomocą w formie usług opiekuńczych.”

	2000r	2001r	2002r	Stosunek roku 2002/2000
Ogólna liczba osób	91	78	59	- 35,16 %
1. osoby samotne	26	18	17	- 34,62 %
2. osoby mieszkające z rodziną	26	18	12	- 53,85 %
3. osoby samotnie zamieszkujące posiadające rodzinę	39	42	30	- 23,08 %
4. rodzina , która pomaga	41	38	28	- 31,71 %
która nie pomaga	24	22	14	- 41,67 %
5. osoby w wieku poprodukcyjnym	87	72	55	- 36,78 %
osoby w wieku produkcyjnym	4	6	4	0 %
6. miasto	85	73	56	- 34,12 %
wieś	6	5	3	- 50 %

Źródło: Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Publicznej.

Tabela nr 33

„Informacja dot. kosztów świadczonej pomocy usług opiekuńczych.”

	2000r	2001r	2002r	Spadek %
Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie	91	78	59	35,16 %
Liczba rodzin	88	76	57	35,23 %
Liczba osób w rodzinie	112	93	68	39,29 %
Liczba godzin	35.637g	31.168g	23.862g	33,04 %
Koszt usług	(5,10) 179.805 zł	(5,90) 182.998 zł	(6,50) 155.088 zł	13,75 %

Źródło: Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Publicznej.

Na przestrzeni ostatnich trzech lat nastąpił spadek o 35,16 % liczby osób na rzecz, których świadczone są usługi opiekuńcze, mimo starzenia się społeczeństwa. Zjawisko to trudno jest wytłumaczyć, być może wiąże się ono ze wzrostem kosztów utrzymania. Ośrodek w ramach przyznanych środków jest przygotowany do pełnego zaspokojenia potrzeb w omawianym zakresie.

Działania wobec osób starszych skierowane są na interwencję i udzielanie świadczeń w najbardziej podstawowym zakresie, służącym jedynie zaspokajaniu najważniejszych potrzeb i zagwarantowaniu materialnych podstaw egzystencji bez zapewnienia warunków do rozwoju osobowości i integracji z lokalną społecznością.

W związku z tym istnieje potrzeba rozbudowy zakresu świadczonych i usług, dostosowanie ich do różnych potrzeb poszczególnych grup osób starszych np. zagospodarowanie czasu wolnego, wyposażenie mieszkań w sprzęty ułatwiające zachowanie samodzielności, transport osób niepełnosprawnych.

Podjęte działania powinny ograniczyć liczbę osób, które ubiegają się o przyjęcie do domu pomocy społecznej.

Wypracowanie nowych form współpracy między placówkami ochrony zdrowia i pomocy społecznej pozwoli zaspokoić potrzeby osób starszych w szerszym zakresie i na wyższym poziomie.

### **Dotacje budżetowe**

Otrzymane dotacje zarówno z budżetu centralnego jak i z budżetu gminy przeznaczone są na realizację świadczeń wynikających z ustawy o pomocy społecznej, pokrycie wydatków związanych z utrzymaniem ośrodka, wynagrodzeniami pracowniczymi wraz z pochodnymi.

Dotacja, mimo że zawsze wzrasta w stosunku do roku poprzedniego to i tak nie przyczyniła się do znacznego wzrostu wysokości świadczeń. Analizę wykorzystania środków przez Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej przedstawiają tabele nr 34-35 w aneksie.

Na wzrost ilości wypłaconych świadczeń mają wpływ poniższe przyczyny:

- rosnące bezrobocie
- utrata przez osoby bezrobotne prawa do zasiłku po upływie 6 m-cy
- rosnąca liczba osób uprawnionych do świadczeń obowiązkowych, jakie są realizowane z funduszy pomocy społecznej
- powiększająca i pogłębiająca się sfera niedostatku i ubóstwa materialnego

W związku ze wzrostem liczby wypłaconych świadczeń wydatki ponoszone na utrzymanie Ośrodka zostały zredukowane do minimum.

## **Baza kadrowa**

Zadania pomocy środowiskowej wykonuje 12 pracowników (11 ½ etatu), którzy pracują bezpośrednio z klientem (są to specjaliści pracy z rodziną, specjaliści pracy socjalnej, pracownicy socjalni podlegający bezpośrednio z-cy kierownika M-GOPS). Cztery osoby (3 ½ etatu) wykonują obowiązki związane z przygotowaniem decyzji administracyjnych. Systemem informatycznym administruje jeden informatyk (1 etat). Działem księgowości kieruje główny księgowy (1 etat) przy pomocy dwóch pracowników. Jedna osoba wykonuje obowiązki z prowadzeniem m.in. kadr i spraw organizacyjnych Ośrodka (1 etat).

Radca prawny zapewnia obsługę prawną Ośrodka i jego klientów (½ etatu). Działalnością całego Ośrodka Pomocy Społecznej: zarówno pomocą środowiskową jak i instytucjonalną kieruje kierownik M-GOPS (1 etat).

## **Podsumowanie**

---

- Pomoc społeczna domyka system zabezpieczenia społecznego i jest adresowana do kręgu osób (grup szczególnego ryzyka) próbując przeciwdziałać znalezieniu się ich poniżej progu bezpieczeństwa socjalnego. Są w tym pakiecie działania doraźne, programy wspomagające czy ratunkowe uruchamiane i realizowane zgodnie z zasadą pomocniczości.
- Praca socjalna winna uruchamiać zasoby społeczności na rzecz zaspokojenia potrzeb i wywołania zmian służących poprawie skuteczności działania. Jest to zawodowa działalność służąca identyfikacji, minimalizowaniu lub usuwaniu nierównowagi między jednostką a jej społecznym otoczeniem, oraz odzyskaniu potencjału własnego jednostek czy grup społecznych. MGOPS w Wieluniu zatrudnia profesjonalną kadrę, przygotowaną do prowadzenia takich działań.
- Diagnoza stanu realizacji zadań przez pomoc społeczną wykazuje pewne niedostatki wynikające z ograniczonych środków przeznaczonych na realizację zadań. Pomoc świadczona na rzecz rodzin i osób znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej jest niewystarczająca – nawet w zakresie dofinansowania niezbędnych, podstawowych potrzeb.
- Analiza problemów społecznych oraz badanie skuteczności prowadzonych działań i rozwiązań służy podniesieniu efektywności oddziaływań pomocowych.

Realizacja zadań ma zapewnić możliwość działań wspierających rodziny i osoby w procesie odzyskiwania zdolności do samodzielnego funkcjonowania w zmieniających się warunkach społeczno-ekonomicznych, możliwość sukcesywnego zmniejszania się liczby środowisk uzależnionych od świadczeń pomocy społecznej. Trudno skutecznie realizować to zadanie, przy wzroście bezrobocia, braku nowych miejsc pracy. Nasi klienci długotrwale pozostają w systemie pomocy społecznej.

- Lokalizacja Ośrodka Pomocy w centrum miasta ułatwia dostęp do placówki naszym klientom. Trudność stanowi brak podjazdu dla wózków.
- Baza lokalowa – ograniczona powierzchnia: brak pomieszczeń wydzielonych do przyjmowania interesantów (wskazane byłoby stworzenie sytuacji sprzyjającej lepszemu kontaktowi klienta z pracownikiem socjalnym – bez udziału osób trzecich, obecnych podczas rozmowy.

## **11 BUDOWNICTWO MIESZKANIOWE**

Dominującą formą budownictwa mieszkaniowego w Gminie Wieluń jest budownictwo wielorodzinne, spółdzielcze, komunalne oraz budownictwo indywidualne jednorodzinne niejednokrotnie przekształcające się w wielopokoleniowe gospodarstwa domowe.

Z ogólnej liczby 10.672 mieszkań w Gminie Wieluń :

5.101 mieszkań stanowi zasób Spółdzielni Mieszkaniowych /47,8%/.

Największą część z tego stanowią mieszkania Wieluńskiej Spółdzielni Mieszkaniowej w liczbie 4.829, mieszczące się w 130 budynkach o łącznej powierzchni 238.703,55 m<sup>2</sup>.

Według form własności lokali stanowi to:

- własnościowe - 2.829 mieszkań o pow. 138.627 m<sup>2</sup>
- lokatorskie – 1.878 mieszkań o pow. 94.193,25 m<sup>2</sup>
- zakładowe – 55 mieszkań o pow. 3.011,57 m<sup>2</sup>
- umowy najmu – 67 mieszkań o pow. 2.871,29 m<sup>2</sup>

--1350 mieszkań /12,6%/ stanowią mieszkania komunalne,

--a pozostałe 4.221 mieszkania stanowią budownictwo indywidualne /39,5%/.

W łącznej liczbie 111 budynków komunalnych Gminy Wieluń znajduje się:

- 101 lokali lokatorskich,
- 329 lokali wykupionych – własnościowych,
- 11 zakładowych.

Z ogólnej powierzchni użytkowej mieszkań 654.708 m<sup>2</sup> zajmują:

- Spółdzielnie Mieszkaniowe 252.115 m<sup>2</sup> tj. 38,5 %,
- mieszkania komunalne 59.523 m<sup>2</sup> tj. 9,0 %,
- mieszkania indywidualne 343.070 m<sup>2</sup> tj. 52,40 %.

W zasadzie całe budownictwo wielorodzinne, spółdzielcze i komunalne zlokalizowane jest w mieście Wieluniu. Dominującą formą mieszkań w budownictwie wielorodzinnym są mieszkania własnościowe 3.366 tj. 31,5 % i lokatorskie 2.952 tj. 27,6 %.

Przeciętna powierzchnia mieszkania wynosi 61,4 m<sup>2</sup>, a na jedną osobę przypada około 19 m<sup>2</sup>. Duże potrzeby mieszkaniowe w ostatnich latach związane są z tendencją spadkową ilości oddawanych mieszkań do użytku, to z kolei spowodowane jest wzrostem kosztów realizacji inwestycji, rosnącym ubożeniem społeczeństwa jak również brakiem właściwej polityki kredytowania budownictwa mieszkaniowego.

Biorąc pod uwagę 113 rodzin oczekujących na przydział lokali komunalnych, z czego 69 na mieszkalne i 34 rodziny na lokale socjalne, należy zaznaczyć duże i rosnące potrzeby mieszkaniowe w Gminie Wieluń, szczególnie w zakresie lokali socjalnych. Na Gminie, bowiem spoczywa obowiązek zapewnienia lokali socjalnych na realizację wyroków sądowych w sprawach dotyczących eksmisji. Krąg osób uprawnionych do uzyskania takiego lokalu został rozszerzony, ponieważ od 1 stycznia 2002 r. właścicielom innych zasobów niż gminnych przysługuje roszczenie odszkodowawcze od gminy, jeżeli rodziny objęte wyrokiem eksmisyjnym z prawem do lokalu socjalnego dalej zamieszkują w dotychczasowych lokalach, gdyż nie uzyskały skierowania do zawarcia umowy najmu na przyznany w wyroku lokal. Odszkodowanie takie, liczone jest w wysokości odpowiadającej różnicy pomiędzy czynszem, jaki właściciel mógłby uzyskać na wolnym rynku, a odszkodowaniem płaconym przez byłego lokatora.

Duży popyt na lokale komunalne obrazuje poniższa tabela informująca o liczbie składanych wniosków o przydział mieszkania, do liczby zakwalifikowanych osób i dalej

do faktycznie przydzielonych lokali z mieszkaniowego zasobu Gminy w okresie ostatnich trzech lat:

Tabela nr 36

„Stosunek składanych wniosków o przydział mieszkania do zakwalifikowanych rodzin i faktycznie przydzielonych mieszkań w latach 2000-2003”.

Rok	Składane wnioski /liczba/	Rodziny zakwalifikowane do przydziału	Przydzielono lokali	
			mieszkalnych socjalnych	
2000	127	50	19	2
2001	99	36	30	22
2002	111	40	19	18
I - V 2003	45	26	8	2

Źródło: opracowanie własne na podstawie materiałów Komisji Mieszkaniowej.

Powyższa tabela dowodzi o rocznych możliwościach Gminy w zaspokajaniu potrzeb mieszkaniowych. Na liście do przydziału na 2003 rok oczekuje 113 rodzin, z czego rocznie zrealizowanych jest średnio około 30 przydziałów lokali mieszkalnych. Takie tempo realizacji listy do przydziału mieszkań komunalnych nie gwarantuje rozwiązania problemu mieszkaniowego przez następnych kilka lat.

Zaspokajanie potrzeb mieszkaniowych mieszkańców Gminy Wieluń następuje przez zasiedlenie mieszkań zwolnionych poprzez dotychczasowych najemców lokali komunalnych, sprzedawanie i zasiedlanie budowanych przez Gminę Wieluń budynków komunalnych i socjalnych oraz lokali budowanych przez Wieluńską Spółdzielnię Mieszkaniową, Towarzystwo Budownictwa Społecznego oraz poprzez budownictwo jednorodzinne. W ramach rozwiązywania problemu mieszkaniowego Gmina prowadzi również na bieżąco formę dokonywania zamian wzajemnych i z Urzędu pomiędzy lokatorami zasobów Gminy i Spółdzielni Mieszkaniowej. Pozwala to dla jednych uzyskanie mieszkania o większej powierzchni i wyższym standardzie, dla drugich stabilność najmu i regulację zadłużenia czynszowego. Dla Gminy ogranicza to liczbę starających się o lokal socjalny w wyniku eksmisji.

W 2003 roku Gmina Wieluń odda do użytku i zasiedli 2 budynki o 20 lokalach przy ul. P.O.W. 46 w Wieluniu co znacznie zmniejszy liczbę oczekujących na lokale socjalne. Struktura mieszkań w jednym budynku socjalnym przedstawia się następująco:

- 7 mieszkań jednopokojowych z wnąką na kuchnię o powierzchni 21,81 m<sup>2</sup>,
- 2 mieszkania o dwóch pokojach i kuchni o powierzchni 32,69 m<sup>2</sup>,
- 1 mieszkanie o trzech pokojach i kuchni o powierzchni 43,57 m<sup>2</sup>.

Każdy lokal posiada pomieszczenie przynależne.

Oddany został do użytku budynek mieszkalny przy ul. Głębokiej – Popiełuszki z 33 mieszkaniami i 10 garażami. Na powyższe lokale ogłoszony zostanie przetarg nieograniczony. Mieszkania, które nie uzyskają nabywców zostaną sprzedane rodzinom oczekującym na przydział lokalu mieszkalnego. W przypadku pozostania bez nabywców części lokali, zostaną one zasiedlone osobami oczekującymi na przydział lokalu komunalnego. Uzyskane ze sprzedaży mieszkań środki finansowe, przeznaczone zostaną w tym roku na wykup mieszkań z rynku wtórnego z zasobów Wieluńskiej Spółdzielni Mieszkaniowej.

W roku bieżącym Wieluńskie Towarzystwo Budownictwa Społecznego odda do użytku na zasadach najmu drugi budynek mieszkalny o 16 mieszkaniach. Struktura mieszkań jest następująca:

- 8 mieszkań o powierzchni użytkowej 46,5 m<sup>2</sup>,
- 4 mieszkania o powierzchni użytkowej 50,3 m<sup>2</sup>,
- 4 mieszkania o powierzchni użytkowej 45,5 m<sup>2</sup>.

Stan techniczny zasobów Wieluńskiej Spółdzielni Mieszkaniowej jest dobry. Wymaga jednak przeprowadzenia niezbędnych remontów polegających na utrzymaniu obiektów w stanie niepogorszonym. Spółdzielnia dokonała docieplenia ścian zewnętrznych szczytowych wszystkich budynków mieszkalnych. Ponadto wymieniono 11.787 okien, co stanowi 57% wszystkich okien w zasobach mieszkaniowych spółdzielczych. Obecnie realizowany jest budynek mieszkalny z usługami w parterze na osiedlu Wyszyńskiego o 16 mieszkaniach i 7 lokalach użytkowych o ogólnej powierzchni użytkowej 1.286,17 m<sup>2</sup>.

Zamierzonym celem Spółdzielni jest modernizacja budynków polegająca na kompleksowym dociepleniu budynków mieszkalnych i dalszej wymianie stolarki okiennej, co pozwoli na poprawę stanu technicznego i estetycznego obiektów oraz uzyskanie oszczędności w zużyciu ciepła. Spółdzielnia jest w posiadaniu uzbrojonego terenu przeznaczonego pod budownictwo dla około 160 mieszkań na os. Stare Sady. Przewiduje się również budowę budynku mieszkalnego z usługami w parterze na os. Wyszyńskiego. Mając na uwadze znaczną ilość zasądzonych wyroków eksmisyjnych z lokali oraz wzrost zapotrzebowania na lokale o niskich opłatach zachodzi pilna potrzeba zwiększenia budownictwa socjalnego.

## **12 ŚRODOWISKO NATURALNE**

### **Zasoby środowiska:**

Na terenie Gminy Wieluń surowce mineralne występują wśród utworów: triasowych, jurajskich i czwartorzędowych.

Zaliczamy do nich:

Surowce ilaste, do których należą: ility triasowe ( retyk), ility jurajskie ( dooger) i gliny zwałowe:

- ility triasowe występują w części wschodniej gminy między miejscowościami Małyszyn, Olewin i Widoradz,
- ility jurajskie występują lokalnie głównie na obszarze wyżyny jurajskiej. Ily te były i są punktowo eksploatowane w niewielkich ilościach przez ludność miejscową ,
- gliny zwałowe pokrywają znaczną część gminy. Tworzą one zwarte pokrywy w południowej i południowo – zachodniej części gminy. Są bardzo spiaszczone, zawierają w domieszkach duże ilości gruboziarnistego piasku oraz margla. Jako surowiec nie nadają się do produkcji cegły.

Złoże iłów jest surowcem, przydatnym do produkcji klinkieru cementowego.

Oprócz surowców ilastych na terenie gminy znaczną część powierzchni pokrywają gliny zwałowe. Tworzą one zwartą pokrywę w północnej i południowo – wschodniej części gminy. W postaci płatów występują we wschodniej i południowo – zachodniej części gminy.

Surowce węglanowe ( wapienie jurajskie) występują w północno – wschodniej części gminy oraz na południe od miasta Wieluń. W tych rejonach znajduje się mnóstwo różnej wielkości wyrobisk. Surowiec w złożu stanowią wapienie piaszczyste oraz piaskowce wapniste barwy kremowej z bułami krzemiennymi. Do chwili obecnej złożo nie jest eksploatowane, choć może być wykorzystywane w przemyśle cementowym. Będzie się on nadawał do produkcji cementu, jeżeli do składu mieszaniny zostanie użyty surowiec o niskich modułach krzemianowych i glinowych.

Surowce krzemionkowe zwięzłe ( piaskowce) występują w części południowo – wschodniej w okolicy wsi Olewin. Złoże stanowią piaskowce żelaziste. Surowiec złoża „Olewin” może być użyty na kamień łamany do murów betonowych na zaprawie, tłuczeń, kliniec do podbudowy o lepszycach bitumicznych, na podkład kamienny.

Na terenie gminy Wieluń najbardziej rozprzestrzenione są surowce krzemionkowe okruchowe ( piaski i żwiry):



- piaski lodowcowe i wodnolodowcowe występują w zachodniej i północno - wschodniej części gminy tworząc zwartą pokrywę. Tworzą zwartą pokrywę, na której występuje szereg różnej wielkości wyrobisk z reguły nieczynnych. Można je wykorzystywać jedynie do budowy lub przebudowy dróg.

- żwiry głównie moren czołowych występują nieregularnymi zasięgami w południowej i północno – zachodniej części gminy – teren Rychłowic, Dąbrowy i Rudy.

Cykl intensywnych prac poszukiwawczych i rozpoznawczych mających na celu udokumentowanie złóż torfu doprowadził do następujących wyników:

główne typy litologiczne torfów to torfy drzewne, trzcinowe, turzycowe, olchowe typy mieszane. Nie określono przydatności torfu dla potrzeb rolniczych i ogrodniczych.

Gmina Wieluń jest niezwykle uboga w surowce krzemionkowo – okruczowe o zasobach przemysłowych. W niewielkiej ilości występują żwiry i piaski.

Rozwój kopalnictwa tych surowców nie ma zbyt dużych perspektyw. Surowce te mogą mieć znaczenie jedynie jako surowiec lokalny i eksploatowane mogą być w obecnej formie tj. głównie przez prywatnych użytkowników.

### **Zasoby wód powierzchniowych i podziemnych:**

Gmina Wieluń położona jest w dorzeczu Warty – na obszarze dwóch zlewni rzek Pysznej i Warty.

Rzeka Pyszna stanowi główny ciek wodny. Jest lewobrzeżnym dopływem rzeki Oleśnicy, do której uchodzi poza granicami gminy. Na obszernym odcinku rzeka Pyszna stanowi północną granicę oddzielającą gminę Wieluń od gminy Czarnożyły.

W granicach gminy do rzeki Pysznej wpływają: Kanał Krzyworzycki, Struga Wieluńska, Kanał Olewiński i szereg mniejszych cieków bez nazw. Wszystkie prawie odprowadzają wody z obszaru wyżyny jurajskiej, gdzie znajdują się ponadto liczne źródła. Tylko w części południowo- wschodniej gminy z niewielkiego cieku wody odprowadzane są bezpośrednio do rzeki Warty.

Na terenie gminy, przez wieś Rudę oraz poza terenem gminy, przez wieś Kamionkę przebiega dział wodny oddzielający zlewnię rzeki Warty od zlewni rzeki Pysznej. Na terenie gminy występują liczne, choć niewielkie, naturalne zbiorniki wód powierzchniowych.

Na terenie Cukrowni „Wieluń” znajduje się zespół stawów wód przemysłowych, mających charakter hodowlany, przeciwpożarowy. Są one również miejscami rekreacji dla okolicznej i miejscowej ludności.

Ze względu na odmienne warunki występowania wód podziemnych wyróżniono dwa obszary:

- Obszary dolinne. W obrębie tej strefy występują grunty piaszczysto – żwirowe.
- Obszary o zróżnicowanych warunkach występowania wód podziemnych. Występują tutaj grunty o różnej przepuszczalności.

Miasto Wieluń zaopatrywane jest w wodę przez 3 działające ujęcia wody: ujęcie Częstochowska, Piłsudskiego, Ruda i 8 studni głębinowych. Długość jej wynosi 934,14 km i obsługuje 15 829 odbiorców.

Właściciele gospodarstw domowych, których zaplanowano podłączyć do sieci wodociągowej, korzystają obecnie z własnych ujęć wodnych (studnie kopane lub wiercone).

Tabela nr 37  
„Obecny i planowany stan sieci wodociągowej.”

L.p.	Gmina	zasoby istniejące		w budowie		planowane	
		sieć (km)	przyłącza (szt.)	sieć (km)	przyłącza (szt.)	sieć (km)	przyłącza (szt.)
1	gmina Wieluń	56,10	2745	0	0	0	0
2	miasto Wieluń	76,04	1778	0,81	0	0	0

Źródło: według danych Przedsiębiorstwa Komunalnego i urzędów gmin.

Ze względu na rolniczy charakter gminy Wieluń głównym źródłem zanieczyszczeń wód powierzchniowych są ścieki bytowo – gospodarcze.

Wiele gospodarstw odprowadza ścieki do szamb często nieszczelnych. Takie postępowanie wpływa na zanieczyszczenie wód powierzchniowych i podziemnych.

Tabela nr 38  
„Gospodarkę wodno ściekową na terenie gminy Wieluń.”

L.p.	Gmina	zasoby istniejące		w budowie		planowane	
		sieć (km)	przyłącza (szt.)	sieć (km)	przyłącza (szt.)	sieć (km)	przyłącza (szt.)
1	gmina Wieluń	26,10	1160	4,84	0	0,85	1211
2	miasto Wieluń	42,30 + 8,80 <sup>kd</sup>	931	1,80	93	0,23	10

Źródło: Według danych Przedsiębiorstwa Komunalnego i urzędów gmin.

W gminie Wieluń wybudowano dwie oczyszczalnie przydomowe w m. Gaszyn. Systematyczna rozbudowa miejskiej sieci kanalizacyjnej i gminnych kolektorów pozwala na włączenie do niej nowo rozbudowywanych osiedli mieszkaniowych, zakładów itp., zmniejszając zanieczyszczenie rzek.

Oprócz ścieków przemysłowych i rolniczych źródłami zanieczyszczeń są przelewy burzowe z kanalizacji ogólnospławnej, liczne wyloty kanalizacji deszczowej, której ilość będzie wzrastać w miarę rozbudowy tej kanalizacji.

Brak oczyszczalni rzutuje na stan czystości rzek w gminie, w związku z tym Zarządy Gmin podejmują decyzję wybudowania oczyszczalni gminnych oraz modernizację tych, które nie spełniają wymogów normatywów w celu ich osiągnięcia w odpływie.

W roku 2002 Przedsiębiorstwo Komunalne w Wieluniu otrzymało pozwolenie wodnoprawne na rozbudowę miejskiej oczyszczalni ścieków o drugi ciąg technologiczny obejmujący osadnik wstępny, dwie komory oczyszczania biologicznego i dwa osadniki wtórne.

Rozbudowa oczyszczalni ma za zadanie dostosowanie parametrów dla docelowej przepustowości 7 700 m<sup>3</sup>/d oraz modernizacji rozwiązań celem uzyskania wyższej redukcji ładunków zanieczyszczeń spełniających obowiązujące normy.

Wydział Rolnictwa i Ochrony Środowiska w zakresie gospodarki ściekowej udzielił pozwolenia wodnoprawnego Przedsiębiorstwu Produkcyjno – Usługowemu EKO – ENERGIA ZGZW Sp. z o.o. na budowę urządzeń służących do odprowadzenia wód opadowych na terenie projektowanego Zakładu Produkcji Biopaliw.

Pod względem naturalnych predyspozycji terenu wydzielono dwie podstawowe grupy obszarów:

- Obszary charakteryzujące się wysokimi walorami środowiska przyrodniczego prawnie chronione bądź wskazane do ochrony:
  - obszary występowania gleb korzystnych, bezwzględnie chronionych przed użytkowaniem nierolniczym. Gleby te są przydatne bez ograniczeń pod uprawy najbardziej wymagających roślin,
  - obszary występowania gleb korzystnych dla produkcji rolnej. Są to gleby wymagające ochrony przed użytkowaniem nierolniczym przydatne pod uprawy mniej wymagających roślin,
  - obszary dolin rzecznych i obniżeń o dużych wartościach ekologicznych spełniających funkcję układów retencyjnych, odwadniających i wentylacyjnych,
  - obszary leśne spełniające funkcje ekologiczne, klimatyczne i krajobrazowe, wymagające bezwzględnej ochrony przed zmniejszeniem ich powierzchni.

- Obszary o mniejszych walorach przyrodniczych niepodlegające ochronie przed zmianą użytkowania. Wśród obszarów o niższych walorach przyrodniczych dominują gleby mało korzystne dla rolnictwa V – VI klasy gruntów ornych. Nie są one chronione przed zmianą użytkowania na nierolnicze. Obszary te stanowią niewielki procent ogólnych powierzchni, w obrębie, których wydzielono:
  - obszary o najkorzystniejszych warunkach fizjograficznych dla budownictwa mieszkaniowego,
  - obszary z ograniczeniami dla budownictwa mieszkaniowego,
  - obszary o mało korzystnych warunkach fizjograficznych dla budownictwa mieszkaniowego.

### **Obiekty krajobrazu chronionego – Zabytki Przyrody**

- Rezerwaty przyrody
 

Na terenie o powierzchni 22, 13 ha występuje rezerwat częściowy „Lasek Kurowski” położony w Leśnictwie Mierzyce oraz w Nadleśnictwie Wieluń. Występuje tu kilka gatunków chronionych: wawrzynek, wilcze łyko, bluszcz pospolity, kalina koralowa, kruszynek szerokolistny, konwalia majowa, kopytnik pospolity.
- Stanowiska dokumentacyjne
 

Wojewoda Sieradzki uznał kamieniołom piaskowców żelazistych jury dolnej położony w Olewinie, na działce ozn. nr ewid. 633, jako stanowisko dokumentacyjne. Ochrona tego też stanowiska polega na wprowadzeniu następujących zakazów:

  - wysypywania, zakopywania i wylewania odpadów lub innych nieczystości oraz innego zanieczyszczenia gleby,
  - dokonywania istotnych zmian przedmiotu ochrony,
  - wydobywania skał i minerałów,
  - palenia ognisk,
  - ruchu pojazdów mechanicznych.
- Pomniki przyrody:
  - Na obszarze gminy występuje 12 pomników przyrody:
    - osiem w parku wiejskim w Masłowicach,
    - trzy w parku wiejskim w Olewinie,
    - jeden w parku wiejskim w Rudzie.

- Parki wiejskie zabytkowe:
  - Ochroną prawną objęte są 4 parki wiejskie (dworskie) w:
    - Masłowicach, założony w XIX wieku,
    - Olewinie, założony w XVIII/ XIX wieku,
    - Starzenicach, założony w XIX wieku,
    - Rudzie, założony w XIX wieku.
- Otulina Załącznika Parku Krajobrazowego:
  - Lasy państwowe o powierzchni 487, 6 ha zajmujące południowo – wschodnią część gminy.

### **Zanieczyszczenia środowiska naturalnego i ich źródła.**

Źródłami zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego są paleniska domowe, kotłownie i transport. Źródła te zwane są źródłami „niskiej emisji”. Oprócz nich wyróżniamy także źródła „wysokiej emisji”, do których zaliczamy przemysł oraz lokalne kotłownie.

Trzy duże zakłady tj.: Energetyka Ciepła, Cukrownia Wieluń, Spółdzielnia Dostawców Mleka, to przedsiębiorstwa emitujące większość zanieczyszczeń w całej gminie Wieluń.

Emitorami zanieczyszczeń do atmosfery są również istniejące gospodarstwa ogrodnicze, piekarnie, ubojnie zakłady tartaczne oraz transport.

Zanieczyszczenie powietrza obrazują tabele nr 39-46 w aneksie.

Głównym źródłem zanieczyszczeń dla wód powierzchniowych (oddziałującym również na wody podziemne) są nieczyszczone lub tylko częściowo oczyszczone ścieki odprowadzane do rowów melioracyjnych.

Ogniskiem zanieczyszczeń wód podziemnych są efekty działalności człowieka, które skutkują zmianami własności fizycznych, chemicznych i biologicznych, obniżając ich walory jakościowe. Zagrożenie dla wód podziemnych stanowią także odpady w postaci stałej i płynnej.

Dostarczycielami odpadów są osiedla zabudowy jednorodzinnej nieskanalizowanej (nieszczelność szamb).

Czynnikami niekorzystnie wpływającymi na stan wód podziemnych są tzw. liniowe ogniska zanieczyszczeń:

- linia kolejowa PKP – awaryjne wycieki z transportowanych substancji,

- główne ulice (drogi krajowe i wojewódzkie) zanieczyszczenia substancjami opopochodnymi i produktami ich spalania, zasolenie w czasie zimy, awaryjne wycieki transportowanych substancji.

W pobliżu tras komunikacyjnych gleba jest zanieczyszczona. Następuje tu, bowiem kumulacja toksycznych związków chemicznych pochodzących m.in. ze spalin. W tej strefie zanieczyszczeń rośliny kumulują związki chemiczne. Dlatego też uprawa warzyw i owoców w strefach przyległych do dróg i ulic jest niewskazana.

Środowisko zagrożone jest również przez odpady, które wywożone są na wysypisko śmieci położone w Rudzie.

Składowisko odpadów komunalnych zlokalizowane jest na działce nr 236 oraz 236/1 o łącznej powierzchni składowania odpadów 4, 2 ha. Dobowo przyjmuje do 20 ton. W jego sąsiednim i bezpośrednim zasięgu nie znajdują się obiekty mieszkalne ani też inne obiekty budowlane. Składowisko posiada wyznaczoną strefę ochronną i jest otoczone lasem w terenie strefy ochronnej.

W celu przechwycenia wód opadowych z powierzchni składowiska odpadów, wykonano rów opaskowy, który odprowadza je do zbiornika odparowującego. Projektowany czas eksploatacji składowiska wynosi 18 lat, to jest do roku 2008. Eksploatację rozpoczęto w roku 1990.

W celu zmniejszenia objętości składowiska odpadów, Przedsiębiorstwo Komunalne Sp. z o.o. w Wieluniu, które jest administratorem składowiska, z własnych środków zakupiło 32 kontenery o poj. 7 m. i 21 wózków o poj. 1,1 m<sup>3</sup> przeznaczonych do selektywnej zbiórki odpadów takich jak: makulatura, szkło, opakowania plastikowe typu PET.

W celu zabezpieczenia przed rozwiewaniem lekkich opakowań z tworzyw sztucznych wykonano dodatkowe ogrodzenia w postaci sieci rybackich o wysokości 7 m, które przechwytyje rozwiewane odpady nie dopuszczając do zanieczyszczenia strefy ochronnej składowiska.

Na terenie wysypiska śmieci znajduje się mogielnik, który obecnie nie ma dostawców.

Linie wysokiego napięcia 110 kV emitują skażenie promieniotwórcze ( elektromagnetyczne i jonizujące). Uciążliwość linii mieści się w granicach korytarzy ochronnych – 35 m.

Nadzwyczajne zagrożenie dla środowiska wiąże się z przewożeniem materiałów niebezpiecznych zarówno przez kolej i transport samochodowy.

## **Ocena stanu środowiska naturalnego**

W celu istniejącego zagrożenia środowiska wskazana jest prawidłowa gospodarka cennymi zasobami przyrody. Można to osiągnąć poprzez tworzenie systemów naturalnych powiązań bogatych i zróżnicowanych walorach obejmujących aktywne biologicznie ekosystemy łąkowe, leśne i wodne.

Stan środowiska naturalnego z każdym rokiem ulega znacznej poprawie, różnice widać już w porównaniu z rokiem 2001 po budowie sieci wodociągowej i kanalizacyjnej.

Sieć wodociągowa w roku 2002 wykonywana była w mieście Wieluniu – 0,81 km.

Sieć kanalizacyjna natomiast realizowana była w mieście Wieluń – 1,8 km i gminie Wieluń – 4,85 km.

Polepsza się również stan w zakresie gminnych oczyszczalni.

W zakresie ochrony powietrza atmosferycznego podejmuje się zmiany w kierunku zmniejszenia emisji zanieczyszczeń, poprzez wymianę kotłowni węglowych na kotłownie olejowe. Zmiany takie dokonywane są w piekarniach, masarniach, szkołach, a także w budownictwie domków jednorodzinnych. Duży efekt w zakresie ochrony powietrza w mieście został uzyskany dzięki podłączeniu do sieci ciepłowniczej lokalnych kotłowni oraz rozbudowę tej sieci.

W zakresie gospodarki odpadami poczyniono starania w zakresie selektywnej zbiórki odpadów.

## **13 FINANSE LOKALNE**

Wielkość i struktura dochodów została przedstawiona na podstawie wykonania budżetów za lata 2000 – 2002. Przedstawione źródła dochodów ulegają zmianie, a ich wzajemna relacja przybiera różne wielkości. Obecnie w strukturze dochodów budżetu gminy można wskazać na przewagę dochodów własnych nad dochodami pochodzącymi z subwencji i dotacji. Dochody własne na przestrzeni analizowanych lat utrzymują się na podobnym poziomie.

Tabela nr 47

„Struktura dochodów gminy Wieluń w latach 2000 – 2002 r. w tys.”

Wyszczególnienie	2000		2001		2002	
		%		%		%
Dochody własne budżetów gminy ogółem:	19.870	54,5	20.491	53,4	21.213	54,2
Dochody budżetów gminy, dotacje i subwencje z budżetu państwa ogółem:	16.577	45,5	17.888	46,6	17.949	45,8
<b>O G Ó Ł E M</b>	36.447		38.379		39.162	

Źródło: wykonania budżetu z lat 2000-2003.

Dokładna analiza struktury dochodów gminy wskazuje na to, że największy udział w dochodach własnych stanowią podatki i opłaty lokalne około 30% dochodów budżetu. Wskaźnik ten utrzymuje się na podobnym poziomie w analizowanych latach.

Największe znaczenie wśród podatków i opłat lokalnych w dochodach gminy ma podatek od nieruchomości. W ostatnich latach utrzymuje się na stałym poziomie i stanowi około 21% dochodów budżetowych. Następne znaczne pozycje to podatek od środków transportowych i podatek rolny wykazują niewielki coroczny wzrost.

Liczba podatników podatków lokalnych:

	w l a t a c h		
	2000	2001	2002
1) podatek od nieruchomości osoby prawne	89	94	115
2) podatek od nieruchomości osoby fizyczne	3.909	3.978	4.020
3) podatek od środków transportowych os. fizyczne	573	604	884
4) podatek od środków transportowych os. prawne	801	911	1.109
5) liczba gospodarstw rolnych	2.313	2.334	2.365

Wśród podatków i opłat lokalnych zmniejszyły się dochody:

- a) z tytułu opłaty skarbowej w związku ze zmianą ustawy o opłacie skarbowej w 2000 roku z tego tytułu dochody wynosiły 1.525.562 zł., natomiast już po zmianie łącznie podatek od czynności cywilno prawnych i opłata skarbową wynosiła: 2001 r. – 1.150.549 zł, 2002 r. - 1.211.638 ., 2003 1.525.562 zł., 2003 r. - 1.170.000 zł – plan



b) z podatku opłacanego w formie karty podatkowej od działalności gospodarczej osób fizycznych (mniejsza liczba osób korzystających z tej formy opodatkowania)

Dochody budżetu gminy z udziałów gminy w podatkach budżetu państwa stanowią około 16 % wszystkich dochodów. Przy analizie tych dochodów widać spadek udziału dochodów od osób prawnych i od osób fizycznych.

Stosunkowo duży udział w dochodach stanowią dochody z majątku gminy – ok. 4,2 % ogólnych dochodów. Pozostałe dochody stanowią około 3,1 % dochodów ogółem.

Tabela nr 48

„Struktura wydatków gminy Wieluń w latach 2000 – 2002 r. w tys.”

Wyszczególnienie	2000		2001		2002	
		%		%		%
Wydatki bieżące gminy	29.278	78,2	30.314	80,4	31.913	81,4
Wydatki inwestycyjne gminy	8.169	21,8	7.390	19,6	7.278	18,6
<b>O G Ó Ł E M</b>	37.447		37.704		39.191	

Źródło: wykonania budżetu z lat 2000-2003.

Wielkość i struktura wydatków została przedstawiona na podstawie wykonania budżetów za lata 2000 – 2002.

Analizując powyższe dane można stwierdzić, że coraz większe kwoty przeznaczamy na wydatki bieżące, a z kolei maleją środki przeznaczane na wydatki inwestycyjne.

Składają się na to następujące czynniki:

- a) coraz więcej środków z dochodów własnych przeznaczamy na działalność zakresu oświaty i wychowania,
- b) wypłata dodatków mieszkaniowych (obecnie wypłacamy z własnych środków około 75 % dodatków w poprzednich latach około 50 %)

Budżet Gminy Wieluń przyjęty na rok 2003 po stronie wydatków wykazuje kwotę 42.316.397 zł. z czego 39.176.256 zł. to zadania własne (z tego 30.241.177 zł wydatki bieżące i 8.935.079 zł. inwestycje), a zadania zlecone 3.140.141 zł. Plan dochodów budżetu na 2003 r. jest nieznacznie tylko wyższy niż budżet zrealizowany za rok 2002 r. W ciągu roku plan dochodów może nieznacznie wzrosnąć o dodatkowe środki z dotacji celowej głównie na opiekę społeczną.

Znaczne środki zostały przeznaczone w budżecie na zadania inwestycyjne. Część zadań jest kontynuacją zadań z lat ubiegłych. Najważniejsza inwestycja w roku bieżącym to „ rozbudowa oczyszczalni ścieków w Wieluniu”. Zadanie zostanie sfinansowane z zaciągniętej pożyczki z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie oraz w mniejszej części z dochodów własnych.

Dodatkowe informacje na temat struktury dochodów i wydatków przedstawiają tabele 49-56 w aneksie

### **Źródła pozabudżetowe:**

Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa

1999 rok

1) Budowa kanalizacji w Gaszynie - 229.700 zł.

2002 rok

1) Szkoła Podstawowa w Kurowie

podnoszenie kwalifikacji zawodowych mieszkańców wsi

na obszarach gmin wiejskich i miejsko- wiejskich - 15.000 zł w tym:

- 2002 r. - 10.950 zł.

- 2003 r. - 4.050 zł.

2) Szkoła Podstawowa w Rudzie

podnoszenie kwalifikacji zawodowych mieszkańców wsi

na obszarach gmin wiejskich i miejsko – wiejskich - 15.000 zł.

- w 2002 r. - 10.950 zł.

- w 2003 r. - 4.050 zł.

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

1998 r.

1) dotacja na wykonanie inwentaryzacji i propozycji unieszkodliwiania odpadów zgromadzonych w magazynie przy ul. Rymarkiewicz – 20.000 zł.

2000 rok

1) Umorzenie udzielonych pożyczek na kwotę 60.850 zł.

w tym:

a) budowa kanalizacji we wsi Dąbrowa – 38.300 zł.

b) budowa kanalizacji we wsi Turów - 22.550 zł.

2001 rok

- 1) dotacja dla Gimnazjum na zakup pomocy naukowych i dydaktycznych - 5.000 zł.

Urząd Kultury Fizycznej i Sportu w Warszawie

- 1) Budowa hali sportowej – 1.200.000 zł.  
w tym:

1999 rok - 300.000 zł.

2000 rok - 600.000 zł.

2001 rok - 300.000 zł.

## **Kontrakty wojewódzkie**

Łódzki Urząd Wojewódzki w Łodzi

2002 r.

- 1) Komputeryzacja i modernizacja Miejskiej i Gminnej Biblioteki Publicznej w Wieluniu  
15.000 zł.

2003 r.

- 1) Prace nad Ośrodkiem Kulturowo – Przyrodniczym w Ożarowie – 160.000 zł.

## **Zadłużenia Gminy Wieluń wg stanu na 31 sierpnia 2003 r.**

1. Pożyczki z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Łodzi 181.973 zł.

w tym:

- |   |           |
|---|-----------|
| a) termomodernizacja Przedszkola nr 4                   | - 44.030  |
| b) termomodernizacja Gimnazjum nr 1                     | - 33.943  |
| c) budowa kanalizacji sanitarnej w Wieluniu ul. Kaliska | - 104.000 |

2. Kredyty Bank Ochrony Środowiska w Częstochowie 1.368.000 zł.

w tym:

- |  |           |
|--|-----------|
| a) budowa kanalizacji we wsi Gaszyn                        | - 160.000 |
| b) budowa kanalizacji w Wieluniu u. św. Barbary            | - 265.000 |
| c) budowa kanalizacji w Wieluniu ul. Kaliska               | - 175.000 |
| d) budowa kanalizacji w Wieluniu ul. Dojazdowej            | - 49.000  |
| e) budowa kanalizacji w Wieluniu os. Wyspiańskiego- Prosta | - 219.000 |
| f) budowa kanalizacji w Kurowie                            | - 500.000 |

Ogółem zadłużenie Gminy Wieluń 1.549.973 zł. co stanowi 3,9 % planowanych dochodów jednostki w tym roku budżetowym.

Zgodnie z art. 114 ustawy o finansach publicznych łączna kwota długu jednostki samorządu terytorialnego na koniec roku budżetowego nie może przekraczać 60% dochodów tej jednostki.

Łączna kwota przypadających do spłaty w danym roku budżetowym rat kredytów i pożyczek wraz z należnymi odsetkami wynosi 648.560 zł. co stanowi 1,65% przy dopuszczalnych spłatach do wysokości 15 % planowanych na dany rok budżetowy dochodów jednostki samorządu terytorialnego.

Planowane do zaciągnięcia kredyty w 2003 r. - 2.537.690 zł.

w tym:

- a) rozbudowa oczyszczalni ścieków w Wieluniu - 2.320.000
- b) budowa kanalizacji w ul. Kijak w Wieluniu - 150.000
- c) termomodernizacja Szkoły Podstawowej w Masłowicach - 67.690

Prognozowany stan zadłużenia na koniec roku 2003 r. - 3.900.523 zł. tj. około 10 % (przy dopuszczalnym 60%)

Gmina Wieluń w celu realizacji przedsięwziętych przez siebie celów pozyskała środki pozabudżetowe z następujących źródeł:

- z Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa. Uzyskane fundusze przeznaczone na:
  - 1. budowę kanalizacji w Gaszynie ( 229.700 zł. w 1999 r.),
  - 2. podnoszenie kwalifikacji zawodowych mieszkańców wsi na obszarach gmin wiejskich i miejsko – wiejskich ( 10.950 zł. w 2002 r. i 4.050 zł. w 2003 r., Szkoła Podstawowa w Rudzie),
- z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej Uzyskane fundusze przeznaczone na:
  - 1. wykonanie inwentaryzacji i propozycji unieszkodliwienia odpadów zgromadzonych w magazynie przy ul. Rymarkiewicz ( 20.000 zł w 1998 r.),
  - 2. dotacja dla Gimnazjum na zakup pomocy naukowych dydaktycznych ( 5.000 zł w 2001 r. ).
- z Urzędu Kultury Fizycznej i Sportu w Warszawie. Pozyskane środki przeznaczone na:
  - budowę hali sportowej ( 300.000 zł. w 1999 r., 600.000 zł w 2000 r., 300.000 zł. w 2001 r.).

## **Rozpoczęte projekty inwestycyjne, na które jest dokumentacja z pozwoleniem na budowę**

### 1. Osiedle 18 Stycznia – Kościuszki

- kanalizacja sanitarna - dokumentacja
- wodociąg - dokumentacja
- drogi wraz z kanalizacją deszczową - budowa -1.900 mb
- oświetlenie dróg - budowa

### 2. Osiedle Wyspiańskiego – Prosta

- drogi wraz z kanalizacją deszczową - budowa - 3.150 mb

### 3. Osiedle Orzeszkowa

- drogi wraz z kanalizacją deszczową - budowa - 920 mb
- oświetlenie dróg - budowa

### 4. Działanie na rzecz ochrony środowiska w mieście i gminie Wieluń w latach 2003-2010 zgodnie z załącznikiem.

## **14 INSTYTUCJE OTOCZENIA RYNKOWEGO**

### **Banki**

Banki komercyjne w Gminie Wieluń reprezentowane są przez:

1. Bank Polska Kasa Opieki S.A. – I Oddział w Wieluniu.

Jeden z największych banków uniwersalnych w Polsce, rozwijający bankowość detaliczną, korporacyjną i inwestycyjną. Posiada ponad 800 placówek usytuowanych w całej Polsce, Centralny Dom Maklerski, Centrum Kart i Czeków oraz Kasę Mieszkaniową.

Na terenie Gminy Wieluń posiada dwa bankomaty zlokalizowane w Wieluniu – Pl. K. Wielkiego 3 i ul. Barycz.

W strukturze Oddziału znajdują się również dwie filie – Filia nr 1 w Praszce i Filia nr 2 w Działoszynie.

W siedzibie Oddziału w Wieluniu ma swoją lokalizację Punk Obsługi Klienta Centralnego Domu Maklerskiego.

## 2. Powszechną Kasę Oszczędności Bank Polski S.A. – Oddział Centrum w Wieluniu.

Największy w kraju bank państwowy, uniwersalny, posiadający największą sieć placówek bankowych w Polsce.

W strukturze organizacyjnej Oddziału Centrum w Wieluniu, funkcjonują Oddziały Banku w Sieradzu i Wieruszowie. Na terenie Gminy Wieluń Bank utworzył cztery agencje mieszczące się w zakładach pracy: Przedsiębiorstwo Komunalne w Wieluniu ul. Zamenhoffa 7, PPKS Wieluń ul. Warszawska, PSS „Tęcza” w Wieluniu ul. Augustiańska 2, Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad ul. Fabryczna 7.

Posiada również dwa bankomaty w Wieluniu zlokalizowane w siedzibie Oddziału i w Pawilonie Handlowym „SEZAM” przy ulicy Traugutta. Bankomat przy siedzibie Oddziału wyposażony jest dodatkowo w funkcję depozytową.

Na dzień 31 grudnia 2002 roku Oddział zatrudniał 187 osób.

## 3. ING Bank Śląski S.A. - Oddział w Wieluniu.

Jedna z wiodących instytucji bankowych w Polsce, zarówno w bankowości detalicznej jak i obsłudze przedsiębiorstw. Rozbudowana sieć placówek umożliwia również współpracę z pozostałymi podmiotami grupy ING.

W siedzibie Oddziału przy ul. Śląskiej zlokalizowany jest bankomat, realizujący wypłaty dla klientów indywidualnych i instytucjonalnych.

Na koniec 2002 roku Oddział zatrudniał 9 pracowników.

## 4. Bank Gospodarki Żywnościowej S.A. – Oddział w Sieradzu Filia nr 2 w Wieluniu.

Bank o zasięgu krajowym. Posiada ok. 300 punktów obsługi i 300 bankomatów na terenie kraju. Specjalizuje się w obsłudze rolnictwa i przemysłu rolno-spożywczego. Akcjonariuszami Banku są: Skarb Państwa, Banki Regionalne i Spółdzielcze.

Na terenie Gminy Wieluń Bank działa jako Filia nr 2 Oddziału w Sieradzu, która w roku 2003, zostanie przekształcona w Oddział.

Bank udostępnił mieszkańcom dwa bankomaty zlokalizowane przy ulicy Augustiańskiej 1 i na Osiedlu Wyszyńskiego 42.

Na koniec 2002 roku w Filii zatrudnionych było 15 pracowników.

5. Bank Przemysłowy S.A. – Oddział w Zduńskiej Woli Filia w Wieluniu.

Bank o zasięgu regionalnym z siedzibą w Łodzi. Na terenie Wielunia działa jako Filia Oddziału w Zduńskiej Woli. Gmina Wieluń jest akcjonariuszem Banku.

Na dzień 31 grudnia 2002 roku w Filii zatrudnionych było 12 osób.

6. Rejonowy Bank Spółdzielczy w Lututowie – Oddział w Wieluniu.

Bank regionalny, specjalizujący się w obsłudze rolnictwa oraz małych przedsiębiorstw. Klienci Banku mają do dyspozycji bankomat zlokalizowany przy siedzibie Oddziału.

Poza wymienionymi oddziałami banków istnieje również Przedstawicielstwo Lukas Bank w Wieluniu, które nie prowadzi samodzielnej działalności operacyjnej.

Ceny oferowanych usług bankowych, oprocentowanie depozytów, środków pieniężnych na rachunkach bieżących (w tym ROR) oraz kredytów zależą od suwerennych decyzji banków komercyjnych. Jednak na decyzje te generalnie wpływają takie czynniki makroekonomiczne jak: kondycja gospodarki, poziom inflacji, polityka prowadzona przez Radę Polityki Pieniężnej.

Konkurencja oraz walka o klienta między bankami komercyjnymi przybiera różne formy, od wysokości oprocentowania depozytów i kredytów do wzbogacania oferty o nowe rodzaje usług bankowych i technik obsługi klientów.

Wszystkie działające na terenie Gminy oddziały i filie banków, oferują prowadzenie rachunków bankowych osobom fizycznym, jednostkom gospodarczym i instytucjom. Poszczególne banki proponują szereg różnorodnych produktów i usług bankowych, a wśród nich:

Bank Polska Kasa Opieki S.A. oferuje m.in.:

- 1) pakiet produktów dla klientów detalicznych i małych firm pod nazwą Eurokonto,
- 2) dysponowanie środkami będącymi na rachunku, w każdej placówce banku w czasie rzeczywistym i poprzez rozległą sieć bankomatów na terenie kraju,
- 3) karty płatnicze : debetowe, z odroczoną płatnością (charge) i kredytowe,
- 4) usługi faktoringowe i leasingowe, realizowane przez spółki zależne : Pekao Faktoring Sp. z o.o. i Pekao Leasing Sp. z o.o.,

- 5) linie kredytowe o niższym oprocentowaniu przeznaczone dla:
  - a) rolników i przedsiębiorstw współpracujących z sektorem rolniczym, w porozumieniu z Agencją Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa,
  - b) Zakładów Pracy Chronionej, w porozumieniu z Państwowym Funduszem Osób Niepełnosprawnych,
  - c) małych i średnich przedsiębiorstw, w porozumieniu z Europejskim Bankiem Odbudowy i Rozwoju.
- 6) obsługę bankową transakcji eksportowych i importowych,
- 7) poręczenia kredytowe Banku Gospodarstwa Krajowego.

Powszechna Kasa Oszczędności Bank Polski S.A. oferuje m.in.:

- 1) dla klientów detalicznych – SUPERKONTO oraz powiązane z nim wszelkie produkty depozytowe i kredytowe oraz karty płatnicze i kredytowe,
- 2) kredyty mieszkaniowe „Własny kąt” udzielane w różnych walutach,
- 3) specjalne produkty dla małych i średnich przedsiębiorstw - rachunki typu PARTNER (pakiety produktów depozytowo-kredytowych):
  - a) AGRO PARTNER – przygotowany dla branży rolniczej,
  - b) MEDYK PARTNER - dla środowiska medycznego,
  - c) BIZNES PARTNER – dla pozostałych właścicieli firm,
- 4) nowe produkty wprowadzone w 2002 roku :
  - a) konto elektroniczne Inteligo, z dostępem przez Internet,
  - b) mieszkaniowy rachunek powierniczy,
  - c) bankowe ubezpieczenie grupowe na życie PKO Gwarancja,
  - d) pożyczka hipoteczna,
  - e) negocjowane lokaty terminowe,
  - f) karta kredytowa i karta płatnicza Diners Club,
- 5) współpracę (pośrednictwo) w sprzedaży usług ubezpieczeniowych:
  - a) POLISA – ŻYCIE (ubezpieczenia grupowe na życie),
  - b) TU EUROPA i CIGNA STU (ubezpieczenia kredytów mieszkaniowych).
- 6) Szkolne Kasy Oszczędności.

ING Bank Śląski S.A. proponuje m. in.:

- 1) systemy bankowości elektronicznej dla wszystkich klientów,



- 2) pakiety rachunków dla firm, w zależności od formy prawnej prowadzonej działalności gospodarczej,
- 3) możliwość negocjacji kursów walut,
- 4) lokaty akumulacyjne i lokaty e-call,
- 5) nowe produkty wprowadzone w 2002 roku:
  - 1) kredyty z dopłatami EBOiR dla przedsiębiorstw,
  - 2) karta płatnicza MAESTRO przedpłacona,
  - 3) lokata e-call dla firm, charakteryzująca się progresywnym oprocentowaniem w zależności od ilości zgromadzonych środków na rachunku,
- 6) współpraca i pośrednictwo w sprzedaży usług ubezpieczeniowych oferowanych przez ING Nationale Nederlanden Polska S.A.

Bank Gospodarki Żywnościowej S.A. oferuje m.in.:

- 1) kredyty o niskim oprocentowaniu dla sektora rolno-spożywczego, z dopłatami Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa,
- 2) kredyty pomostowe dla podmiotów ubiegających się o dotacje w ramach programu SAPARD,
- 3) pakiet Integrum Firma dla małych i średnich przedsiębiorstw, który zapewnia:
  - a) niższe opłaty za prowadzenie rachunków,
  - b) korzystne lokowanie wolnych środków,
  - c) nisko oprocentowane kredyty na tworzenie nowych miejsc pracy ( do 25 tys. złotych na jedno miejsce),
  - d) pożyczki nieoprocentowane (do 20 tys. złotych na 1 miejsce),
  - e) preferencyjne kredyty w zakresie przetwórstwa rolno – spożywczego.

Bank Przemysłowy S.A. proponuje m.in.:

- 1) rachunki oszczędnościowo – rozliczeniowe z dostępem przez Internet,
- 2) system elektronicznej obsługi klienta – Home Banking.

## **Poza bankowe jednostki rynku usług finansowych.**

### **1. Instytucje leasingowe**

Popularnym sposobem finansowania inwestycji w zachodnich gospodarkach stał się leasing. W Polsce staje się on coraz bardziej popularny, jednak firmy leasingowe nie

odgrywają tak znaczącej roli w finansowaniu polskiej gospodarki, jak w gospodarkach krajów rozwiniętych.

Działalność leasingowa, uzupełniająca działalność kredytową banków, ze względu na swoje zasady działania ma szczególnie ważne znaczenie dla sektora małych i średnich przedsiębiorstw, gdyż nie wymaga posiadania odpowiedniego zabezpieczenia, koniecznego przy zaciąganiu kredytu.

W Wieluniu działa tylko jedna lokalna firma leasingowi – PROCAR S.A. zajmująca się głównie leasingiem i wynajmem pojazdów (ciągników siodłowych, naczep, samochodów ciężarowych). Pozostałe firmy, zlokalizowane głównie w Warszawie, Poznaniu, Wrocławiu, Łodzi, działają poprzez przedstawicieli, agencje i wydzielone jednostki w poszczególnych bankach. W latach 2000 - 2001 firmy leasingowe przeżywały kryzys spowodowany słabszą koniunkturą gospodarczą, spadkiem popytu wewnętrznego, poziomem stóp procentowych. Negatywny wpływ na działalność tego segmentu rynku miała też sytuacja prawna. W efekcie negatywnych zjawisk zewnętrznych spadła wartość aktywów oddawanych w leasing, a znaczna część firm została zmuszona do zaprzestania działalności. Wzrost konkurencji między firmami leasingowymi, zaprzestanie finansowania przez niektóre banki, przyspieszyły proces koncentrowania się spółek leasingowych wokół grup bankowych. Wielu mniejszym firmom nie udało się doprowadzić do konsolidacji z grupami kapitałowymi, niektóre z nich zbankrutowały. Decydujący wpływ na poprawę działania firm leasingowych będą miały makroekonomiczne czynniki wpływające na obniżenie kosztów leasingu oraz łatwiejszy dostęp do nowych źródeł finansowania własnej działalności.

## 2. Instytucje i Towarzystwa ubezpieczeniowe

Firmy ubezpieczeniowe w Polsce działają na podstawie zezwolenia Ministra Finansów, a nadzór nad ich działalnością prowadzi Państwowy Urząd Nadzoru Ubezpieczeń.

Polski rynek ubezpieczeniowy przeżywa rozwój ilościowy. Podobną tendencję można zaobserwować również w Wieluniu. Do bardziej znanych firm prowadzących w Wieluniu ubezpieczenia majątkowe, na życie oraz fundusze emerytalno - rentowe należą:

- 1) Powszechny Zakład Ubezpieczeń S.A. - Inspektorat w Wieluniu,

- 2) PZU Życie S.A. - Przedstawicielstwo w Wieluniu,
- 3) Towarzystwo Ubezpieczeń i Reasekuracji Warta S.A. – Przedstawicielstwo i Agencje w Wieluniu,
- 4) STU Egro Hestia S.A. - Agencja Generalna w Wieluniu,
- 5) Towarzystwo Ubezpieczeń na Życie Nationale Nederlanden Polska S.A., którego usługi oferuje m.in. ING Bank Śląski i Agenci,
- 6) Commercial Union Polska Towarzystwo Ubezpieczeń Ogólnych S.A. – Agenci,
- 7) American Insurance Group Polska, Towarzystwo Ubezpieczeń S.A. (AIG S.A.), którego usługi oferuje m.in. Bank Pekao S.A. ,
- 8) TU Europa, CIGNA STU, Polisa Życie, których niektóre usługi oferuje PKO Bank Polski S.A. Oddział w Wieluniu,

oraz inne działające poprzez agentów. Dotarcie do ich dokładnej liczby nie było możliwe.

Konkurencja między firmami ubezpieczeniowymi o zdobycie klientów, stwarza możliwości ubezpieczenia praktycznie prawie każdego rodzaju ryzyka. Podobnie jak w bankowości, w krajowym sektorze ubezpieczeniowym obserwuje się przewagę kapitału zagranicznego. Nadzór nad rynkiem ubezpieczeń prowadzi - Państwowy Urząd Nadzoru Ubezpieczeń. Powstało również szereg izb samorządowych reprezentujących interesy firm ubezpieczeniowych (takich jak: Polska Izba Ubezpieczeń, Polskie Towarzystwo Ubezpieczeniowe itp.) Interesy ubezpieczonych realizuje np. Rzecznik Ubezpieczonych oraz Ubezpieczeniowy Fundusz Gwarancyjny.

W latach 1997 - 1999 przygotowano i wprowadzono w życie reformę ubezpieczeń społecznych, a zadania z zakresu ubezpieczeń społecznych, zgodnie z obowiązującymi przepisami wykonują przede wszystkim: Zakład Ubezpieczeń Społecznych oraz otwarte fundusze emerytalne

Otwarte fundusze emerytalne - zgodnie z obowiązującymi przepisami są osobami prawnymi. Ich organem jest towarzystwo emerytalne prowadzące działalność wyłącznie w formie spółki akcyjnej. Dla ochrony interesów członków funduszy oraz uczestników pracowniczych programów emerytalnych powołano Urząd Kontroli nad Funduszami Emerytalnymi. Do końca roku 2001 działało na terenie Polski ok. 100 funduszy emerytalnych.

Powstał system ubezpieczeń społecznych oparty o trzy filary, jako trzy źródła finansowania emerytur.

Pierwszy filar, to zreformowany ZUS, opłacany z przymusowych składek płaconych solidarnie przez pracodawcę i pracownika. Do ZUS nadal wpływa składka będąca odpowiednikiem 45 % dawnego wynagrodzenia. Jeżeli pracownik nie przystąpił do OFE, ZUS zatrzymuje pełną składkę. Jeżeli pracownik przystąpił do II filaru, ZUS zatrzymuje 80% składki, a 20% odprowadza do OFE. Indywidualne konto w ZUS stanowi źródło informacji o stażu pracy, wysokości zarobków i składki, sumie wpłat, urlopach, zwolnieniach itp. Podstawę do obliczania wysokości świadczeń stanowi stan konta w momencie przejścia na emeryturę oraz spodziewana długość życia.

Drugi filar (otwarte fundusze emerytalne), ma charakter kapitałowy. Składki wprowadzane na konto funduszu są inwestowane i pomnażane. W momencie przejścia na emeryturę kapitał zgromadzony na koncie funduszu zostanie przekazany do zakładu emerytalnego, który będzie wypłacał emeryturę jako uzupełnienie emerytury z I filaru.

Trzeci filar, dobrowolny, jest adresowany zarówno do osób indywidualnych jak i pracowników zakładów pracy. Zawiera on różnorodne sposoby zapewnienia świadczeń emerytalnych, czyli wszystkie długookresowe formy gromadzenia oszczędności. Oszczędności mogą mieć charakter grupowy lub indywidualny.

Z punktu widzenia wpływu reformy na gospodarkę rynkową podstawowe znaczenie będzie mieć system ubezpieczeń długoterminowych o kapitalizowanej składce (system otwartych funduszy emerytalnych oraz system pracowniczych funduszy emerytalnych).

## **Instytucje wspierające sektor małych i średnich przedsiębiorstw**

Na terenie Gminy Wieluń działa niewiele organizacji, instytucji, stowarzyszeń, zrzeszających czy pracujących na rzecz drobnych przedsiębiorców. Są to m.in.:

1. Cech Rzemiosł Różnych - Wieluń ul. Targowa 1,
2. Regionalna Izba Gospodarcza - Wieluń Dąbrowa 123, zrzeszona w Krajowej Izbie Gospodarczej, działająca na terenie powiatów: wieluńskiego, wieruszowskiego i pajęczańskiego.

Zrzesza ok. 60 podmiotów gospodarczych (przedsiębiorców).

W województwie łódzkim wymienić można m.in.:

1. Fundacja Inkubator - Ośrodek wspierania Przedsiębiorczości w Łodzi ul. Piotrkowska 143,
2. Fundacja Rozwoju Przedsiębiorczości w Łodzi ul. Piotrkowska 86,
3. Łódzka Agencja Rozwoju Regionalnego S.A. w Łodzi ul. J. Tuwima 22/26,
4. Łódzka Izba Przemysłowo Handlowa w Łodzi ul. J. Tuwima 30,
5. Międzynarodowa Fundacja Kobiet w Łodzi ul. S. Więckowskiego 31,
6. Polska Izba Przemysłu Skórzanego w Łodzi w Łodzi al. T. Kościuszki 80/82,
7. Fundacja na Rzecz Restrukturyzacji Regionu Łódzkiego w Łodzi ul. J. Tuwima 22/26,
8. Fundusz Mikro Sp. z o.o. Przedstawicielstwo Lokalne w Łodzi ul. H. Sienkiewicza 38,

Wymienione instytucje zajmują się głównie organizacją szkoleń i konsultacji. W naszej ocenie, potrzeby ludności i jednostek gospodarczych w zakresie wsparcia rozwoju przedsiębiorczości i sektora MŚP w gminie Wieluń nie są w pełni zaspokojone.

## **15 WSPÓŁPRACA I CZŁONKOSTWO W ORGANIZACJACH**

W 1992 r. z inicjatywy, między innymi, gminy Wieluń powstał Związek Gmin Ziemi Wieluńskiej, który obecnie skupia osiem gmin – Białą, Czarnożyły, Mokrsko, Pątnów, Siemkowice, Skomlin, Wieluń, Wierzchlas.

Organem stanowiącym i kontrolnym związku jest Zgromadzenie Związku zaś organem wykonawczym jest Zarząd Związku.

Biuro Związku ma siedzibę w Wieluniu.

Zadaniem związku jest lepsze zaspokajanie potrzeb publicznych gmin, interesów mieszkańców oraz rozwiązywanie problemów przekraczających możliwości realizacyjne

każdej z gmin. Dlatego też w trakcie swojej blisko dziesięcioletniej działalności, Związek Gmin Ziemi Wieluńskiej może poszczycić się następującymi osiągnięciami:

- utworzeniem Firmy Telekomunikacyjnej Związku Gmin Ziemi Wieluńskiej, uzyskaniem koncesji operatora na zakładanie telefonów;
- uruchomieniem Radia Ziemi Wieluńskiej, pierwszego radia samorządowego. Od 1.09.2001 r. przekształcono je w „Radio – Media” Sp. z o.o.;
- utworzeniem spółki "LUMEN", która zajmuje się konserwacją i modernizacją oświetlenia ulicznego i drogowego;
- utworzeniem spółki „EKO – ENERGIA”, której zadaniem jest bezskładowa gospodarka odpadami stałymi pochodzenia komunalnego przemysłowego oraz biomasy, np. rzepaku, traw, trzciny;
- zawarciem w dniu 26.07.2000 r. umowy zawiązującej spółkę monitoringową

„ŁA ‘ d ” Sp. z o.o. Umowę podpisał starosta wieluński i Związek Gmin Ziemi

Wieluńskiej. Przedmiotem działalności miały być:

- usługi monitoringu miejsc publicznych,
- usługi ochrony osób i mienia,
- usługi zabezpieczenia imprez masowych,
- usługi konwojowania i ochrony wartości pieniężnych.

Spółka jednak nie podjęła działalności.

Gmina Wieluń nawiązała również kontakty partnerskie z zagranicznymi jednostkami terytorialnymi, do których należy Adelebsen ( uchwała nr III / 12 / 98 z 17.12.1998 r. w sprawie nawiązania kontaktów partnerskich z miastem Adelebsen w Republice Federalnej Niemiec) oraz Osterburg.

Wymiana doświadczeń i bezpośrednie kontakty międzyludzkie powinny zaowocować również współpracą gospodarczą.

Uchwałą nr IX / 66 / 03 z dnia 21 maja 2003 r. gmina Wieluń przystąpiła do „Stowarzyszenia Zdrowych Miast Polskich”, którego celem jest przede wszystkim poprawa środowiska naturalnego oraz stanu zdrowia mieszkańców gmin.

## 16 BEZPIECZEŃSTWO

### **PORÓWNAWCZA ANALIZA STANU ZAGROŻEŃ BEZPIECZEŃSTWA PUBLICZNEGO NA TERENIE MIASTA I GMINY WIELUŃ W I KWARTALE 2003 ROKU.**

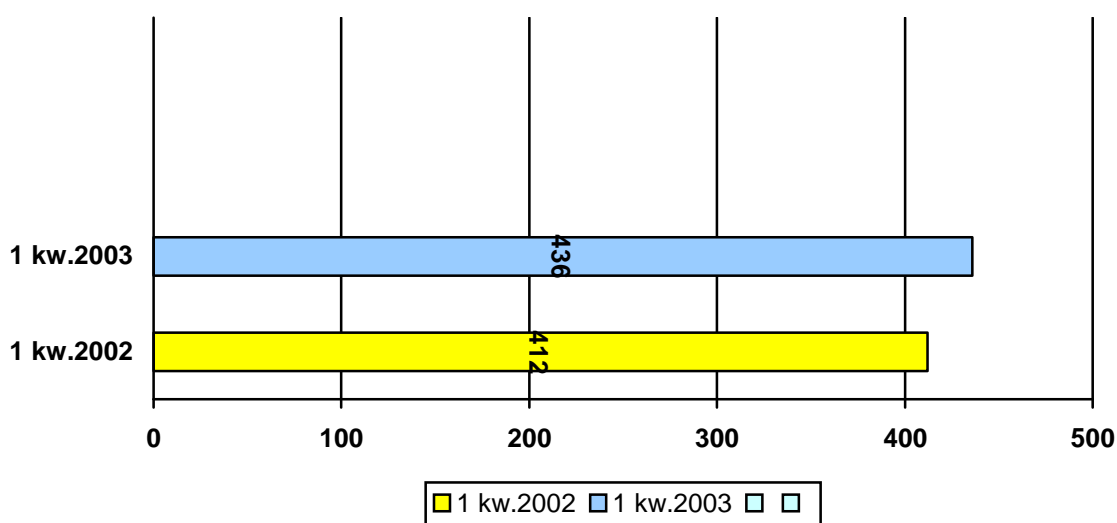
W pierwszym kwartale 2003 roku przestępczość kształtowała się następująco:

Obszar Komendy Powiatowej Policji w Wieluniu:

Liczba przestępstw

- I kw. 2002 rok : 412
- I kw. 2003 rok : 436

Wykres nr 5: Przestępstwa stwierdzone na terenie Komendy Powiatowej Policji Wieluń



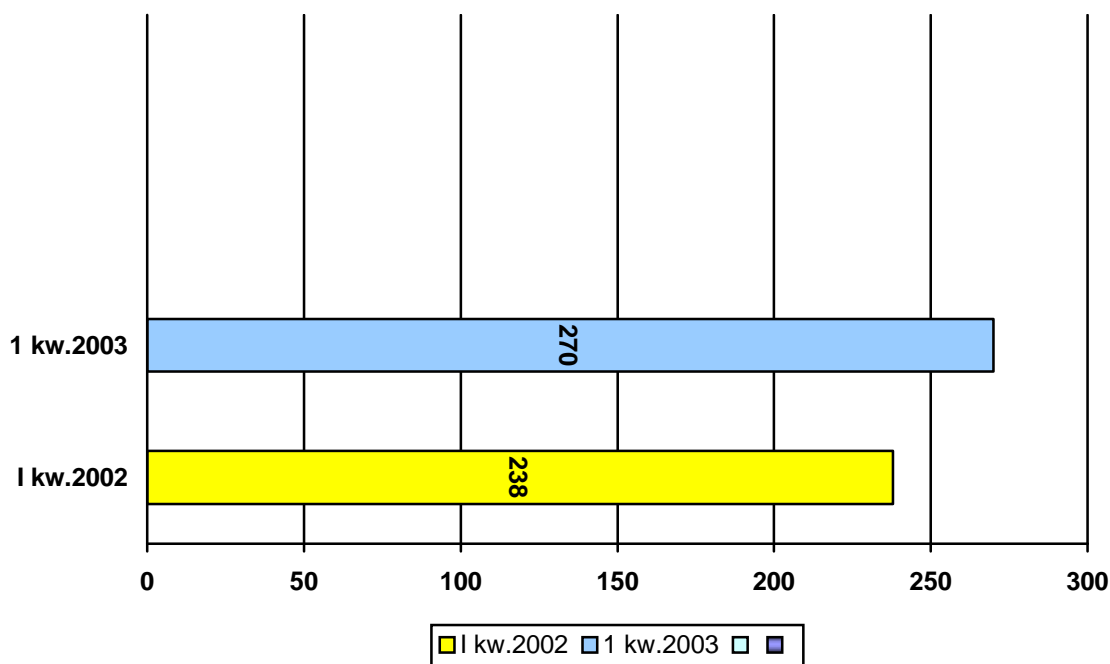
Źródło: Komenda Powiatowa Policji w Wieluniu.

Obszar Miasta i Gminy Wieluń :

- I kw. 2002 rok : 238
- I kw. 2003 rok : 270

Na stan ten złożyły się różnorodne przyczyny, z których nie wszystkie będą przedmiotem niniejszej oceny. Opracowanie przedstawia jednak tę część działalności jednostki, która wynika z czynności prewencyjnych i administracyjno-porządkowych.

Wykres nr 6: Przestępstwa stwierdzone na terenie M i G Wieluń



Źródło: Komenda Powiatowa Policji w Wieluniu

W oparciu o przeprowadzoną analizę graficzną zaistniałych przestępstw kryminalnych na terenie Miasta i Gminy Wieluń, w I kwartale 2003 r. odnotowano przestępstwa wg 5 kategorii:

- I. Rozboje i pobicia
- II. Kradzieże z włamaniem
- III. Kradzieże pojazdów
- IV. Włamania do pojazdów
- V. Kradzieże zwykłe i inne przestępstwa

Przestępstwa kryminalne odnotowane w analizowanym okresie na terenie miasta i gminy ilustruje tabela nr 57.



Tabela nr 57  
„Przestępstwa kryminalne.”

Lp.	Kategoria	I kwartał 2002 r.	I kwartał 2003 r.	Wskaźnik%
1.	Rozboje i pobicia	9	8	88%
2.	Kradzieże z włamaniem	16	41	256%
3.	Kradzieże pojazdów	7	9	128%
4.	Włamania do pojazdów	16	23	143%
5.	Kradzieże zwykłe i inne przestępstwa	66	73	110%

Źródło: Komenda Powiatowa Policji w Wieluniu

### **Bezpieczeństwo w ruchu drogowym.**

Najbardziej zagrożone odcinki dróg to :

- ul. Warszawska w Wieluniu , gdzie doszło do 1 wypadku drogowego , rannych została 1 osoba oraz 4 kolizji drogowych;
- ul. Sieradzka w Wieluniu , gdzie doszło do 1 wypadku drogowego , 1 osoba ranna oraz 2 kolizje drogowe;
- ul. 3-go Maja w Wieluniu - 1 wypadek, 1 ranny oraz 1 kolizja;
- droga nr 45 na obszarze m. Kadłub – 1 wypadek , 1 osoba zabita, oraz 1 kolizje drogowe;
- droga nr 45 na obszarze m. Gaszyn

Z przedstawionych danych wynika, że większość omawianych zdarzeń nastąpiła na terenie miejskim Wielunia. Wynika to z bardzo dużego nasilenia ruchu zarówno miejscowego jak i tranzytowego ( przez centrum miasta przebiegają i krzyżują się drogi krajowe nr 8, 45 i 43 oraz drogi wojewódzkie 481 i 486 ).

### **Współpraca ze Strażą Miejską.**

Praktycznym przykładem w dążeniu do zapewnienia bezpieczeństwa publicznego jest współpraca policjantów Ognia Patrolowo - Interwencyjnego ze Strażą Miejską. Zgodnie z zawartym porozumieniem współpraca ta kontynuowana jest na co dzień i skutecznie wkomponowała się w służbę OPI.

Wzajemne służby ze strażnikami miejskimi (wtorki, piątki – dni targowe oraz piątki i soboty – służby prewencyjne) są doskonałym uzupełnieniem służb patrolowych. Sytuacja ta pozwala na zapewnienie służb w miejscach o większym zagrożeniu

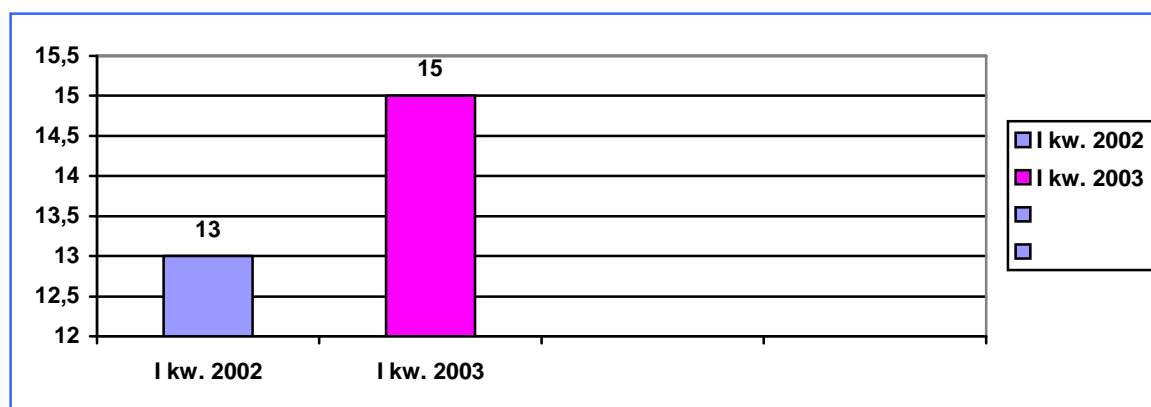
a zwłaszcza w strefie bezpieczeństwa (rejon centrum miasta), co pozwala na należyte wykonywanie zadań nakreślonych w planie do utworzonej strefy.

Niemniej jednak należy stwierdzić, iż jakość pełnienia służby nie jest wzorcowa. W tym przypadku wydaje się, iż należałoby dokonać szczegółowej analizy osiągniętych wyników jak i sposobu pełnienia służby.

### Zwalczanie przestępczości nieletnich.

Na terenie KPP w Wieluniu odnotowano ogółem 15 /w 2001 – 13/ przestępstw nieletnich popełnionych przez 10 nieletnich sprawców. Odnotowano niewielki wzrost o 3 przestępstwa. Zagrożenie przestępczością na terenie miasta i gminy ukształtowało się następująco:

Wykres nr 7: Przestępczość nieletnich ogółem na terenie miasta i gminy



Źródło: Komenda Powiatowa Policji w Wieluniu

### Państwowa Straż Pożarna

Statystyka zdarzeń

Tabela nr 58

„Ilość zdarzeń w powiecie wieluńskim w latach 1999-2002”

L.p	ROK	Zdarzenia			
		Łącznie	Pożar	Miejscowe zagrożenia	F.A
1	1999	345	187	146	12
2	2000	305	133	160	12
3	2001	436	129	297	10
4	2002	441	221	196	24
Razem		1527	670	799	58

Źródło: Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej.

Tabela nr 59

„Ilość zdarzeń na terenie gminy Wieluń i w powiecie wieluńskim za lata 1999-2002.”

L P	Gmina Powiat	Ogółem zdarzeń w latach 1999-2002				1999				2000				2001				2002			
		RAZEM	Pożar	MZ	AF	Ogółem zdarzeń	Pożar	MZ	AF	Ogółem zdarzeń	Pożar	MZ	AF	Ogółem zdarzeń	Pożar	MZ	AF	Ogółem zdarzeń	Pożar	MZ	AF
1	Wieluń	767	308	423	36	174	90	78	6	149	59	81	9	243	60	179	4	201	99	85	17
2	Wieluń ski	1527	670	799	58	345	187	146	12	305	133	160	12	436	129	297	10	441	221	196	24

Źródło: Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej.

MZ – miejscowe zagrożenia; AF – alarm fałszywy

Tabela nr 60

„Udział jednostek OSP w zdarzeniach w latach 1999-2002.”

Lp.	Gmina/ Miasto/	Miejscowość /siedziba jednostki/	Typ Jednostki	Rodzaj działań za lata 1999-2002			
				Pożary	Miejscowe zagrożenia	Alarmy fałszywe	Ogółem za 1999-2002
1	2	3	4	5	6	7	8
1.	Wieluń	Masłowice	OSP typ S-1	23	11	0	34
2.		Wieluń	OSP typ S-2	0	10	0	0
3.		Ruda	OSP typ S-1	0	1	0	1
4.		Dąbrowa	OSP typ S-1	1	0	0	1
5.		Kadłub	OSP typ S-1	3	5	0	8
6.		Olewin	OSP typ S-1	1	0	0	1
7.		Turów	OSP typ S-1	9	0	0	9
8.		Gaszyn	OSP typ S-1	3	0	0	3
9.		Kurów	OSP typ S-1	4	25	0	29
10.		Sieniec	OSP typ M.	0	0	0	0
11.		Cukrownia	OSP typ M.	0	0	0	0
12.		Widoradz	OSP typ M.	0	0	0	0
13.		Rychłowice	OSP typ M.	1	0	0	1
14.		Urbanice	OSP typ M.	0	0	0	0
15.		PPKS	OSP typ M.	0	0	0	0
16.		Zugil S.A	OSP typ M.	0	0	0	0
17.		Bieniędzice	OSP typ S-1	4	0	0	4
<b>Razem Jednostki OSP w KSRG</b>				<b>23</b>	<b>11</b>	<b>0</b>	<b>34</b>
<b>Pozostałe Jednostki OSP</b>				<b>26</b>	<b>41</b>	<b>0</b>	<b>67</b>
<b>Łącznie OSP z Gminy Wieluń</b>				<b>49</b>	<b>52</b>	<b>0</b>	<b>101</b>

Źródło: Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej.

Analizując statystykę powstałych zdarzeń stwierdzić należy, że z każdym rokiem wzrasta liczba zdarzeń innych niż pożarowe. Dotyczy to głównie interwencji straży pożarnych przy wypadkach drogowych, usuwania skutków anomalii pogodowych jak: wichury, zalania i podtopienia obiektów.

Prowadzenie tego rodzaju akcji wymusza potrzebę doposażenia w specjalistyczny sprzęt ratowniczy zarówno Państwowej Straży Pożarnej jak i jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych, szczególnie tych, które wchodzi w skład Krajowego Systemu Ratowniczo – Gaśniczego.

Udział straży pożarnych w likwidacji różnorodnych zagrożeń wymusza pilną potrzebę, a co za tym idzie zwiększenie również środków finansowych na szkolenia specjalistyczne strażaków- ratowników.

Wzrastająca liczba i różnorodność interwencji wymusza, więc potrzebę zwiększenia środków finansowych niezbędnych do zapewnienia realizacji zadań i obowiązków ciążących na Państwowej Straży Pożarnej, a także na realizacji zadań Krajowego Systemu Ratowniczo – Gaśniczego na szczeblu powiatu.

## **ZAGROŻENIA WYSTĘPUJĄCE NA TERENIE GMINY WIELUŃ.**

Na terenie gminy Wieluń największa koncentracja przemysłu występuje w mieście Wieluń, gdzie znajduje się największa ilość przedsiębiorstw produkcyjnych, handlowo – usługowych i przetwórczych.

Stałe zagrożenia związane z funkcjonowaniem zakładów pracy występują tam, gdzie ze względu na rodzaj produkcji stosuje się materiały, które ze względu na swoje właściwości mogą stwarzać zagrożenie pożarowe, wybuchowe, toksyczne, chemiczne, ekologiczne lub inne. Ilustrują to tabele nr 61-64 w aneksie.

Coraz większe zagrożenie stanowią środki transportu przewożące materiały niebezpieczne drogami przebiegającymi przez powiat wieluński a w szczególności przez miasto Wieluń. Zagrożenie powyższe jest potęgowane przez brak obwodnicy, a co za tym idzie całe zagrożenie kumulowane jest w mieście Zagrożenie to ma podwójny aspekt: pożarowy i ekologiczny. Ponadto brak jest również parkingów dla pojazdów przewożących materiały niebezpieczne. Powyższe pojazdy parkują na parkingach ogólnodostępnych jak również w przypadkowych miejscach. Brak parkingu dla w/w pojazdów stanowi zagrożenie dla pojazdów i kierujących parkujących na parkingach ogólnodostępnych.

W związku z powyższym w porozumieniu z Komendą Powiatową Policji w Wieluniu są przeprowadzane, co kwartał dwudniowe wspólne kontrole mające na celu wyeliminowanie z ruchu pojazdów, których stan techniczny budzi zastrzeżenia, oraz brak jest odpowiednich zabezpieczeń z zakresu ochrony przeciwpożarowej.

Ponadto przewóz materiałów szczególnie niebezpiecznych jest na bieżąco monitorowany poprzez informacje uzyskiwane z Wojewódzkiego Stanowiska Koordynacji i Ratownictwa Państwowej Straży Pożarnej w Łodzi dotyczące: trasy, po której przewożony jest materiał niebezpieczny, rodzaju materiału, godziny przewozu i ilość.

Kolejnym zagrożeniem występującym na terenie gminy Wieluń jest zagrożenie powodziowe spowodowane obfitymi opadami atmosferycznymi. Najbardziej narażonymi terenami na podtopienia są miejscowości: Kurów, Turów i część zachodnia miasta Wieluń.

W celu zmniejszenia zagrożeń dotyczących podtopień i powodzi należałoby podjąć następujące przedsięwzięcia, które mają wpływ na powyższe zagrożenia. Do takich przedsięwzięć należą:

- dokonywanie bieżącej konserwacji kanałów i rowów melioracyjnych,
- dokonywanie konserwacji urządzeń melioracyjnych w szczególności na polach użytkowanych przez rolników indywidualnych,
- bieżące dokonywanie konserwacji urządzeń kanalizacyjnych w mieście Wieluniu jak również na terenach wiejskich o ile dana miejscowość jest wyposażona w/w instalację,

Rozpoznawane zagrożenia techniczne, chemiczne, ekologiczne podczas czynności kontrolno - rozpoznawczych ewidencjonowane są w katalogu zagrożeń zgodnie z rozporządzeniem Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 29.12.1999 r. w sprawie szczegółowych zasad organizacji krajowego systemu ratowniczo - gaśniczego.

Powyższy katalog zawiera następujące informacje:

- wykaz obiektów w których występują materiały niebezpieczne,
- wykaz tras drogowych i kolejowych po których przewożone są materiały niebezpieczne
- wykaz budowli szczególnie zagrożonych katastrofami,
- wykaz ważniejszych budowli hydrotechnicznych,
- wykaz terenów zalewowych,
- wykaz obiektów energetyki i łączności o znaczeniu krajowym i regionalnym,

- wykaz obiektów wyposażonych w instalacje sygnalizacyjno-alarmową, oraz stałe urządzenia gaśnicze,
- wykaz składowisk materiałów niebezpiecznych,
- wykaz budynków wysokich,
- wykaz stacji paliw płynnych i tankowania gazem LPG oraz magazynów, w których składowane są butle na gaz propan - butan powyżej 100 szt.

Katalog zagrożeń występujących na terenie powiatu jest na bieżąco aktualizowany po przeprowadzanych czynnościach kontrolno – rozpoznawczych.

W celu zmniejszenia ilości zdarzeń na terenie działania Komendy prowadzona jest na bieżąco działalność propagandowa oraz upowszechniania zasad ochrony przeciwpożarowej wśród społeczeństwa.

## **17 POZYCJA KONKURENCYJNA W STOSUNKU DO OŚCIENNYCH JEDNOSTEK TERYTORIALNYCH ORAZ W SKALI WOJEWÓDZTWA**

Pozycja konkurencyjna gminy Wieluń na tle województwa, powiatu i wybranych jednostek terytorialnych w zakresie rozwoju społeczno-gospodarczego

### **Ogólna charakterystyka gminy Wieluń na tle województwa i powiatu.**

Gminę Wieluń zaliczyć można do średnich gmin województwa wg kryterium powierzchni i do dużych gmin wg kryterium liczby ludności.

Z powierzchnią 131,2 km<sup>2</sup> znajduje się na 39 miejscu wśród 177 gmin województwa a z ludnością w liczbie 34 420 osób znajduje się na 13 miejscu.

W powiecie wieluńskim jest gminą o największej powierzchni i największym zaludnieniu.

Gmina Wieluń, która stanowi tylko 14 % powierzchni powiatu, w wielu dziedzinach zajmuje pozycję dominującą.

Udział gminy w podstawowych zasobach województwa i powiatu w 2001 roku przedstawia tabela nr 65

Tabela nr 65

„Udział gminy w podstawowych zasobach województwa i powiatu w 2001 r.”

Treść	Województwo Łódzkie	Powiat wieluński	Gmina Wieluń	Udział % w wojewódz.	Udział % w powiecie
1	2	3	4	5	6
Powierzchnia w km <sup>2</sup>	18 219,1	927,7	<b>131,2</b>	0,7	14,1
Ludność w osobach	2 632 879	80 867	<b>34 420</b>	1,3	42,6
w tym : w wieku przedprodukcyjnym	554 550	19 361	<b>8 052</b>	1,5	41,6
w tym : w wieku produkcyjnym	1 632 726	48 284	<b>21 668</b>	1,3	44,9
w tym : w wieku poprodukcyjnym	445 603	13 222	<b>4 700</b>	1,1	35,5
Mieszkania ilość	915 641	23 049	<b>10 672</b>	1,2	46,3
Mieszkania liczba izb	2 968 230	85 225	<b>38 570</b>	1,3	45,3
Ilość osób na 1 mieszk.	2,9	3,5	<b>3,2</b>	X	X
Wodociągi długość czynnej sieci w km	19 056	907	<b>171</b>	0,9	18,8
Kanalizacja długość czynnej sieci w km	2 916	85	<b>67</b>	2,3	78,8
Sklepy ilość	31 583	983	<b>630</b>	2,0	64,1
Miejsca w przedszkolach	46 615	1 613	<b>630</b>	1,4	38,7
Szkoły podstawowe	905	51	<b>12</b>	1,3	23,5
Gimnazja	341	14	<b>4</b>	1,2	28,6
Licea ogólnokształcące	173	5	<b>5</b>	2,9	100,0
Szkoły zasadnicze	129	5	<b>5</b>	3,9	100,0
Szkoły średnie zawodowe	401	11	<b>11</b>	2,7	100,0
Ilość łóżek w szpitalach	14 081	410	<b>410</b>	2,9	100,0
Przychodnie i ośrodki zdrowia	529	18	<b>9</b>	1,7	50,0
Apteki	804	21	<b>12</b>	1,5	57,1
Biblioteki	590	33	<b>8</b>	1,4	24,2
Miejsca w kinach	13 109	578	<b>578</b>	4,4	100,0
Muzea	41	2	<b>1</b>	2,4	50,0
Jednostki gospodarcze	223 452	5 643	<b>3 404</b>	1,5	60,3
Treść	Województwo Łódzkie	Powiat wieluński	Gmina Wieluń	Udział % w wojewódz.	Udział % w powiecie
1	2	3	4	5	6
Dochody budżetu w mln zł	3 897	89	<b>38</b>	1,0	42,7
Dochody budżetu na 1 mieszkańca w zł	1 480	1 105	<b>1 115</b>	X	X

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Prawie 45% ludności w wieku produkcyjnym powiatu wieluńskiego mieszka na terenie naszej gminy. Ponad 60 % wszystkich zarejestrowanych podmiotów gospodarczych znajduje się w gminie Wieluń. Posiadamy 46,3 % wszystkich zasobów

mieszkańców powiatu. Sieć kanalizacyjna powiatu w 79,1% jest zlokalizowana w gminie Wieluń. W granicach administracyjnych gminy działa 64,1% sklepów i 57,1% aptek. Wszystkie szkoły średnie powiatu, miejsca w kinach, łóżka szpitalne znajdują się w Wieluniu.

Tabela nr 66  
„Klasyfikacja gmin w Polsce według przyjętej kategoryzacji.”

Gminy	POLSKA	Woj. Łódzkie
Ogółem ilość	2 478	177
w tym :		
miejskie	307	18
wiejskie	1 594	135
miejsko-wiejskie	577	24

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W województwie łódzkim są 24 gminy miejsko-wiejskie, do których zalicza się również gminę Wieluń. Według liczby ludności gminy te można podzielić na trzy grupy:

- z liczbą ludności od 5 000 – 9 999 osób jest 6 gmin,
- z liczbą ludności od 10 000 – 19 999 osób jest 13 gmin,
- z liczbą ludności od 20 000 – 49 000 osób jest 5 gmin (w tym Gmina Wieluń)

Do porównań przyjęto gminy o podobnym profilu (miejsko – wiejskie), położone w województwie łódzkim, w sąsiedztwie powiatu wieluńskiego. W przypadku Sieradza, w celu większej porównywalności, połączono zasoby gminy miejskiej i gminy wiejskiej, które administracyjnie są oddzielne.

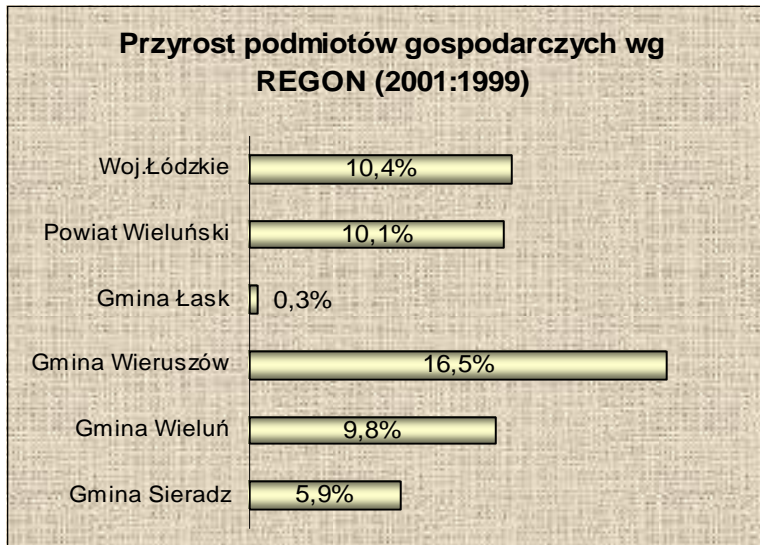
Z uwagi na dominującą pozycję gminy Wieluń wśród pozostałych gmin Powiatu Wieluńskiego, nie dokonano porównań z innymi gminami powiatu.

### **Pozycja konkurencyjna w zakresie aktywności gospodarczej.**

Na koniec 2001 roku zanotowano wzrost liczby podmiotów gospodarczych w stosunku do roku 1999, we wszystkich porównywanych gminach.



Wykres nr 8



Źródło: obliczenia własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego(GUS)

Biorąc pod uwagę przyrost podmiotów gospodarczych na 1 000 mieszkańców, gmina Wieluń ze wskaźnikiem 8,80 znajduje się powyżej średniej w województwie i średniej w powiecie, ale w dalszym ciągu poniżej gminy Wieruszów (wskaźnik 12,52). Słabsza aktywność gospodarcza w badanym okresie była w gminie Sieradz ( wskaźnik 5,10), a bardzo słaba w gminie Łask (0,24). W województwie Łódzkim wskaźnik ten wyniósł 8,00.

Wykres nr 9



Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Największy przyrost w gminie Wieruszów może wynikać z mniejszej ilości podmiotów zarejestrowanych w poprzednich latach.

Mniejszy przyrost nowych podmiotów gospodarczych w naszej gminie można tłumaczyć istniejącym już dużym nasyceniem podmiotów w latach ubiegłych.

W ilości podmiotów gospodarczych na tysiąc mieszkańców w 2001 roku gmina Wieluń znalazła się na pierwszym miejscu. Na każdy 1 000 mieszkańców zarejestrowanych było 99 jednostek gospodarczych. Odpowiednio dla województwa wskaźnik wynosił 85, a dla powiatu 70.

Wykres nr 10



Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Ważnym wskaźnikiem charakteryzującym potencjalną aktywność ekonomiczną jest wskaźnik ludności w wieku produkcyjnym. Procent ludności w wieku produkcyjnym na porównywanych obszarach pokazuje wykres 11.

Wykres nr 11



Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

W gminie Wieluń występuje większy udział ludności w wieku produkcyjnym niż w całym województwie i znacznie większy niż w powiecie wieluńskim jako całości. W odniesieniu do gmin porównywanych, gmina Wieluń razem z gminą Sieradz znajduje się na 2 i 3 miejscu z udziałem 63 %.

### **Pozycja konkurencyjna w zakresie zatrudnienia i dochodów budżetu na 1 mieszkańca (per capita).**

Brak dokładnych informacji statystycznych dotyczących bezrobocia w poszczególnych gminach, uniemożliwia nam porównanie gminy Wieluń z innymi gminami.

Dla przybliżenia sytuacji w regionie, porównamy stopę bezrobocia w powiatach.

Na koniec 2002 roku stopa bezrobocia w powiecie wieluńskim ukształtowała się na poziomie 12,8% aktywnych zawodowo i należała do najniższych w województwie. Bezrobotnych było 5,7 tys. osób. Najwyższe bezrobocie było w Zgierzu – 24,8%, najniższe w Skierniewicach – 9,5%.

Odpowiednio w wybranych powiatach :

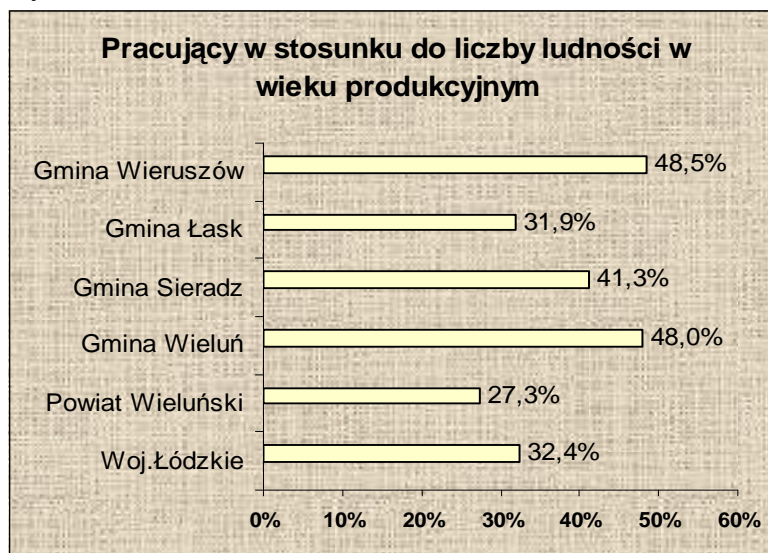
- Wieruszów - 14,2%,
- Sieradz - 15,2%,
- Łask - 17,2%.

W województwie łódzkim wskaźnik ten wynosił 18,5%.

W Polsce stopa bezrobocia w tym okresie wynosiła 18,1%. Bez pracy było ponad trzy miliony osób.

Wskaźnik zatrudnienia, pokazujący ilość osób pracujących w stosunku do liczby ludności w wieku produkcyjnym obrazuje rzeczywistą aktywność zawodową ludności.

Wykres nr 12



Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

W gminie Wieluń 48 % ludności w wieku produkcyjnym jest zatrudniona, podczas gdy w województwie poziom ten wynosi 32,4 % a w powiecie 27,3 %.

Znaczne różnice w stosunku do powiatu wieluńskiego jako całości, wynikają w dużej mierze z tego, że pozostałe gminy powiatu należą do typowych gmin rolniczych, gdzie poziom zatrudnienia jest tradycyjnie niższy. Gminy Wieluń i Wieruszów zajmują w zakresie tego wskaźnika najwyższą pozycję wśród badanych gmin.

Ludność w wieku produkcyjnym obejmuje mężczyzn w przedziale wieku (18 – 64 lata) i kobiety w przedziale wieku (18 – 59 lat). Według danych GUS dla całego kraju, głównymi przyczynami braku zatrudnienia w tej grupie, są oprócz bezrobocia – choroba i niesprawność (28,9%), nauka (25,9%) oraz obowiązki rodzinne (16,2%). Pomimo braku odpowiednich danych dla gmin, można przypuszczać, że podobne przyczyny braku zatrudnienia (poza zarejestrowanym bezrobociem) występują w gminie Wieluń.

Wielkość zatrudnienia (ilość osób pracujących na 1000 mieszkańców) wynosiła odpowiednio:

- Gmina Wieruszów 304,9
- Gmina Wieluń 302,4
- Gmina Sieradz 260,3
- Gmina Łask 204,2

W powiecie wieluńskim wskaźnik zatrudnienia wynosił - 162,8 , a w woj. łódzkim - 201,0.

W gminie Wieluń udział ludności pracującej jest wysoki w porównaniu ze wskaźnikiem powiatowym i wojewódzkim i kształtuje się podobnie jak w gminie Wieruszów.

Bardzo niekorzystnie kształtują się we wszystkich gminach relacje poziomu zatrudnienia w ujęciu dynamicznym ( rok 2001 w stosunku do roku 1999).

Tabela nr 67  
„Relacje poziomu zatrudnienia.”

Gmina	Zmiana liczby ludności w wieku produkcyjnym (2001 : 1999)		Zmiana liczby pracujących (2001 : 1999)	
	Ilość osób	%	Ilość osób	%
Wieluń	+ 476	2,2 %	- 514	- 4,7 %
Łask	+ 462	2,5 %	- 434	- 6,8 %
Wieruszów	+ 258	3,1 %	- 340	- 7,5 %
Sieradz	+ 734	2,2 %	- 1 240	- 8,0 %

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Pomimo wzrostu liczby ludności w wieku produkcyjnym, nastąpił spadek liczby zatrudnionych we wszystkich gminach. W gminie Wieluń spadek był najmniejszy i wyniósł (- 4,7%), a największy w gminie Sieradz (- 8,0%). Zmniejszenie zatrudnienia w badanym okresie, jest charakterystyczne dla całego kraju. Stopa bezrobocia w Polsce wzrosła z 13,1% w roku 1999 do 17,4 % w 2001 roku.

Jednym z podstawowych czynników określających zasobność gminy i jej mieszkańców jest poziom dochodów gminy w przeliczeniu na 1 mieszkańca, który w porównywanych gminach ilustruje tabela nr 68.

Tabela nr 68

„Porównanie dochodów gmin w przeliczeniu na 1 mieszkańca.”

Gmina	Dochody budżetu na 1 mieszkańca 1999 r w PLN	Dochody budżetu na 1 mieszkańca 2001 r w PLN	Zmiana (2001:1999) w %
Wieluń	1 041,1	1 115,0	107,1
Łask	871,5	992,1	113,8
Wieruszów	1 163,4	1 418,9	122,0
Sieradz	1 005,1	1 078,8	107,3

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Dla porównania, dochody na jednego mieszkańca powiatu wieluńskiego wynosiły w 2001 roku 1 104,9 PLN a województwa łódzkiego 1 480,1 PLN. Do wyliczeń w powiecie brana jest suma dochodów wszystkich gmin powiatu, a w województwie wszystkich gmin województwa.

W poziomie dochodów budżetu na 1 mieszkańca, gmina Wieluń znacząco odbiega na niekorzyść zarówno od średniej dla całego województwa jak i poziomu gminy Wieruszów.

Niższe dochody w przeliczeniu na mieszkańca posiadają gminy Sieradz i Łask.

Z porównywanych gmin, gminę Wieluń charakteryzuje także najmniejszy wzrost dochodów w latach 1999 – 2001.

Niższy wzrost dochodów gminy może być spowodowany mniejszą dochodowością jednostek gospodarczych działających na terenie gminy, niewielkim wzrostem wynagrodzeń osób zatrudnionych, mniejszą aktywnością gospodarczą mieszkańców. W badanym okresie nie odnotowano również większych inwestycji tworzących nowe miejsca pracy i nowe dochody dla gminy.

### **Pozycja konkurencyjna gminy Wieluń w zakresie warunków bytowych ludności i rozwoju infrastruktury.**

Podstawowym czynnikiem określającym warunki bytowe ludności jest dostępność mieszkań. Zasoby mieszkaniowe na 1 000 mieszkańców w badanych gminach wynosiły odpowiednio:

- Gmina Łask 324,8 mieszkań
- Gmina Wieluń 310,1 "
- Gmina Wieruszów 306,5 "
- Gmina Sieradz 300,4 "
- Powiat wieluński 285,0 "
- Woj. łódzkie 347,8 "

Gmina Wieluń w 2001 roku posiadała 310,1 mieszkań na 1 000 mieszkańców i zajęła w tym porównaniu drugą pozycję wśród badanych gmin. Najwyższy wskaźnik był w Łasku - 324,8, najniższy w Sieradzu - 300,4. Przeciętna liczba osób na 1 mieszkanie w województwie łódzkim w 2001 roku wynosiła - 2,88, w powiecie wieluńskim - 3,51, a w gminie Wieluń 3,23. Lepszy wskaźnik osiągnęła gmina Łask - 3,08.

Tabela nr 69

„Mieszkania oddane do użytku w latach 1999 – 2001.”

GMINA	OGÓLEM ILOŚĆ	NA 1 000 MIESZKAŃCÓW
Łask	143	4,9
Wieruszów	131	9,6
Sieradz	127	2,8
Wieluń	121	3,5
Powiat Wieluński	127	1,6
Woj. Łódzkie	12 644	4,8

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

W ilości mieszkań oddanych do użytku w latach 1999 – 2001, gmina Wieluń ze 121 mieszkaniami znajduje się na ostatniej pozycji, a w odniesieniu ilości nowych mieszkań do liczby ludności, na przedostatnim. Ilości nowych mieszkań oddawanych do użytku w każdym roku są niewystarczające w stosunku do istniejących potrzeb mieszkańców. Z drugiej strony, niskie dochody ludności ograniczają realny popyt na stosunkowo drogie, nowe mieszkania.

## Ochrona zdrowia

W zakresie liczby mieszkańców przypadających na jedno łóżko szpitalne, Wieluń plasuje się na drugim miejscu wśród badanych gmin z ościennych powiatów:

- Gmina Sieradz 72 osoby
- Gmina Wieluń 84 "
- Gmina Łask 85 "
- Gmina Wieruszów 145 "

W powiecie wieluńskim na 1 łóżko w szpitalu przypada 197 osób, a w województwie łódzkim 187. Szpital zlokalizowany w Wieluniu obsługuje cały powiat wieluński.

Liczba ludności przypadająca na jedną przychodnię (ośrodek zdrowia) i na jedną aptekę wśród porównywanych gmin (stan na 31 grudnia 2001 r.) przedstawia się następująco:

na jedną przychodnię		na jedną aptekę	
Gmina Sieradz	6 890	Gmina Sieradz	2 901
Gmina Wieluń	3 824	Gmina Wieluń	2 868
Gmina Łask	3 259	Gmina Łask	2 444
Gmina Wieruszów	4 554	Gmina Wieruszów	2 277

Liczba ludności przypadająca na jedną przychodnię w powiecie wieluńskim wynosiła – 4 493, w województwie łódzkim wynosiła 4 977, natomiast liczba ludności na jedną aptekę w powiecie – 3 851, w województwie - 3 275.

## Wodociągi

Tabela nr 70

„Sieć wodociągowa na porównywanych obszarach”

Gmina	Długość czynnej sieci w km	Długość sieci na 1 km <sup>2</sup> powierzchni /w metrach/
Łask	189,4	1 289,3
Sieradz	187,8	806,7
Wieluń	170,7	1 301,1
Wieruszów	92,5	952,6
Powiat wieluński	906,8	977,5
Woj. Łódzkie	19 055,7	1 045,9

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS



W gminie Wieluń jest najbardziej gęsta sieć wodociągowa. Na każdy 1 km<sup>2</sup> powierzchni gminy przypada ponad 1 300 metrów wodociągów.

Łączna długość sieci wodociągowej wynosi 170,7 kilometrów. Prawie 95% mieszkań w Gminie była na koniec 2001 roku podłączona do wodociągu.

## Kanalizacja

Tabela nr 71

„Sieć kanalizacyjna na porównywanych obszarach”

„Gmina	Długość czynnej sieci w km	Długość sieci na 1 km <sup>2</sup> powierzchni /w metrach/	Długość sieci na 1 000 mieszkańców /w metrach/
Łask	43,5	296,1	1 483,1
Sieradz	54,0	232,0	979,7
Wieluń	67,4	513,7	1 958,2
Wieruszów	16,0	164,8	1 171,1
Powiat wieluński	85,2	91,8	1 053,6
Woj. Łódzkie	2 915,8	160,0	1 107,5

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Łączna długość sieci kanalizacyjnej w gminie Wieluń wynosiła na koniec 2001 roku 67,4 kilometra. W porównaniu z innymi gminami znajdujemy się zdecydowanie na pierwszym miejscu w gęstości sieci. Na każdy km<sup>2</sup> powierzchni przypada 513,7 metra kanalizacji, a na 1 tys. mieszkańców 1 958,2 metra.

Tak gęsta sieć kanalizacji jest głównie efektem wysokich nakładów inwestycyjnych gminy w ostatnich latach (tj. od 1994 r.), skierowanych zarówno na budowę kanalizacji w centralnych ulicach Wielunia, okolicznych wsiach, jak również na uzbrajanie nowych terenów.

## Drogi

Drogi gminne w podziale na drogi w granicach administracyjnych miast i drogi zamiejskie na koniec 2000 roku:

Tabela nr 72  
 „Sieć drogowa na porównywanych obszarach”

Gmina	Drogi gminne w granicach miast w km	Drogi gminne zamiejskie w km	Drogi gminne razem w km	Gęstość dróg gminnych w km na 1 km <sup>2</sup> powierzchni
WIELUŃ	38	29	67	0,5
SIERADZ	79	47	126	0,5
ŁASK	44	62	106	0,7
WIERUSZÓW	6	100	106	1,1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Gmina Wieluń, podobnie jak gmina Sieradz mają najmniejszą sieć dróg gminnych w przeliczeniu na 1 km<sup>2</sup> powierzchni. Utrzymanie dróg gminnych stanowi dla gminy Wieluń mniejsze obciążenie dla budżetu niż w pozostałych gminach.

## Edukacja

W Gminie Wieluń na jedną szkołę podstawową i gimnazjum przypadało na koniec 2001 roku **275** uczniów. Gmina mieści się w średniej grupie porównywanych gmin: największe zagęszczenie odnotowano w Sieradzu – 337, najmniejsze zaś w Wieruszowie - 246 uczniów.

Liczba uczniów szkół podstawowych i gimnazjów na 1 000 mieszkańców ukształtowała się w tym okresie w województwie łódzkim na poziomie 113 - przy rozpiętości między porównywanymi gminami od **128** (Wieluń) do 144 (Wieruszów). W powiecie wieluńskim na 1 000 mieszkańców przypadało 127 uczniów.

Tabela nr 73

„Sieć szkolna na porównywanych obszarach.”

Gmina	Ilość szkół podstawowych i gimnazjów	Ilość uczniów	Ilość szkół średnich (wszystkich typów)	Ilość uczniów
WIELUŃ	16	4 393	21	4 062
SIERADZ	22	7 404	19	3 652
ŁASK	14	3 783	17	1 984
WIERUSZÓW	8	1 964	7	1 211

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Gminę Wieluń wyróżnia największa ilość szkół średnich (21) i największa liczba uczniów w tych szkołach (4 062). Na jedną szkołę średnią przypadało w gminie Wieluń 193 uczniów.

W ostatniej, w tym porównaniu gminie Łask przypadało 117. W województwie łódzkim było odpowiednio 162 uczniów.

Podobnie, największą liczbę uczniów szkół średnich posiadała gmina Wieluń w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców - **118**. Najniższy poziom zanotowano w Sieradzu – 66. Wskaźnik wojewódzki wynosił 43.

## Usługi

Na koniec 2001 roku liczba ludności przypadająca na jeden sklep w gminie Wieluń to **55** osób. Najgorszy wskaźnik wśród gmin porównywanych osiągnęły: Sieradz - 74 osoby, najlepszy zaś Wieruszów - 48 osób.

Na jeden sklep w województwie łódzkim przypada 83 mieszkańców, w powiecie wieluńskim - 82.

Na jedną bibliotekę przypada w gminie Wieluń 4 303 mieszkańców i jest to drugi wynik wśród porównywanych gmin (najmniej korzystny wskaźnik zanotowano w Sieradzu – 5 011, a najbardziej korzystny w Wieruszowie – 2 277). W powiecie wieluńskim wskaźnik ten wynosi 2 451 a w województwie łódzkim 4 463.

Liczba miejsc na widowni w kinach stałych na 1 000 ludności wynosiła w gminie Wieluń 16,8 (pierwsze miejsce) w Wieruszowie - 12,4, w Sieradzu - 3,6. Gmina Łask nie posiadała żadnego stałego kina.

Pod względem liczby miejsc noclegowych stałych na 1 000 mieszkańców, gmina Wieluń plasuje się na drugim miejscu (2,8), po Wieruszowie (8,9). W województwie łódzkim na 1 000 mieszkańców przypadało 4,4 miejsc noclegowych, w powiecie – 5,7.

Tabela nr 74

„Pozycja konkurencyjna Gminy Wieluń na tle wybranych do analizy gmin.”

Wskaźnik		Ilość punktów, jakie uzyskała gmina w zakresie badanego wskaźnika			
		Wieluń	Łask	Wieruszów	Sieradz
1	Przyrost podmiotów gospodarczych	3	1	4	2
2	Przyrost podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców	3	1	4	2
3	Ilość podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców	4	1	2	3
4	Stopa bezrobocia	4	1	3	2
5	Wskaźnik zatrudnienia	3	1	4	2
6	Dochody budżetu na 1 mieszkańca	3	1	4	2
7	Liczba mieszkań na 1000 ludności	3	4	2	1
8	Mieszkania oddane do użytku na 1000 mieszkańców	2	3	4	1
9	Wodociągi na 1 km <sup>2</sup> powierzchni	4	3	2	1
10	Kanalizacja na 1000 mieszkańców	4	3	2	1
11	Miejsca w szpitalu w stosunku do liczby ludności	3	2	1	4
12	Ilość mieszkańców na jedną przychodnię zdrowia	3	4	2	1
13	Punkty handlowe (sklepy) w stosunku do liczby ludności	3	2	4	1
	RAZEM	42	27	38	23

Źródło: opracowanie własne.

Każdemu wskaźnikowi przydzielono punkty od 1 do 4. Gmina, która uzyskała najlepszy poziom wskaźnika otrzymała 4 punkty, a najgorszy poziom 1 punkt.

W rankingu uwzględniającym 13 wskaźników, gmina Wieluń uzyskała największą liczbę punktów (42) i zajęła I miejsce, gmina Wieruszów II, gmina Łask III i gmina Sieradz IV miejsce.

## **18 WYKAZ TABEL I WYKRESÓW**

### **Tabele**

Tabela nr 6: „Stan ludności Gminy Wieluń – pobyt stały.”	26
Tabela nr 7: „Miasto i Gmina Wieluń – ludność, pobyt stały wg struktury wiekowej.”	27
Tabela nr 8: „Zestawienie podmiotów w rozbiciu na zatrudnienie.”	28
Tabela nr 13: „Oświata samorządowa Gminy Wieluń.”	49
Tabela nr 14: „Powierzchnia obiektów oświatowych.”	50
Tabela nr 16: „Koszty funkcjonowania szkół i placówek prowadzonych i dotowanych przez Gminę.”	54
Tabela nr 17: „Liczebność klas w szkołach.”	55
Tabela nr 18: „Typy szkół ponadgimnazjalnych i profile oraz kierunki kształcenia w roku szkolnym 2002/03.”	56/57
Tabela nr 19: „Działalność oświatowa Muzeum Ziemi Wieluńskiej.”	59
Tabela nr 28: „Liczba osób i rodzin objętych pomocą.”	62
Tabela nr 29: Typy rodzin objętych pomocą społeczną.”	63
Tabela nr 30: „Analiza rodzin według głównych źródeł utrzymania – stan na 31.12.2002.”	64
Tabela nr 31: „Dochody rodzin korzystających z pomocy społecznej – stan na 31.12.2002.”	64
Tabela nr 32: „Charakterystyka osób objętych pomocą w formie usług opiekuńczych.”	65
Tabela nr 33: „Informacja dot. kosztów świadczonej pomocy usług opiekuńczych.”	65
Tabela nr 36: „Stosunek składanych wniosków o przydział mieszkania do zakwalifikowanych rodzin i faktycznie przydzielonych mieszkań w latach 2000-20003”.	70
Tabela nr 37: „Obecny i planowany stan sieci wodociągowej.”	74
Tabela nr 38: „Gospodarkę wodno ściekową na terenie gminy Wieluń.”	74
Tabela nr 47: „Struktura dochodów gminy Wieluń w latach 2000 – 2002 r. w tys.”	80
Tabela nr 48: „Struktura wydatków gminy Wieluń w latach 2000 – 2002 r. w tys.”	81

Tabela nr 57: „Przestępstwa kryminalne.”	97
Tabela nr 58: „Ilość zdarzeń w powiecie wieluńskim w latach 1999-2002”	98
Tabela nr 59: „Ilość zdarzeń na terenie gminy Wieluń i w powiecie wieluńskim za lata 1999-2002.”	99
Tabela nr 60: „Udział jednostek OSP w zdarzeniach w latach 1999-2002.”	99
Tabela nr 65: „Udział gminy w podstawowych zasobach województwa i powiatu w 2001 r.”	103
Tabela nr 66: „Klasyfikacja gmin w Polsce według przyjętej kategoryzacji.”	104
Tabela nr 67: „Relacje poziomu zatrudnienia.”	109
Tabela nr 68: „Porównanie dochodów gmin w przeliczeniu na 1 mieszkańca.”	110
Tabela nr 69: „Mieszkania oddane do użytku w latach 1999 – 2001.”	111
Tabela nr 70: „Sieć wodociągowa na porównywanych obszarach”	112
Tabela nr 71: „Sieć kanalizacyjna na porównywanych obszarach”	113
Tabela nr 72: „Sieć drogowa na porównywanych obszarach.”	114
Tabela nr 73: „Sieć szkolna na porównywanych obszarach.”	114
Tabela nr 74: „Pozycja konkurencyjna Gminy Wieluń na tle wybranych do analizy gmin.”	116

## **Wykresy**

Wykres nr 1: „Liczba uczniów w szkołach podstawowych miejskich.”	51
Wykres nr 2: „Liczba uczniów w gimnazjach prowadzonych przez Gminę Wieluń.”	52
Wykres nr 3: „Liczba uczniów w szkołach podstawowych wiejskich.”	53
Wykres nr 4: „Procentowy udział osób korzystających z pomocy społecznej na tle liczebności Gminy Wieluń 2002.”	63
Wykres nr 5: „Przestępstwa stwierdzone na terenie Komendy Powiatowej Policji Wieluń.”	95
Wykres nr 6: „Przestępstwa stwierdzone na terenie M i G Wieluń.”	96

Wykres nr 7 „Przestępczość nieletnich ogółem na terenie miasta i gminy.”	98
Wykres nr 8: „Przyrost podmiotów gospodarczych wg REGON (2001:1999).”	105
Wykres nr 9: „Przyrost podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców.”	105
Wykres nr 10: „Ilość podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców.”	106
Wykres nr 11: „Ludność w wieku produkcyjnym w ogólnej liczbie ludności.”	107
Wykres nr 12: „Pracujący w stosunku do liczby ludności w wieku produkcyjnym.”	108

### **III. ANALIZA SWOT - WPROWADZENIE**

Analiza SWOT (sił, słabości, szans, zagrożeń) jest metodologiczną konsekwencją i następstwem diagnozy opracowanej w pierwszym etapie budowy Strategii Rozwoju Gminy Wieluń. Analiza SWOT konsumuje zaagregowane dane przedstawione w diagnozie i pozwala na zidentyfikowanie sił i słabości oraz szans i zagrożeń w procesach rozwoju Gminy Wieluń. Siły i słabości z powszechnie obowiązującą metodologią dotyczy układu wewnętrznego tj. gminy Wieluń. Natomiast szanse i zagrożenia odnoszą się do procesów zachodzących w szeroko rozumianym układzie zewnętrznym – otoczeniu (region, kraj, zagranica) mających wpływ na przebieg procesów rozwoju gminy. Analiza SWOT stanowi punkt wyjścia dla określenia obszarów i celów strategicznych rozwoju Gminy Wieluń i stanowi integralną część całego opracowania.



## **SIŁY**

1. Zwodociągowanie całej gminy i skanalizowanie obszaru miasta.
2. Istnienie oczyszczalni o wydajności dostosowanej do przyszłych potrzeb związanych z rozbudową kanalizacji i spełniających wymogi UE w zakresie jakości oczyszczonych ścieków.
3. Istnienie scentralizowanego systemu dystrybucji ciepła, obsługującego większość mieszkańców miasta, posiadającego rezerwę mocy.
4. Dobrze rozwinięta sieć szkolnictwa publicznego o bogatej ofercie profili, wykwalifikowanej kadrze i bazie lokalowej adekwatnej do obecnej liczby uczniów.
5. Duża liczba uzbrojonych terenów o atrakcyjnych cenach pod budownictwo mieszkaniowe jednorodzinne i wielorodzinne.
6. Różnorodność form zaspokojenia potrzeb mieszkaniowych ludności.
7. Wdrożone postępowanie mającego na celu gazyfikację miasta.
8. Występowanie gleb spełniających wymogi intensywnej produkcji rolnej i/lub specjalistycznej.
9. Brak konfliktu funkcji w strukturze przestrzennej miasta.
10. Istnienie cennych obiektów dziedzictwa historyczno-kulturowego.
11. Dobre skomunikowanie z krajową siecią drogową.
12. Dobry stan środowiska naturalnego, niski stopień chemizacji rolnictwa.
13. Niski poziom zadłużenia gminy.
14. Wysoki poziom usług finansowo-ubezpieczeniowych.
15. Dominująca pozycja w powiecie w zakresie administracji i rozwoju społeczno-gospodarczego.
16. Wysoka pozycja konkurencyjna w stosunku do gmin o podobnym charakterze zlokalizowanych w regionie.
17. Bogata oferta usług niepublicznych placówek zdrowotnych.
18. Dobra współpraca władz lokalnych z Policją Państwową i Państwową Strażą Pożarną.
19. Dobre i trwałe kontakty partnerskie z gminami z zagranicy.
20. Wzrost liczby mieszkańców w wieku produkcyjnym.

## **SŁABOŚCI**

1. Niski poziom dochodów w przeliczeniu na jednego mieszkańca.
2. Mała ilość firm z kapitałem zagranicznym.
3. Zmniejszająca się liczba ludności w wyniku migracji.
4. Wzrost ilości mieszkańców w wieku poprodukcyjnym.
5. Utrzymująca się stopa bezrobocia.
6. Wyczerpujące się zdolności składowania odpadów.
7. Duże uciążliwości powodowane przebiegiem tras tranzytowych przez centrum miasta, spowodowane brakiem obwodnic tych dróg.
8. Nieadekwatne do potrzeb skanalizowanie obszarów wiejskich.
9. Brak sieci gazu ziemnego.
10. Brak możliwości finansowych pozwalających na efektywne rozwiązywanie problemów mieszkaniowych przez władze samorządowe w perspektywie najbliższych lat.
11. Duża ilość starych zasobów komunalnych wymagających znacznych nakładów na remonty.
12. Niewystarczająca dla rozwoju gospodarczego i turystyki baza noclegowa.
13. Mała aktywność instytucji otoczenia rynkowego w zakresie wspierania rozwoju przedsiębiorstw, zwłaszcza sektora MŚP.
14. Sprzeczność między zagospodarowaniem a funkcją niektórych obszarów dolin.
15. Brak rozwiniętego przetwórstwa rolno-spożywczego.
16. Niska aktywność gospodarcza w zakresie tworzenia alternatywnych miejsc pracy na obszarach wiejskich.
17. Rozproszenie własności komunalnej i Skarbu Państwa.
18. Rosnący poziom przestępczości, w tym przestępczości nieletnich.
19. Ograniczone możliwości zwalczania skutków klęsk żywiołowych i zagrożeń chemicznych.
20. Wymagający remontów stan bazy lokalowej szkół i bibliotek.
21. Ograniczony zakres usług w publicznych zakładach opieki zdrowotnej.
22. Rosnące potrzeby w zakresie pomocy społecznej przy ograniczonych możliwościach finansowych władz samorządowych w ich zaspokajaniu.
23. Trudne warunki lokalowe urzędu.
24. Struktura własności gruntów utrudniająca pozyskanie dużych inwestorów.

## **SZANSE**

1. Budowa obwodnicy drogi krajowej nr 8.
2. Planowana budowa zbiornika retencyjnego na rzece Pyszna.
3. Rozwój niepublicznych placówek ochrony zdrowia.
4. Wzrastająca świadomość wartości dobrego wykształcenia dzieci, przy co raz większym zrozumieniu decydentów o konieczności unowocześnienia bazy dydaktycznej.
5. Zaangażowanie (sektora non-profit) organizacji pozarządowych w działania i programy centralne w zakresie pomocy społecznej.
6. Wprowadzenie nowej ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego i nowelizacja ustaw podatkowych zwiększające dochody własne.
7. Dalszy rozwój współpracy międzynarodowej i możliwości pozyskania środków prorozwojowych z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.
8. Rozwój turystyki kwalifikowanej.

## **ZAGROŻENIA**

1. Niezadowolająca współpraca z zarządami dróg w zakresie modernizacji i rozbudowy sieci drogowej oraz wynikające z obowiązującego systemu prawnego trudności w pozyskiwaniu gruntów pod obwodnice.
2. Sprzeciw społeczeństwa wobec nowych lokalizacji pod budownictwo socjalne.
3. Możliwość lokalnych podtopień.
4. Niewystarczające środki komend policji na realizację zadań podnoszących bezpieczeństwo.
5. Uzależnienie budżetu lokalnego od środków z budżetu państwa wynikające z rozwiązań systemowych.
6. Obniżające się dochody z tytułu udziału gminy w podatku dochodowym od osób fizycznych.
7. Zmieniająca się struktura demograficzna powodująca konieczność zmiany organizacji szkół na poziomie podstawowym i gimnazjalnym, powodująca konflikty ze społecznością lokalną.
8. Postępująca pauperyzacja społeczeństwa w wyniku sytuacji makroekonomicznej w kraju.
9. Zbyt małe dotacje centralne i regionalne na pomoc społeczną.
10. Zły system finansowania służby zdrowia i wynikające z tego zadłużenie szpitala.
11. Marginalizacja drogi krajowej nr 8 i likwidacja połączeń kolejowych.
12. Brak jasnej polityki podatkowej i stabilności prawa w państwie.
13. Nasilenie procesów motoryzacji skutkujących rosnącym natężeniem ruchu na trasach tranzytowych przebiegających przez gminę.
14. Niedostrzętowanie Państwowej Straży Pożarnej.
15. Wzrost wydatków bieżących związanych z całami statutowymi, wynikających ze zmieniających się regulacji prawnych.
16. Niewystarczająca dostępność środowisk lokalnych do informacji oraz instytucji pomagających w uzyskaniu funduszy z UE.

## **IV. OBSZARY STRATEGICZNE ROZWOJU, CELE STRATEGICZNE, CELE OPERACYJNE, ZADANIA I PRZEDSIĘWZIĘCIA REALIZACYJNE ORAZ SPODZIEWANE EFEKTY**

### **CEL GŁÓWNY**

**Stworzenie podstaw dla harmonijnego i dynamicznego rozwoju gospodarczego gminy w warunkach członkostwa Polski w Unii Europejskiej prowadzącego do ciągłej poprawy warunków bytowych ludności i jakości środowiska naturalnego.**

W ramach tak sformułowanego celu wyróżniono 7 obszarów strategicznych, mających kluczowe znaczenie dla osiągnięcia celu głównego. W ramach każdego obszaru strategicznego zidentyfikowane zostały cele strategiczne, uszczegółowione następnie do poziomu celów operacyjnych (średniookresowych) i poszczególnych zadań. Służyć to ma przejściu od sfery założeń strategicznych o dużym stopniu ogólności, do sfery zarządzania operacyjnego, w której zostaną zidentyfikowane cele operacyjne oraz zadania i projekty realizacyjne.

Określenie celu głównego, obszarów strategicznych, a także sfery operacyjnej zostało dokonane w oparciu o zapisy zawarte w „Diagnozie” oraz „Analizie SWOT”, a także przy uwzględnieniu realnych możliwości oddziaływania władz lokalnych, wynikających z prawodawstwa, na przebieg realnych procesów rozwojowych zachodzących w gminie.

# **OBSZAR STRATEGICZNY**

## **Gospodarka**

### Cel strategiczny

Wzbudzenie rozwoju gospodarczego gminy przy wykorzystaniu potencjału miejscowego i szans tkwiących w otoczeniu.

### Cele operacyjne i zadania realizacyjne

1. Stworzenie warunków dla pozyskiwania inwestorów zewnętrznych – krajowych i zagranicznych

#### *Zadania:*

- a) opracowanie i wdrożenie kompleksowego systemu obsługi inwestorów,
- b) opracowanie i wdrożenie programu pomocowego dla przedsiębiorców podejmujących działania na terenie gminy w oparciu o możliwości ustawowe władz lokalnych
- c) stworzenie oferty terenowej dla inwestorów poprzez scalanie gruntów o różnej strukturze własnościowej w duże kompleksy, a następnie ich wyposażenie w infrastrukturę techniczną (poprzedzające jest opracowanie programu zagospodarowania pozyskanych terenów).

2. Promocja gminy.

#### *Zadania:*

- a) opracowanie i wdrożenie programu promocji gminy przy współpracy z lokalnymi środowiskami gospodarczymi, kulturalnymi i mediami

3. Wspieranie przedsiębiorczości ze szczególnym uwzględnieniem sektora Małych i Średnich Przedsiębiorstw (MSP)

#### *Zadania:*

- a) utworzenie Wieluńskiej Fundacji Rozwoju Przedsiębiorczości - WFRP
- b) opracowanie i wdrożenie w ramach WFRP programów szkoleniowo-doradczych, kredytowo-pożyczkowych i poręczeń kredytowych.
- c) opracowanie i wdrożenie koncepcji inkubatora przedsiębiorczości w ramach funkcjonowania WFRP

#### 4. Stymulowanie alternatywnych form działalności gospodarczej na obszarach wiejskich gminy

##### *Zadania:*

- a) opracowanie programu wykorzystania istniejących zasobów komunalnych na obszarach wiejskich dla potrzeb tworzenia alternatywnych (pozarolniczych) miejsc pracy
- b) budowa zbiornika na rzece Pyszna wraz z odpowiednią infrastrukturą, która pozwoli na wykorzystanie go dla potrzeb rekreacji i turystyki,
- c) opracowanie i wdrożenie programu uprawy wierzby energetycznej
- d) propagowanie produkcji zdrowej żywności poprzez współfinansowanie i wsparcie organizacyjne dla tworzenia grup producenckich i marketingowych rolników indywidualnych
- e) tworzenie stoisk ze zdrową żywnością w lokalnym systemie detalicznym i hurtowym,
- f) utworzenie giełdy zdrowej żywności,
- g) opracowanie koncepcji utworzenia klasteru zdrowej żywności,
- h) stymulowanie działań (obejmujących ww. działania) na rzecz utworzenia klasteru zdrowej żywności, tj. zgrupowania na danym obszarze producentów, instytucji otoczenia rynkowego (giełda), instytucji naukowo-badawczych (stacje doświadczalne w porozumieniu z rolniczymi uczelniami wyższymi) oraz inwestorów w zakresie przetwórstwa rolniczego.

##### Spodziewane efekty

##### ***Efekty ekonomiczne***

- podniesienie pozycji konkurencyjnej gminy, w wyniku przedstawienia atrakcyjnej oferty inwestycyjnej w postaci wyposażonych w infrastrukturę terenów oraz sprawnych, krótkotrwałych procedur związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej,
- napływ inwestorów zewnętrznych,
- wzmocnienie lokalnego rynku pracy po stronie miejscowych przedsiębiorców/pracodawców,
- zwiększenie aktywności zawodowej społeczności lokalnej, w tym na obszarach wiejskich,
- obniżenie kosztów utrzymania obiektów komunalnych ponoszonych przez gminę,
- zwiększenie dochodów ze sprzedaży zdrowej żywności,
- przyrost miejsc pracy/zmniejszenie bezrobocia,
- zwiększenie dochodów ludności zamieszkującej obszary wiejskie poprzez rozwój alternatywnych źródeł dochodów (w tym agroturystyki),
- zwiększenie dochodów ludności,
- zwiększenie liczby przedsiębiorców posiadających umiejętności ubiegania się o środki pomocowe.

##### ***Efekty społeczne***

- zwiększenie szans awansu społecznego i materialnego ludności,
- ograniczenie liczby ludności objętej sferą ubóstwa, związanej z utrzymującym się bezrobociem,

- wzrost zainteresowania ludności przedsiębiorczością oraz wykształcenie postaw proekonomicznych.

### ***Efekty przestrzenne***

- zaktualizowanie Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego,
- uporządkowanie i scalenie terenów przeznaczonych pod inwestycje,
- wprowadzenie ładu przestrzennego na obszarach wiejskich i atrakcyjnych środowiskowo,
- poprawa racjonalności gospodarowania gruntami, zgodnie z koncepcją zrównoważonego rozwoju.

### ***Efekty środowiskowe***

- zachowanie dobrego stanu środowiska na obszarach wiejskich poprzez rozwój produkcji zdrowej żywności przy wykorzystaniu proekologicznych technologii upraw,
- kontrolowany rozwój turystyki i rekreacji na obszarach o szczególnych walorach środowiskowych – stworzenie obszarów przyjaznych człowiekowi i środowisku wokół zbiornika na rzece Pyszna.



## OBSZAR STRATEGICZNY „GOSPODARKA”

Cel operacyjny	Zadanie	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
1. Stworzenie warunków dla pozyskiwania inwestorów zewnętrznych - krajowych i zagranicznych	a) opracowanie i wdrożenie kompleksowego systemu obsługi inwestorów	p	x	x	x	x	x	x	x	x	x
	b) opracowanie i wdrożenie programu dla przedsiębiorców działających na terenie gminy w oparciu o możliwości ustawowe władz lokalnych	p	x	x	x	x	x	x	x	x	x
	c) stworzenie oferty terenowej dla inwestorów poprzez scalanie gruntów o różnej strukturze własnościowej w duże kompleksy, a następnie ich wyposażenie w infrastrukturę techniczną (poprzedzające jest opracowanie programu zagospodarowania pozyskanych terenów).		x	x							
2. Promocja gminy	a) opracowanie i wdrożenie programu promocji gminy przy współpracy z lokalnymi środowiskami gospodarczymi, kulturalnymi i mediami	p	x	x	x	x	x	x	x	x	x
3. Wspieranie przedsiębiorczości ze szczególnym uwzględnieniem sektora Małych i Średnich Przedsiębiorstw (MŚP)	a) utworzenie Wieluńskiej Fundacji Rozwoju Przedsiębiorczości - WFRP	x	x								
	b) opracowanie i wdrożenie w ramach WFRP programów dla MSP		x	x	x	x	x	x	x	x	x
	c) opracowanie i wdrożenie koncepcji inkubatora przedsiębiorczości w ramach funkcjonowania WSWP		x	x	x	x	x	x	x	x	x
4. Stymulowanie alternatywnych form działalności gospodarczej na obszarach wiejskich gminy	a) opracowanie programu wykorzystania istniejących zasobów komunalnych na obszarach wiejskich dla potrzeb tworzenia alternatywnych (pozarolniczych) miejsc pracy	p									
	b) budowa zbiornika na rzece Pyszna wraz z odpowiednią infrastrukturą, która pozwoli na wykorzystanie go dla potrzeb rekreacji i turystyki,	x	x	x	x	x	x	x			
	c) opracowanie i wdrożenie programu uprawy wierzby energetycznej			p	x	x					
	d) propagowanie produkcji zdrowej żywności poprzez współfinansowanie i wsparcie organizacyjne dla tworzenia grup producenckich i marketingowych rolników indywidualnych	x	x	x	x	x					
	e) tworzenia stoisk ze zdrową żywnością w lokalnym systemie detalicznym i hurtowym				x	x	x				
	f) utworzenie giełdy zdrowej żywności						x	x			
	g) opracowanie koncepcji utworzenia klastru zdrowej żywności		p								
	h) Stymulowanie działań (obejmujących ww. działania) na rzecz utworzenia klastru Zdrowej Żywności, tj. zgrupowania na danym obszarze producentów, instytucji otoczenia rynkowego (giełda), instytucji naukowo-badawczych (stacje doświadczalne w porozumieniu z rolniczymi uczelniami wyższymi) oraz inwestorów w zakresie przetwórstwa rolniczego	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x

# OBSZAR STRATEGICZNY

## Warunki bytowe ludności

### Cel strategiczny

Poprawa warunków życia ludności gminy przy uwzględnieniu wymagań wynikających z postępu cywilizacyjnego.

### Cele operacyjne i zadania realizacyjne

#### 1. Poprawa warunków mieszkaniowych ludności.

##### *Zadania:*

- a) opracowanie studium efektywności ekonomicznej budowy nowych budynków mieszkalnych i modernizacji istniejących,
- b) opracowanie i wdrożenie programu budowy mieszkań socjalnych,
- c) modernizacja istniejących zasobów mieszkaniowych gminy w oparciu o program zmiany klasyfikacji istniejących zasobów (komunalne/socjalne),
- d) opracowanie i wdrożenie programu pozyskiwania mieszkań komunalnych na wtórnym rynku w oparciu o analizy kosztowe,
- e) budowa kolejnych obiektów w ramach TBS.

#### 2. Poprawa stanu zdrowotności społeczeństwa.

##### *Zadania:*

- a) dotowanie programu badań słuchu i postawy u dzieci, raka stercza u mężczyzn, badań mammograficznych, cukrzycy u osób powyżej 60. roku życia,
- b) upowszechnienie i współfinansowanie programu usportowienia młodzieży i rehabilitacji.

#### 3. Przeciwdziałanie przestępczości i patologii wśród dzieci i młodzieży.

##### *Zadania:*

- a) zrealizowanie projektu monitoringu wizyjnego wybranych obszarów miasta,
- b) pomoc w tworzeniu świetlic środowiskowych według wcześniej opracowanego programu,
- c) dofinansowanie organizacji i stowarzyszeń mających w celach statutowych przeciwdziałanie patologii wśród młodzieży oraz współfinansowanie programu alternatywnych form spędzania czasu dla młodzieży i dzieci, opracowanego przez lokalne stowarzyszenia.

4. Zwiększenie możliwości uczestnictwa osób niepełnosprawnych w życiu społecznym.

*Zadania:*

- a) likwidowanie barier architektonicznych dla dostępu osób niepełnosprawnych do urzędów i obiektów użyteczności publicznej,
- b) likwidowanie utrudnień w dostępie do układu komunikacyjnego,
- c) wspieranie finansowe instytucji pozarządowych i stowarzyszeń wzmacniających integrację osób niepełnosprawnych z otoczeniem.

Spodziewane efekty

***Efekty ekonomiczne***

- obniżenie kosztów zaspakajania potrzeb mieszkaniowych przez gminę poprzez wprowadzenie rachunku ekonomicznej efektywności w zakresie budowy nowych obiektów, pozyskiwania mieszkań na rynku wtórnym oraz modernizacji istniejących obiektów,
- zmniejszenie liczby osób oczekujących na mieszkania komunalne
- zmniejszenie kosztów eksploatacji zasobów mieszkaniowych pozostających w gestii gminy,
- obniżenie kosztów zamieszkania dla najemców,
- zmniejszenie kosztów leczenia.

***Efekty społeczne***

- zmniejszenie przestępczości (w tym wśród młodzieży),
- zwiększenie liczby dzieci objętych alternatywnym programem spędzania czasu wolnego,
- zmniejszenie liczby ludności dotkniętej zjawiskami patologii społecznej,
- włączenie osób niepełnosprawnych w życie społeczności gminy,
- zwiększenie szans osób niepełnosprawnych na rynku pracy
- zwiększenie efektywności wczesnego wykrywania wad słuchu i postawy,
- zwiększenie liczby młodzieży aktywnie uczestniczącej w zajęciach sportowych i rehabilitacji,
- poprawa stanu zdrowia społeczeństwa przejawiająca się we wskaźniku długości życia.

***Efekty przestrzenne***

- zwiększenie ułatwień architektonicznych przestrzeni dla osób niepełnosprawnych (miasto przyjazne osobom niepełnosprawnym).

## OBSZAR STRATEGICZNY „WARUNKI BYTOWE LUDNOŚCI”

Cel operacyjny	Zadanie	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
1. Poprawa warunków mieszkaniowych ludności	a) opracowanie studium efektywności ekonomicznej budowy nowych budynków mieszkalnych i modernizacji istniejących		p								
	b) opracowanie i wdrożenie programu budowy mieszkań socjalnych		p	x	x	x	x	x	x	x	x
	c) modernizacja istniejących zasobów mieszkaniowych gminy w oparciu o program zmiany klasyfikacji istniejących zasobów (komunalne/socjalne)	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
	d) opracowanie i wdrożenie programu pozyskiwania mieszkań komunalnych na wtórnym rynku w oparciu o analizy kosztowe		p	x	x	x	x	x	x	x	x
	e) budowa kolejnych obiektów w ramach TBS		x	x	x	x					
2. Poprawa stanu zdrowotności społeczeństwa	a) dotowanie programu badań słuchu i postawy u dzieci, raka stercza, badań mammograficznych, cukrzycy u osób powyżej 60 roku życia, chorób tarczycy	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
	b) upowszechnienie i współfinansowanie programu usportowienia młodzieży i rehabilitacji	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
3. Przeciwdziałanie przestępczości i patologii wśród dzieci i młodzieży	a) zrealizowanie projektu monitoringu wizyjnego wybranych obszarów miasta	x	x	x	x						
	b) organizowanie świetlic środowiskowych według wcześniej opracowanego programu	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
	c) dofinansowanie organizacji i stowarzyszeń mających w celach statutowych przeciwdziałanie patologii wśród młodzieży oraz współfinansowanie programu alternatywnych form spędzania czasu dla młodzieży i dzieci, opracowanego przez lokalne stowarzyszenia	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
4. Zwiększenie możliwości uczestnictwa osób niepełnosprawnych w życiu społecznym.	a) likwidowanie barier architektonicznych dla dostępu osób niepełnosprawnych do urzędów i obiektów użyteczności publicznej		x	x	x	x	x				
	b) likwidowanie utrudnień w dostępie do układu komunikacyjnego	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
	c) Wspieranie finansowe instytucji pozarządowych i stowarzyszeń wzmacniających integrację osób niepełnosprawnych z otoczeniem	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x

# OBSZAR STRATEGICZNY

## Infrastruktura

### Cel strategiczny

Poprawa zagospodarowania obszaru gminy w infrastrukturę techniczną

### Cele operacyjne i zadania realizacyjne

#### 1. Rozbudowa sieci kanalizacyjnej na obszarach wiejskich gminy

##### *Zadania:*

- a) opracowanie i wdrażanie koncepcji skanalizowania południowo-wschodniej części gminy uwzględniającej koszty i harmonogram działań,
- b) przeprowadzenie III etapu budowy systemu oczyszczania i utylizacji ścieków i odpadów w gminie.

#### 2. Poprawa systemu uciepłownienia gminy przy wykorzystaniu alternatywnych i odnawialnych źródeł energii.

##### *Zadania:*

- a) współpraca z Energetyką Ciepłą Sp. z o. o. w Wieluniu w zakresie wdrażania odnawialnych zasobów energii w ogrzewnictwie komunalnym i indywidualnym, oraz w podłączaniu obiektów komunalnych do sieci ciepłowniczej.
- b) opracowanie ekspertyzy mającej na celu rozpoznanie możliwości wykorzystania źródeł geotermicznych dla celów ciepłowniczych gminy,
- c) wykorzystanie biomasy (głównie wierzby energetycznej) w procesach produkcji ciepła – zgodnie z wcześniej opracowanym programem,

#### 3. Poprawa stanu gospodarki odpadami.

##### *Zadania:*

- a) opracowanie gminnego programu gospodarki odpadami w nawiązaniu do Wojewódzkiego Planu Gospodarki Odpadami i do standardów UE,
- b) opracowanie alternatywnych koncepcji zagospodarowania odpadów komunalnych tj. budowy nowego zakładu utylizacji i składowania odpadów lub rozbudowy obecnego,
- c) realizacja wybranej koncepcji,
- d) propagowanie i współfinansowanie akcji związanych z proekologiczną edukacją społeczeństwa, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży.

#### 4. Poprawa jakości dróg.

##### *Zadania:*

- a) wypracowanie harmonogramu budowy i modernizacji dróg na obszarach wiejskich gminy w nawiązaniu do programu kanalizacji tych obszarów oraz wdrożenie programu budowy dróg,
  - b) wypracowanie i wdrożenie programu budowy dróg w osiedlach mieszkaniowych.
5. Poprawa estetyki i zagospodarowania infrastrukturalnego terenów zielonych wyznaczonych w studium zagospodarowania przestrzennego Gminy.

##### *Zadania:*

- a) opracowanie i wdrożenie programu „małej architektury” na terenach zielonych w Wieluniu obejmującego budowę alejek spacerowych, placów,
- b) poprawa estetyki terenu poprzez finansowanie programu architektury zieleni w centrum miasta,
- c) poprawa estetyki terenów zielonych na obszarach wiejskich.

#### Spodziewane efekty

##### ***Efekty ekonomiczne***

- zmniejszenie kosztów rozbudowy sieci kanalizacyjnej dla budżetu gminy (po uwzględnieniu pozabudżetowych źródeł finansowania),
- zwiększenie absorpcji ścieków oraz zdolności ich oczyszczania, dających obniżkę kosztów eksploatacji sieci kanalizacyjnej i oczyszczalni ścieków (korzyści skali poprzez obniżkę kosztów krańcowych),
- obniżenie jednostkowych kosztów transportu,
- obniżenie nakładów ponoszonych na pokrycie szkód powstałych w wyniku wypadków komunikacyjnych,
- zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej gminy mogącej skutkować przyrostem miejsc pracy, również na obszarach wiejskich.

##### ***Efekty społeczne***

- poprawa warunków bytowych ludności/podniesienie poziomu życia społeczeństwa lokalnego,
- wzrost świadomości ekologicznej społeczeństwa lokalnego.

##### ***Efekty przestrzenne***

- poprawa ładu przestrzennego i estetyki gminy.

##### ***Efekty środowiskowe***

- zmniejszenie zanieczyszczenia gleb, powietrza oraz wód gruntowych,
- ochrona walorów przyrodniczych gminy,
- ograniczenie negatywnych skutków spływu wód powodziowych.

## OBSZAR STRATEGICZNY „INFRASTRUKTURA”

Cel operacyjny	Zadanie	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
1. Rozbudowa sieci kanalizacyjnej na obszarach wiejskich gminy	a) opracowanie i wdrażanie koncepcji skanalizowania południowo-wschodniej części gminy uwzględniającej koszty i harmonogram działań		p	x	x	x	x	x	x	x	x
	b) przeprowadzenie III etapu budowy systemu oczyszczania i utylizacji ścieków i odpadów w gminie			x	x	x					
2. Poprawa systemu ucieplnienia gminy przy wykorzystaniu alternatywnych i odnawialnych źródeł energii	a) współpraca z Energetyką Ciepłą Sp. z o. o. w Wieluniu w zakresie wdrażania odnawialnych zasobów energii w ogrzewnictwie komunalnym i indywidualnym		x	x							
	b) zlecenie ekspertyzy mającej na celu rozpoznanie możliwości wykorzystania źródeł geotermalnych dla celów ciepłowniczych gminy	p									
	c) wykorzystanie biomasy (głównie wierzby energetycznej) w procesach produkcji ciepła – zgodnie z wcześniej opracowanym programem			p	x	x	x	x	x	x	x
3. Poprawa stanu gospodarki odpadami	a) Opracowanie gminnego programu gospodarki odpadami stałymi w nawiązaniu do Wojewódzkiego Planu Gospodarki Odpadami i do standardów UE	p									
	b) opracowanie alternatywnych koncepcji zagospodarowania odpadów komunalnych tj. budowy nowego zakładu utylizacji i składowania odpadów lub rozbudowy obecnego		p								
	c) realizacja wybranej koncepcji			x	x	x	x	x			
	d) propagowanie i współfinansowanie akcji związanych z proekologiczną edukacją społeczeństwa, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
4. Poprawa jakości dróg	a) wypracowanie harmonogramu budowy i modernizacji dróg na obszarach wiejskich gminy w nawiązaniu do programu kanalizacji tych obszarów oraz wdrożenie programu budowy dróg	p	x	x	x	x	x	x	x	x	x
	b) Wypracowanie i wdrożenie programu budowy dróg w osiedlach mieszkaniowych	p	x	x	x	x	x	x	x	x	x
5. Poprawa estetyki i zagospodarowania infrastrukturalnego terenów zielonych w Wieluniu wyznaczonych w studium zagospodarowania przestrzennego Gminy	a) opracowanie i wdrożenie programu „małej architektury” na terenach zielonych w Wieluniu obejmującego budowę alejek spacerowych, placów	p	x	x	x	x					
	b) poprawa estetyki terenu poprzez finansowanie programu architektury zieleni w centrum miasta	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
	c) poprawa estetyki terenów zielonych na obszarach wiejskich	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x

# OBSZAR STRATEGICZNY

## Komunikacja

### Cel strategiczny

Poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego na obszarze gminy

### Cele operacyjne i zadania realizacyjne

1. Opracowanie koncepcji przebiegu obwodnicy dróg 45/43 oraz wdrożenie procesu uzgodnienia i akceptacji ww. koncepcji z Generalną Dyрекcją Dróg Krajowych i Autostrad.
2. Współpraca logistyczna przy przygotowaniu terenów dla potrzeb budowy obwodnicy drogi nr 8.

### *Zadania:*

- a) współdziałanie w procesie negocjacji z właścicielami gruntów,
  - b) nieodpłatne przekazanie nieruchomości stanowiących własność Gminy
  - c) oferowanie gruntów zamiennych
3. Budowa ścieżek rowerowych podnoszących bezpieczeństwo ruchu drogowego i atrakcyjność turystyczną regionu.

### *Zadania:*

- a) opracowanie programu przebiegu i budowy ścieżek rowerowych w nawiązaniu do programu wojewódzkiego,
  - b) ustalenie kosztów w ramach partycypacji gminy w ww. programie,
  - c) wdrożenie realizacji programu.
4. Modernizacja systemu komunikacyjnego gminy.

### *Zadania:*

- a) opracowanie programu modernizacji systemu komunikacyjnego gminy (wraz z parkingami) - uzgodnienie wzajemnie uzupełniających się działań z gestorami dróg, tj. władzami powiatowymi i wojewódzkimi,
- b) zatwierdzenie programu wraz z określeniem źródeł finansowania w realizacji konkretnych przedsięwzięć.

### Spodziewane efekty

#### *Efekty ekonomiczne*

- zmniejszenie kosztów społecznych i publicznych leczenia ofiar wypadków komunikacyjnych,
- obniżenie jednostkowych kosztów transportu,



- obniżenie kosztów eksploatacji istniejącego układu drogowego oraz jego rozbudowy,
- obniżenie nakładów ponoszonych na pokrycie szkód powstałych w wyniku wypadków komunikacyjnych.

#### ***Efekty społeczne***

- poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego w gminie,
- zmniejszenie niedogodności dla ludności wynikających z istnienia i korzystania z obecnej sieci komunikacyjnej.

#### ***Efekty przestrzenne***

- doprowadzenie do spójności działań podejmowanych w ramach rozwoju i eksploatacji dróg w granicach administracyjnych gminy, podlegających różnym gestorom,
- zwiększenie funkcjonalności istniejącego na obszarze gminy układu drogowego stanowiącego podstawę budowania rozwiązań w przestrzennym zagospodarowaniu gminy.

#### ***Efekty środowiskowe***

- ograniczenie emisji hałasu, spalin i innych zanieczyszczeń, których źródłem jest transport publiczny i prywatny,
- ograniczenie skutków środowiskowych katastrof drogowych.

## OBSZAR STRATEGICZNY „KOMUNIKACJA”

Cel operacyjny	Zadanie	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
1. Opracowanie koncepcji przebiegu obwodnicy dróg 45/43 oraz wdrożenie procesu uzgodnienia i akceptacji ww. koncepcji z Generalną Dyрекcją Dróg Krajowych i Autostrad			p								
2. Współpraca logistyczna przy przygotowaniu terenów dla potrzeb budowy obwodnicy drogi nr 8	a) współdziałanie w procesie negocjacji z właścicielami gruntów	x	x	x							
	b) nieodpłatne przekazanie nieruchomości stanowiących własność Gminy		x	x							
	c) oferowanie gruntów zamiennych		x	x							
3. Budowa ścieżek rowerowych podnoszących bezpieczeństwo ruchu drogowego i atrakcyjność turystyczną regionu	a) opracowanie programu przebiegu i budowy ścieżek rowerowych w nawiązaniu do programu wojewódzkiego		p								
	b) ustalenie kosztów w ramach partycypacji gminy w ww. programie			x							
	c) wdrożenie realizacji programu			x	x	x	x	x	x	x	x
4. Modernizacja systemu komunikacyjnego gminy	a) opracowanie programu modernizacji systemu komunikacyjnego gminy (wraz z parkingami) - uzgodnienie wzajemnie uzupełniających się działań z gestorami dróg, tj. władzami powiatowymi i wojewódzkimi		p	p							
	b) zatwierdzenie programu wraz z określeniem źródeł finansowania w realizacji konkretnych przedsięwzięć				x						

# OBSZAR STRATEGICZNY

## Dziedzictwo kulturowo-historyczne i turystyka

### Cel strategiczny

Zachowanie dziedzictwa historyczno-kulturowego dla celów rozwoju gospodarczego i turystyki w gminie.

### Cele operacyjne i zadania realizacyjne

1. Rewitalizacja obszaru centralnego miasta w nawiązaniu do spójnej koncepcji rozwoju turystyki w gminie.

### *Zadania:*

- a) sporządzenie i wdrożenie projektu rewitalizacji obszaru centralnego Wielunia, uwzględniającego pozabudżetowe źródła finansowania i dotychczasowe opracowania i projekty rozwiązań urbanistycznych,
  - b) opracowanie i wdrożenie zintegrowanego programu rozwoju turystyki kwalifikowanej, obejmującego wykorzystanie dziedzictwa historycznego w mieście oraz walory środowiskowe.
2. Rozwój turystyki na obszarach wiejskich.
    - a) promocja i wsparcie organizacyjne dla rozwoju agroturystyki ze szczególnym uwzględnieniem obszarów przy zbiorniku retencyjnym na rzece Pyszna,

### Spodziewane efekty

#### *Efekty ekonomiczne*

- zwiększenie dochodów ludności i gminy,
- obniżenie kosztów dla budżetu gminy związanych z procesem rewitalizacji obszaru centralnego Wielunia,
- podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej gminy, przekładającej się na wzrost dochodów ludności i budżetu oraz przyrost miejsc pracy,
- poprawa jakości usług turystycznych,
- zwiększenie liczby podmiotów zaliczanych do sektora małych i średnich przedsiębiorstw głównie związanych z prowadzeniem działalności hotelarskiej i gastronomicznej, a także gospodarstw agroturystycznych.

#### *Efekty społeczne*

- wzrost poziomu samoidentyfikacji ludności w zamieszkiwanym obszarze o wartościach kulturowych i historycznych.

#### *Efekty przestrzenne*

- poprawa ładu przestrzennego i estetyki zagospodarowania gminy na obszarze objętym programem,

- zidentyfikowanie rekomendacji dla opracowania/aktualizacji planu zagospodarowania przestrzennego, uwzględniających walory turystyczne oraz historyczno-kulturowe gminy,
- zachowanie w planach przestrzennego zagospodarowania właściwej proporcji pomiędzy terenami chronionymi a przeznaczonymi na funkcje produkcyjne i mieszkaniowo-usługowe.

### *Efekty środowiskowe*

- poprawa jakości środowiska w obszarze centralnym Wielunia oraz obszarze zbiornika retencyjnego na rzece Pyszna.

## **OBSZAR STRATEGICZNY „DZIEDZICTWO KULTUROWO-HISTORYCZNE I TURYSTYKA”**

Cel operacyjny	Zadanie	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
1. Rewitalizacja obszaru centralnego miasta w nawiązaniu do spójnej koncepcji rozwoju turystyki w gminie	a) sporządzenie i wdrożenie projektu rewitalizacji obszaru centralnego Wielunia, uwzględniającego pozabudżetowe źródła finansowania i dotychczasowe opracowania i projekty rozwiązań urbanistycznych	p	x	x	x	x	x	x	x	x	x
	b) opracowanie i wdrożenie zintegrowanego programu rozwoju turystyki kwalifikowanej, obejmującego wykorzystanie dziedzictwa historycznego w mieście oraz walory środowiskowe okolic zbiornika retencyjnego na rzece Pyszna				p	x	x	x	x	x	x
2. Rozwój turystyki na obszarach wiejskich.	a) promocja i wsparcie organizacyjne dla rozwoju agroturystyki ze szczególnym uwzględnieniem obszarów przy zbiorniku retencyjnym na rzece Pyszna,							x	x	x	x

# OBSZAR STRATEGICZNY

## Edukacja

### Cel strategiczny

Rozwój zasobów ludzkich

### Cele operacyjne i zadania realizacyjne

1. Dopasowanie systemu szkolnictwa w gminie do wymogów wynikających z sytuacji demograficznej.

#### *Zadania:*

- a) przeprowadzenie długoterminowych analiz demograficznych w zakresie potrzeb szkolnictwa na poziomie podstawowym i gimnazjalnym,
  - b) opracowanie i wdrożenie programu racjonalizacji sieci szkolnictwa do warunków demograficznych.
2. Zabezpieczenie bazy lokalowej szkolnictwa podległego władzom samorządowym gminy.

#### *Zadania:*

- a) poprawa stanu technicznego bazy lokalowej szkolnictwa i placówek oświatowych m.in. poprzez termomodernizację,
  - b) doposażenie szkół i placówek oświatowych w nowoczesne środki dydaktyczne.
3. Stymulowanie i propagowanie wysokiej jakości form nauczania i wiedzy.
    - a) opracowanie i wdrożenie form gratyfikacji nauczycieli realizujących wysokiej jakości programy autorskie, osiągających sukcesy w nauczaniu,
    - b) opracowanie i wdrożenie programu nagradzania uczniów osiągających najlepsze wyniki w nauce,
    - c) wspieranie realizacji programów nauczania ukierunkowanych na ekonomiczną edukację młodzieży z elementami przedsiębiorczości.

### Spodziewane efekty

#### *Efekty ekonomiczne*

- obniżenie kosztów funkcjonowania placówek szkolnictwa i oświatowych,
- podniesienie poziomu konkurencyjności absolwentów na rynku pracy (poprzez wzrost jakości kształcenia i nabywanych kwalifikacji).

#### *Efekty społeczne*

- podniesienie jakości nauczania,
- prospołeczne i etyczne postawy zawodowe nauczycieli i uczniów.

### *Efekty przestrzenne*

- poprawa dostępności przestrzennej placówek oświatowych i ich właściwej lokalizacji w strukturze przestrzenno-funkcjonalnej gminy dopasowanej do warunków demograficznych.

## **OBSZAR STRATEGICZNY „EDUKACJA”**

Cel operacyjny	Zadanie	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2012	2013
1. Dopasowanie systemu szkolnictwa w gminie do wymogów wynikających z sytuacji demograficznej	a) przeprowadzenie długoterminowych analiz demograficznych w zakresie potrzeb szkolnictwa na poziomie podstawowym i gimnazjalnym	p	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
	b) opracowanie i wdrożenie programu racjonalizacji sieci szkolnictwa do warunków demograficznych	p	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
2. Zabezpieczenie bazy lokalowej szkolnictwa podległego władzom samorządowym gminy	a) poprawa stanu technicznego bazy lokalowej szkolnictwa i placówek oświatowych m.in. poprzez termomodernizację	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	
	b) doposażenie szkół i placówek oświatowych w nowoczesne środki dydaktyczne	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	
3. Stymulowanie i propagowanie wysokiej jakości form nauczania i wiedzy.	a) opracowanie i wdrożenie form gratyfikacji nauczycieli realizujących wysokiej jakości programy autorskie, osiągających sukcesy w nauczaniu		p	x	x	x	x	x	x	x	x	
	b) opracowanie i wdrożenie programu nagradzania uczniów osiągających najlepsze wyniki w nauce	p	x	x	x	x	x	x	x	x	x	
	c) wspieranie realizacji programów nauczania ukierunkowanych na ekonomiczną edukację młodzieży z elementami przedsiębiorczości		x	x	x	x	x	x	x	x	x	

## **OBSZAR STRATEGICZNY**

### **Kompetentny i przyjazny obywatelowi Urząd**

#### Cel strategiczny

Poprawa funkcjonowania Urzędu Miejskiego

#### Cele operacyjne i zadania realizacyjne

1. Przystosowanie Urzędu do standardów europejskich.

##### *Zadania:*

- a) pozyskanie informacji o obowiązujących w Unii Europejskiej standardach dotyczących funkcjonowania urzędu,
  - b) przeprowadzenie analizy istniejącej struktury organizacyjnej urzędu w zakresie potrzeb ludności i wymagań UE,
  - c) opracowanie i wdrożenie koncepcji zmiany struktury organizacyjnej Urzędu dla potrzeb wdrożenia strategii i poprawy efektywności jej funkcjonowania.
2. Podnoszenie kwalifikacji pracowników samorządowych.
- a) opracowanie i wdrożenie systemu ustawicznego szkolenia pracowników samorządowych,
  - b) wypracowanie programu awansu zawodowego i materialnego dla pracowników podnoszących swoje kwalifikacje w ramach samokształcenia,
3. Usprawnienie funkcjonowania Urzędu.
- a) poprawa bazy lokalowej Urzędu,
  - b) systematyczna informatyzacja Urzędu mająca na celu realizację koncepcji E-urzędu.

#### Spodziewane efekty

##### *Efekty ekonomiczne*

- pozyskanie pozabudżetowych środków na przedsięwzięcia prorozwojowe przez władze samorządowe,
- podniesienie efektywności pracy pracowników samorządowych poprzez wzrost ich kwalifikacji i unowocześnienie stanowisk pracy.

##### *Efekty społeczne*

- poprawa jakości obsługi ludności,
- zwiększenie motywacji pracowników samorządowych i satysfakcji z wykonywanego zawodu,
- podniesienie oceny Urzędu w środowisku lokalnym i na zewnątrz.

## OBSZAR STRATEGICZNY „KOMPETENTNY I PRZYJAZNY OBYWATELOWI URZĄD”

Cel operacyjny	Zadanie	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
1. Przystosowanie Urzędu do standardów europejskich	a) pozyskanie informacji o obowiązujących w Unii Europejskiej standardach dotyczących funkcjonowania urzędu	x									
	b) przeprowadzenie analizy istniejącej struktury organizacyjnej urzędu w zakresie potrzeb ludności i wymagań UE	p									
	c) opracowanie i wdrożenie koncepcji zmiany struktury organizacyjnej Urzędu	p	x								
2. Podnoszenie kwalifikacji pracowników samorządowych	a) opracowanie i wdrożenie systemu ustawicznego szkolenia pracowników samorządowych	p	x	x	x	x	x	x	x	x	x
	b) wypracowanie programu awansu zawodowego i materialnego dla pracowników podnoszących swoje kwalifikacje w ramach samokształcenia	p									
3. Usprawnienie funkcjonowania Urzędu	a) poprawa bazy lokalowej Urzędu										
	b) systematyczna informatyzacja Urzędu mająca na celu realizację koncepcji E-urzędu	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x

Wyżej wymienione cele strategiczne, operacyjne oraz zadania realizacyjne były przedmiotem konsultacji. Po ich uzgodnieniu został sporządzony harmonogram czasowy i oszacowanie kosztów realizacji poszczególnych zadań i projektów realizacyjnych. Sformułowane cele są zgodne z zapisami zawartymi w Strategii Rozwoju Regionalnego, Zintegrowanym Programie Operacyjnym Rozwoju Regionalnego, Narodowej Strategii Rozwoju Regionalnego oraz Strategii Rozwoju Powiatu Wieluńskiego.



## V. HARMONOGRAM

Przedstawiony w tej części opracowania harmonogram realizacji strategii określa czas rozpoczęcia i wdrożenia poszczególnych zadań przypisanych celom operacyjnym i strategicznym w ramach wyodrębnionych wcześniej obszarów strategicznych. W przypadku zadań o charakterze programowym w harmonogramie uwzględniono czas opracowania programu a następnie wskazano okres jego realizacji, który w większości przypadków ma wymiar działań ciągłych. Powinny one być kontynuowane po zakończeniu okresu, jaki obejmuje strategia. Wyznaczone w strategii obszary strategiczne i zidentyfikowane w ich ramach cele strategiczne także nie tracą waloru aktualności po 2013 roku, stanowiąc wskazanie długookresowych kierunków rozwoju gminy.

Harmonogram jest częścią strategii rozwoju i jako taki został opracowany w fazie planistycznej. Faza planistyczna i powstała w jej wyniku strategia są punktem wyjścia do fazy zarządzania operacyjnego (fazy wdrożenia strategii). Harmonogram nie zawiera części dotyczącej finansowania poszczególnych zadań. Realizacja zadań wymaga każdorazowego opracowania business planu lub studium możliwości uwzględniającego panujące w danym czasie warunki działania (prawne, organizacyjne, finansowe). Działanie to leży w sferze zarządzania operacyjnego. W momencie tworzenia strategii (faza planistyczna) opracowanie planu finansowania poszczególnych zadań, których realizacja rozłożona jest w czasie do 2013 roku, byłoby obciążone bardzo dużym marginesem błędu (niepewność działania w horyzoncie 10-letnim) ze względu na brak stałych parametrów, takich jak: wartość zewnętrznych krajowych i unijnych źródeł finansowania, wysokość dotacji i subsydiów państwowych, stopień inflacji, tempo rozwoju gospodarczego, wysokość stóp procentowych, dyskonta i redyskonta.

Określenie sposobów i źródeł finansowania poszczególnych zadań będzie następowało w ramach opracowywania rocznych budżetów dla okresu, w którym przewidywana jest realizacja poszczególnych zadań ujętych w harmonogramie.

Obszar strategiczny	Cel operacyjny	Zadanie	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	
I Gospodarka	1	a)	p	x	x	x	x	x	x	x	x	x	
		b)	p	x	x	x	x	x	x	x	x	x	
		c)		x	x								
	2	a)	p	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
		b)											
	3	a)	x	x									
		b)		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
		c)		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
	4	a)	p										
		b)	x	x	x	x	x	x	x				
		c)			p	x	x						
		d)	x	x	x	x	x						
		e)				x	x	x					
		f)							x	x			
g)				p									
h)		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	
II Warunki bytowe ludności	1	a)		p									
		b)		p	x	x	x	x	x	x	x	x	
		c)	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	
		d)		p	x	x	x	x	x	x	x	x	
		e)		x	x	x	x						
	2	a)	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
		b)	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
	3	a)	x	x	x	x							
		b)	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
		c)	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
	4	a)		x	x	x	x	x					
		b)	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
		c)	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
	III Infrastruktura	1	a)		p	x	x	x	x	x	x	x	x
b)					x	x	x						
2		a)		x	x								
		b)	p										
		c)			p	x	x	x	x	x	x	x	
3		a)	p										
		b)		p									
		c)			x	x	x	x	x	x	x	x	
4		a)	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	
		b)	p	x	x	x	x	x	x	x	x	x	
	c)	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x		
5	a)	p	x	x	x	x							
	b)	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x		
	c)	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x		
IV Komunikacja	1			p									
	2	a)	x	x	x								
		b)		x	x								
		c)		x	x								
	3	a)		p									
		b)			x								
		c)			x	x	x	x	x	x	x	x	
	4	a)		p	p								
		b)				x							
	V Dziedzictwo kulturowo-historyczne i turystyka	1	a)	p	x	x	x	x	x	x	x	x	x
b)					p	x	x	x	x	x	x	x	
2	a)							x	x	x	x		
VI Edukacja	1	a)	p	x	x	x	x	x	x	x	x	x	
		b)	p	x	x	x	x	x	x	x	x	x	
	2	a)	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	
		b)	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	
	3	a)		p	x	x	x	x	x	x	x	x	
		b)	p	x	x	x	x	x	x	x	x	x	
c)		x	x	x	x	x	x	x	x	x			
VII Kompetentny i przyjazny obywatelowi Urząd	1	a)	x										
		b)	p										
		c)	p	x									
	2	a)	p	x	x	x	x	x	x	x	x	x	
		b)	p										
	3	a)	x	x	x								
b)		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x		

p - programy, analizy,

## VI. MONITORING

System monitoringu jest integralną częścią strategii. Obejmuje on zestaw wskaźników ilościowych pozwalających na śledzenie tempa wdrożenia zapisów strategii mających charakter kwantyfikowalny oraz mierników jakościowych służących ocenie zmian o charakterze niekwantyfikowalnym, tj. organizacyjnych, proceduralnych, administracyjnych oraz z zakresu opinii publicznej.

Weryfikacja stopnia zaawansowania procesu wdrożenia strategii dokonywana będzie w okresach jednorocznych.

### OBSZAR STRATEGICZNY

#### Gospodarka

##### Mierniki ilościowe

- ilość obszarów o powierzchni zwartej 10 ha i uregulowanych stosunkach własnościowych, będących przedmiotem oferty inwestycyjnej,
- poziom wyposażenia obszarów będących przedmiotem oferty inwestycyjnej w infrastrukturę techniczną (wodociągi, kanalizacja, linie energetyczne średniego i wysokiego napięcia, urządzenia utylizacji odpadów i ścieków),
- dynamika przedsiębiorstw sektora MSP mierzona liczbą nowo powstających firm,
- dynamika gospodarstw agroturystycznych mierzona liczbą nowo powstających i zarejestrowanych gospodarstw agroturystycznych,
- poziom nakładów inwestycyjnych na budowę urządzeń infrastrukturalnych w rejonie zbiornika na rzece Pyszna,
- dynamika ilości producentów zdrowej żywności,
- ilość nowo powstałych przedsiębiorstw z zakresu przetwórstwa rolniczego,
- ilość porozumień nawiązanych z instytucjami naukowo-badawczymi dotyczących działalności w gminie
- poziom bezrobocia,
- liczba pozyskanych inwestorów zewnętrznych,
- koszt utrzymania obiektów komunalnych,
- liczba wniosków aplikacyjnych złożonych przez przedsiębiorców o środki pomocowe ze źródeł krajowych i UE.

Mierniki jakościowe – w zakresie działalności organizacyjnej mającej na celu opracowanie programów lub utworzenie jednostek organizacyjnych lub instytucji.

- program promocji,
- program wykorzystania mienia komunalnego na rzecz rozwoju sektora MSP,
- punkt konsultacyjno-doradczy dla lokalnych przedsiębiorców,
- materiały promocyjne agroturystyki w gminie,

- giełda zdrowej żywności,
- aktualizacja Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego

## **OBSZAR STRATEGICZNY**

### **Warunki bytowe ludności**

#### Mierniki ilościowe

- liczba nowych mieszkań socjalnych,
- poziom nakładów inwestycyjnych na modernizację komunalnych zasobów mieszkaniowych, ilość nowo powstałych obiektów w ramach TBS,
- ilość nowo pozyskanych mieszkań na rynku wtórnym dla celów zabezpieczenia potrzeb mieszkaniowych,
- koszt zaspakajania potrzeb mieszkaniowych w przeliczeniu na 1 zasiedlonego w zasobach mieszkaniowych komunalnych i socjalnych,
- liczba przestępstw,
- liczba osób objętych programami zwalczania patologii społecznej,
- liczba osób uczestniczących w programach rehabilitacji i sportowych adresowanych do młodzieży,
- liczba inwestycji mających na celu przystosowanie rozwiązań architektonicznych dla potrzeb osób niepełnosprawnych,
- liczba nowo powstałych świetlic środowiskowych,
- wielkość środków przekazywanych organizacjom i stowarzyszeniom zwalczającym zjawiska patologii wśród młodzieży oraz wspierających integrację osób niepełnosprawnych z otoczeniem,
- wielkość nakładów wspomagających programy zapisane w obszarze strategicznym warunków bytowych

#### Mierniki jakościowe

- system monitorowania miasta.

## **OBSZAR STRATEGICZNY**

### **Infrastruktura**

#### Mierniki ilościowe

- przyrost długości sieci kanalizacyjnej wraz z liczbą gospodarstw domowych korzystających z kanalizacji,
- koszt rozbudowy sieci kanalizacyjnej,
- koszt utylizacji odpadów komunalnych i przemysłowych,
- ilość źródeł geotermicznych wykorzystanych dla potrzeb zintegrowanego programu ciepłownictwa w gminie,
- poziom zanieczyszczeń gleb, powietrza oraz wód gruntowych,
- poziom nakładów na modernizację i poprawę jakości dróg na obszarach wiejskich gminy.

#### Mierniki jakościowe

- program gospodarki odpadami,
- powstanie nowego zakładu utylizacji i składowania odpadów,
- zrealizowanie III etapu budowy systemu oczyszczania i utylizacji odpadów,
- program skanalizowania południowo-wschodniej części gminy,
- program rozwoju ciepłownictwa dla gminy.

## **OBSZAR STRATEGICZNY**

### **Komunikacja**

#### Mierniki ilościowe

- liczba inwestycji drogowych zrealizowanych na terenie gminy,
- długość nowo powstałych ścieżek rowerowych,
- wielkość środków budżetowych na wykup gruntów dla potrzeb budowy dróg i realizacji programu budowy ścieżek rowerowych,
- liczba wypadków komunikacyjnych.

#### Mierniki jakościowe

- program modernizacji układu drogowego i budowy ścieżek rowerowych w uzgodnieniu z gestorami dróg w gminie.

## **OBSZAR STRATEGICZNY**

### **Dziedzictwo kulturowo-historyczne**

#### Mierniki ilościowe

- poziom nakładów inwestycyjnych na działania z zakresu rewitalizacji centrum miasta, wielkość pozyskanych środków pozabudżetowych na realizację programu rewitalizacji centrum Wielunia i rozwoju turystyki,
- ilość nowo powstałych jednostek gospodarczych w obszarze centralnym miasta.

#### Mierniki jakościowe

- program rewitalizacji obszaru centralnego Wielunia,
- program rozwoju turystyki kwalifikowanej.

## **OBSZAR STRATEGICZNY**

### **Edukacja**

#### Mierniki ilościowe

- ilość nowoczesnych środków dydaktycznych (w tym komputerów) zakupionych/przekazanych szkołom podległym władzom samorządowym,
- nakłady inwestycyjne na termoizolację obiektów oświatowych/liczba zmodernizowanych obiektów,
- liczba laureatów konkursów w szkołach.

#### Mierniki jakościowe

- program racjonalizacji sieci szkolnictwa w nawiązaniu do uwarunkowań demograficznych,
- program gratyfikacji nauczycieli i uczniów osiągających wyniki w procesie dydaktycznym.

## **OBSZAR STRATEGICZNY**

### **Kompetentny i przyjazny obywatelowi Urząd**

#### Mierniki ilościowe

- liczba pracowników samorządowych objętych programami podnoszenia kwalifikacji,
- koszt funkcjonowania Urzędu,
- wielkość pozyskanych środków pozabudżetowych (krajowych i UE) na realizację przedsięwzięć rozwojowych,
- przyrost powierzchni użytkowej Urzędu dla potrzeb obsługi ludności.

#### Mierniki jakościowe

- procedury ułatwiające obsługę ludności, jednostek gospodarczych i inwestorów,
- system motywacyjny dla pracowników samorządowych podnoszących kwalifikacje,
- poziom zadowolenia użytkowników Urzędu z jakości świadczonych usług (okresowe badania ankietowe).